



Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

**Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»**

Τίτλος διπλωματικής εργασίας

«Καινοτόμες δράσεις για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας συνηγορίας Easy –stop».

Δέσποινα Ξενίδου

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2016



**Department of Political Studies and International Relations - University of
Peloponnese**

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

Thesis Title

«Innovative actions for the prevention and obliteration of intrafamilial and intimate partner violence in Local Government. Development of advocacy digital platform Easy-Stop »

Name

Despoina Xenidou

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο μέρος αποτυπώνεται το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο και φωτίζεται από τη νομική, κοινωνική, ψυχολογική, φιλοσοφική του οπτική. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού καταδικάζεται στην επισφάλεια, όσο δεν λαμβάνονται επαρκή και σύγχρονα μέσα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας. Και ενώ οι γυναίκες απολαμβάνουν ουσία χειραφέτησης σε πληθώρα δραστηριοτήτων, εμμένουν συμπεριφορές που ευχερώς τις περιάγουν στη θέση του θύματος. Αυτό καθεαυτό συνιστά ένα βαθύ δημοκρατικό έλλειμμα.

Στο δεύτερο μέρος περιγράφονται οι υφιστάμενες δράσεις της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι δράσεις αφορούν κυρίως τις δομές συμβουλευτικής υποστήριξης και τη δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας. Και ενώ όλες οι έρευνες δείχνουν ότι η ενδοοικογενειακή βία βρίσκεται σε έξαρση, παρατηρούμε ότι ο αριθμός των επωφελούμενων από τις υπηρεσίες αυτές βαίνει φθίνων. Εντοπίζονται οι στρεβλώσεις.

Στο τρίτο μέρος παρατίθενται διεθνείς καλές πρακτικές που θέτουν την τεχνολογία στην πρώτη γραμμή στη μάχη για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το όραμα και η πρόταση της παρούσας εργασίας για τη δημιουργία της έξυπνης πλατφόρμας συνηγορίας για τα θύματα της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας «*Easy Stop*», με δράσεις τόσο στο επίπεδο της πρόληψης όσο και σε αυτό της καταπολέμησης. Μέσα από αυτήν θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο ψηφιακών παροχών προς τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας –πληροφόρηση, ασφάλεια, συμβουλευτική, δικτύωση, ατομικό σχέδιο δράσης- αλλά και προς τους δράστες. Εξάγονται τα συμπεράσματα και υποβάλλονται προτάσεις.

Η ενδοοικογενειακή και συντροφική βία αποτελεί πεδίο συνάντησης, διαλόγου και αλληλεπίδρασης ποικίλων επιστημονικών πεδίων: Νομική, Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες, Φιλοσοφία, Εγκληματολογία, Κοινωνιολογία, Γλωσσολογία, Σπουδές Φύλου. Έτσι, για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, μελετήθηκε η βιβλιογραφία

διεπιστημονικά, επεξεργάστηκαν οι εισροές και οι εκροές από τις δομές υποστήριξης των γυναικών-θυμάτων ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αναλύθηκε το υλικό τεκμηρίωσης κρατικών και μη φορέων για την ισότητα και τα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνών οργανισμών. Τέλος, χρησιμοποιήθηκε η πλοήγηση στο διαδίκτυο για την επισκόπηση των διεθνών καλών πρακτικών ως προς την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά: Ενδοοικογενειακή βία, αθέατη βία, ξενώνες φιλοξενίας, ψηφιακή πλατφόρμα συνηγορίας.

Abstract

The present dissertation consists of four chapters. The first chapter examines the phenomenon of domestic violence from a legal, social, psychological and philosophical perspective. Large parts of the population are condemned to insecurity due to the absence of adequate and modern tools preventing and eliminating violence. Although women enjoy liberation in a variety of activities, certain behaviors persist in exposing them to the position of the victim. This in itself is a deep democratic shortfall.

The second chapter describes the current activities of the General Secretariat for Equality and Local Government. These actions mainly concern advisory support structures and development of shelters. While all surveys show that intrafamilial violence is on the rise, the number of beneficiaries of these services is decreasing. Distortions identified.

The third chapter examines the international best practices that bring technology to the forefront in the fight against intrafamilial and intimate partner violence.

Finally, the fourth chapter presents the vision and the proposal for the creation of smart advocacy platform for victims of domestic and intimate partner violence «Easy Stop», with actions both for prevention and combat. Through this plan a network of digital benefits will be created for victims of domestic violence such as information, security, counseling, networking, development of individual action plans along with a respective plan concerning the perpetrators. Presentation of conclusions and recommendations.

Intrafamilial and intimate partner violence is a meeting point for dialogue and interaction of various disciplines: Legal, Information Technology and New Technologies, Philosophy, Criminology, Sociology, Gender Studies. Thus, for the preparation of this dissertation thesis, we reviewed the interdisciplinary literature, processed inputs and outputs of the support structures of intrafamilial and intimate partner-women victims of violence in a local government context, analyzed the state documentation and non-equality institutions and texts of EU and international organizations.

Finally, an online research was conducted for the study of the international practices in the use of Information and Communication Technologies.

Key words: Intrafamilial violence, invisible intrafamilial violence, shelters, advocacy digital platform.

Ευχαριστίες

Πολύ θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα την εργασία αυτή καθηγητή μου κ. Θεόφιλο Παπαδημητρίου και στους καθηγητές μου κ. κ. Σήφη Πλυμάκη και Ναούμ Μυλωνά για την πολύτιμη αρωγή και την ενθάρρυνση. Η εργασία αφιερώνεται στις «μη επιβιώσασες».

Περιεχόμενα

Περίληψη	3
Προοιμιακές επισημάνσεις: Η βία ως απότοκο του ελλείμματος σεβασμού προς τις γυναίκες.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ.....	12
1.1. Η «επιτελεστικότητα» της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής-συντροφικής βίας.....	12
1.2. Ερμηνευτικές θεωρίες.....	15
1.3. Οι συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας.....	17
1.4. Το νομοθετικό πλαίσιο	18
1.5. Η βία σε αριθμούς.....	21
1.6. Ο Κύκλος της βίας. Οι «κεντρομόλες δυνάμεις»	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΟΙ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	26
2.1. Υφιστάμενες δράσεις καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας	26
2.2. Ξενώνες φιλοξενίας. Δημιουργία και λειτουργία ξενώνα φιλοξενίας για τις γυναίκες – θύματα βίας.....	26
2.3. Φιλοξενία με όρους ιδρυματοποίησης.Μελέτη περίπτωσης:Ο ξενώνας φιλοξενίας γυναικών του Δήμου Θεσσαλονίκης.....	27
2.3.1. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2013	31
2.3.2. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2014	31
2.3.3. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2015	32
2.3.4. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2016	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ.....	35

3.1. Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη μάχη κατά της ενδοοικογενειακής βίας – διεθνείς καλές πρακτικές	35
3.1.2 SHOFT TA7ROSH και β) HARASSMAP.ORG/AR 35	35
3.1.3. TAKE BACK THE TECH!	36
3.1.4. BREAKAWAY GAME.....	377
3.1.5. MY PLAN APP	377
3.1.6. SAFECITY	38
3.1.7. Hollaback	39
3.1.8. PLP 2.0.....	40
3.1.9. #MaybeHeDoesntHitYou. ‘Ίσως να μη σε χτυπάει αλλά... ..	40
3.2. Πέρα από την τεχνολογία. Καλές πρακτικές που υιοθετούνται διεθνώς για την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας	41
3.2.1. Σουηδία και Νορβηγία	41
3.2.2. Μεγάλη Βρετανία	42
3.2.3. Βουλγαρία.....	42
3.2.4. Ισπανία.....	42
3.2.5. Αυστραλία.....	42
3.2.6. ΗΠΑ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΣ «EASYSTOP» ΓΙΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ.....	44
4.1. Δημιουργία πλατφόρμας συνηγορίας στα θύματα ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας «Easy stop». Κεντρικός στόχος. Προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ομάδες επωφελούμενων.....	45
4.2.1 Πρώτος πυλώνας λειτουργίας. Η καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.....	49
4.2.2. Οι ομάδες –στόχος της παρέμβασης.....	50
4.2.3 Πριν την έναρξη λειτουργίας. Διαβούλευση, συμπαραγωγή.....	51
4.2.4. Η υλοποίηση. Χαλαρή πλοήγηση, ξενάγηση, πληροφόρηση.....	52
4.2.5. Δράσεις της πλατφόρμας στο επίπεδο της καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.....	53
4.2.6. Επικοινωνία με τον /την μέντορα εξόδου από τον κύκλο της βίας. Παροχή στοχευμένης και εξατομικευμένης βοήθειας.....	53
4.2.7. Το ατομικό σχέδιο δράσης.....	55

4.2.8. Παροχή υπηρεσιών διαδικτυακής συμβουλευτικής για τα θύματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.....	56
4.2.9. Παροχή υπηρεσιών διαδικτυακής συμβουλευτικής για τους δράστες ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.	57
4.2.10. Εφαρμογή SOS σε smartphones και pc για τις περιπτώσεις έκτακτου κινδύνου.....	57
4.2.11. Εύρεση προσωρινής στέγης.....	58
4.2.12. Συγκρότηση ειδικού ταμείου εξόδου από τον κύκλο της βίας.....	58
4.3. Ο δεύτερος πυλώνας: Δράσεις της πλατφόρμας στο επίπεδο της πρόληψης της ενδοοικογενειακής βίας.....	59
4.4. Η φιλοσοφία και η προσωπικότητα του εγχειρήματος.....	62
4.5. Η αρχή της δέουσας επιμέλειας και η διαλειτουργικότητα.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	70

Προοιμιακές επισημάνσεις. Η βία ως απότοκο του ελλείμματος σεβασμού προς τις γυναίκες.

Η κυβέρνηση συνασπισμού της Αυστραλίας ξεκίνησε την τρέχουσα χρονιά μια νέα διαφημιστική καμπάνια τριάντα (30) εκ. δολαρίων για την πρόληψη της βίας εναντίον των γυναικών. Στόχος της, η καταπολέμηση της ασέβειας και της επιθετικής συμπεριφοράς από τα αγόρια και τους νέους άντρες προς τις γυναίκες.¹ Στη φιλοσοφία της εν λόγω τηλεοπτικής διαφήμισης (spot), συμπεριφορές που συχνά αντιλαμβανόμαστε ως αθώες και φυσιολογικές εκκολάπτουν παθογενείς καταστάσεις βίας και κακοποίησης. Το μικρό αγόρι συμπεριφέρεται με βίαιο τρόπο στο μικρό κορίτσι σε μια γιορτή. Η μητέρα του προσπαθεί να αποσβέσει το περιστατικό. Αντί να συνετίσει το αγόρι, προσπαθεί να πείσει το κορίτσι ότι το έκανε επειδή του αρέσει. Η βία-σωματική, συναισθηματική, λεκτική- εκλαμβάνεται ως έκφραση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Το αγόρι γίνεται ο έφηβος που και πάλι συμπεριφέρεται με ασέβεια απέναντι στην έφηβη γυναίκα που έχει μάθει να μην αντιδρά. Στην ενήλικη ζωή τους μαθαίνουν ότι η βία αποτελεί αποδεκτή ένδειξη ανδρισμού και απόδειξη αληθινού ενδιαφέροντος. Ο Υπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών Christian Porter της Αυστραλίας επισημαίνει ότι «Οι άνθρωποι γνωρίζουν ότι η βία κατά των γυναικών είναι λάθος. Αυτό που μπορεί να μη γνωρίζουν είναι ότι όλοι μας μπορούμε εν αγνοία μας να την δικαιολογούμε και συνεπώς να διαιωνίζουμε τη συμπεριφορά που μπορεί να οδηγήσει στη βία» ενώ η Υπουργός Γυναικείων Ζητημάτων Michaelia Cash δηλώνει ότι δικαιολογίες όπως «έτσι είναι τα αγόρια» πρέπει να σταματήσουν.

Ο Tristan Bridges είναι μελετητής του ανδρισμού και καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Κολλέγιο του Πανεπιστημίου Brockport State της Νέας Υόρκης. Όταν ρωτήθηκε γιατί οι άντρες μερικές φορές αντιδρούν βίαια στον απόηχο της απόρριψης από γυναίκες, ο Bridges αναφέρθηκε στην Απειλή της Κοινωνικής Ταυτότητας, την αντίληψη δηλαδή ότι εάν ένα άτομο δίνει μεγάλη σημασία σε κάποιο κομμάτι της ταυτότητάς του και αυτό το κομμάτι απειλείται για κάποιο λόγο, η αντίδρασή του σε αυτήν την απειλή θα είναι υπερβολική.² Ο ίδιος αποδίδει την αυξανόμενη βία στα έμφυλα στερεότυπα

¹ www.youtube.com/watch?v=wjBfU-bfGII

² πηγή vice 28-4-2016 Diana Touje, Πώς η απόρριψη κάνει τους άντρες βίαιους.

καταρρίπτοντας αντιλήψεις περί φυσικοποίησης της ανδρικής βίας, της θεώρησης δηλαδή ότι η βία αποτελεί εγγενές αντρικό χαρακτηριστικό που συνδέεται με το γενετικό υλικό και την ύπαρξη πλεοναζουσών ορμονών. Εναντία στην παραπάνω θεώρηση, και στην πάγια αναζήτηση ευθυνών από τις γυναίκες, ο βιασμός συνιστά μια ακραία αλλά τυπική εκδήλωση έμφυλου φασισμού που χαρακτηρίζει τις σχέσεις των δύο φύλων σε όλα τα επίπεδα της προσωπικής ή της κοινωνικής δραστηριότητας.³

Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσονται διεθνείς πρακτικές έμφυλης βίας μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, τα εγκλήματα «τιμής», τα βασανιστήρια, οι εξαναγκαστικοί και πρόωροι γάμοι, οι υποχρεωτικές αμβλώσεις σε θηλυκά έμβρυα, οι δολοφονίες τρανς γυναικών,⁴ η εμπορία ανθρώπων (human trafficking). Πρόσφατα αναγνωρισμένες μορφές βίας κατά των γυναικών είναι η παρενοχλητική παρακολούθηση (stalking) και η λεκτική και συναισθηματική κακοποίηση μέσω των νέων τεχνολογιών. Τέλος, η περισσότερο διαδεδομένη και δύσκολα ανιχνεύσιμη μορφή βίας είναι η ενδοοικογενειακή και συντροφική.

³ Κλεάνθης Γρίβας: Η Εξουσία της Βίας (Ιανός, 1987)

⁴ Σε συνέντευξή της η Τζούντιθ Μπάτλερ σχετικά με το ζήτημα στην Diana Tourjee αναφέρει: «Η δολοφονία είναι μια πράξη δύναμης, ένας τρόπος της εκ νέου διεκδίκησης της κυριαρχίας, ακόμη και ένας τρόπος να πούμε, «Εγώ είμαι αυτός που αποφασίζει ποιος ζει και πεθαίνει.» Έτσι η δολοφονία καθιερώνει τον δολοφόνο ως κυρίαρχο τη στιγμή που σκοτώνει, και αυτή είναι η πιο τοξική μορφή που η αρρενωπότητα μπορεί να πάρει. Οι τρανς γυναίκες έχουν παραιτηθεί από την αρρενωπότητα και αυτό αποδεικνύει ότι είναι κάτι που είναι εφικτό να γίνει, και είναι πολύ απειλητικό για έναν άνθρωπο που θέλει να δει τη δύναμή του ως εγγενές χαρακτηριστικό του ποιος είναι. Πηγή <http://t-zine.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ.

1.1. Η «επιτελεστικότητα» της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής-συντροφικής βίας.

Η σωματική βία αφορά την άσκηση δύναμης που επενεργεί άμεσα ή έμμεσα στο ανθρώπινο σώμα του άλλου. Η άσκηση αυτής της δύναμης μπορεί να επιτευχθεί με «απόλυτη» ακαταμάχητη, μηχανιστική βία, δηλαδή με πλήρη εξουδετέρωση της θέλησης του άλλου (*vis absoluta*)⁵.

Κάθε σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βία που ασκείται σε βάρος του θύματος από τον τωρινό ή πρώην σύζυγο, ή σύντροφο ή άλλα μέλη της οικογένειας καλείται «ενδοοικογενειακή βία» αναφέρεται στην πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου⁶. Η μεταδομική φιλόσοφος Τζούντιθ Μπάτλερ διατυπώνει τη θεωρία ότι το φύλο είναι performative⁷, δεν υπάρχει στη φύση, αλλά εκτελείται προοδευτικά μέσα από συγκεκριμένες πρακτικές τελετουργίες και επιτελέσεις. *Mutatis mutandis*, υιοθετούμε στην εργασία αυτή το θεωρητικό εργαλείο της επιτελεστικότητας για να ερμηνεύσουμε τις αποτυπώσεις της έμφυλης, ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Έτσι, ορίζουμε την ενδοοικογενειακή βία ως την κορύφωση μίας πρακτικής διακρίσεων κατά των γυναικών, ένα νοητό ευθύγραμμο τμήμα στο ένα άκρο του οποίου βρίσκονται η αορατότητα⁸, η μη συμπερίληψη του γυναικείου γένους στο δημόσιο λόγο, η έμπρακτη απουσία σεβασμού και στο άλλο η κακοποίηση, άκρο όριο της οποίας αποτελεί η φυσική εξόντωση και οι εκούσιες ανθρωποκτονίες των γυναικών⁹. Θεωρούμε ότι η ευρεία αυτή εννοιολόγηση της έμφυλης βίας ως ένα συνεχές (*continuum*) συνδράμει αποτελεσματικά στη διαμόρφωση ολιστικών και συντονισμένων πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμησή της. Στη Βουλή οι γυναίκες λένε «παρών»¹⁰ κατά την ψήφιση ενός

⁵ Ν. Κ. Ανδρουλάκη, Ποινικόν Δίκαιον, Γεν. Μέρος, τ. Β' Αθήνα / Κομοτηνή: Α. Ν. Σάκκουλας, 1985,

⁶ Παρ. 113 και 118. Στο πλαίσιο της 4ης Παγκόσμιας Διάσκεψης για τις Γυναίκες, η οποία διεξήχθη στο Πεκίνο το 1995, εγκρίθηκε επισήμως η Διακήρυξη και η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου για την Ισότητα, την Ανάπτυξη και την Ειρήνη (BPfA). Η BPfA είναι ένα πρόγραμμα δράσης που στοχεύει στην προαγωγή και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών ως αναφαίρετων, αναπόσπαστων και αδιαχώριστων στοιχείων των οικογενειακών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένας από τους δώδεκα βασικούς τομείς ενδιαφέροντος της BPfA είναι η βία κατά των γυναικών (ΒΚΓ).

⁷ Σώματα με σημασία: Οριοθετήσεις του «φύλου» στο λόγο, μτφρ. Πελαγία Μαρκέτου, εισαγωγή και επιστημονική επιμέλεια Αθηνά Αθανασίου (Αθήνα: Εκκρεμές 2008).

⁸ Φαινόμενο το οποίο αναφέρεται στην απουσία αναγνώρισης ή στη μεροληπτική απεικόνιση της συνεισφοράς των γυναικών στην κοινωνία. Η παράλειψη αυτή αφορά τις γυναίκες ως ενεργητικά υποκείμενα και συναντάται σε πολλαπλούς τομείς: στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην πολιτική, στην τέχνη, στον πολιτισμό.

⁹ Σχετ. άρθρο του Σπ. Μανουσέλη με τίτλο «Γυναικοκτονία, η πιο ακραία εκδήλωση σεξιστικής βίας», 18-11-2004, στον ιστότοπο <http://www.fylosykyis.gr>

¹⁰ Βλ. Γ.Γ.Ι. «Οδηγός χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα δημόσια έγγραφα».

νομοσχεδίου. Οι υπηρεσίες «επανδρώνονται» και δεν «στελεχώνονται» ακόμα κι όταν αυτό γίνεται κατά πλειοψηφία από γυναίκες. Στη «μικροφυσική της εξουσίας»¹¹, το πλέγμα δηλαδή των σχέσεων εξουσίας που συναρθρώνονται στην καθημερινή ζωή, όπως ορίζεται από τον Μισέλ Φουκώ, οι παραπάνω πρακτικές παράγουν και αναπαράγουν την κουλτούρα του μη σεβασμού, κουλτούρα που τελικά οδηγεί στη βία. Προχωρώντας, τα έμφυλα στερεότυπα κάνουν ισχυρή την παρουσία τους στο παιχνίδι, ένα πολύ ισχυρό μέσο κοινωνικοποίησης και υιοθέτησης ρόλων, στερεοτύπων, συμπεριφορών, διαμόρφωσης ονείρων και ταυτοτήτων. Τόσο στα πραγματικά όσο και στα ψηφιακά παιχνίδια η βία είναι διάχυτη, αποδεκτή και επιθυμητή για τον κόσμο των αγοριών ενώ δεν βρίσκει χώρο στο ροζ σύμπαν των κοριτσιών.¹² Άπλετη στο διαδίκτυο είναι η σεξιστική ρητορική μίσους¹³ που καταστρέφει την ισότητα και αυξάνει την έμφυλη βία¹⁴. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η βία αντιμετωπίζεται με μικρές και επιφανειακές τιμωρίες, ενώ στη δευτεροβάθμια¹⁵ οι έφηβες μαθαίνουν ότι ευθύνονται αυτές¹⁶. Στο χώρο της εργασίας η έμφυλη βία παίρνει διάφορες μορφές. Από την ανισότητα στις αμοιβές και στο διαμοιρασμό των καθηκόντων μέχρι την πρόσκρουση στη γυάλινη οροφή¹⁷. Παρά τις υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις και την απόκτηση προσόντων, οι γυναίκες καλούνται σε κομβικά για την καριέρα τους χρονικά σημεία να λάβουν αποφάσεις, ακούγοντας βιολογικά ρολόγια και θέτοντας ως υπέρτατη εργασιακή αξία την ύπαρξη χρόνου για την οικογένεια. Στις συνεντεύξεις επιλογής προσωπικού οι γυναίκες δέχονται βροχή απροσχημάτιστων ερωτήσεων για την οικογενειακή τους κατάσταση και την πρόθεση να τεκνοποιήσουν-ερωτήσεις που δεν απευθύνονται σε άντρες σε

¹¹ Μέσα από την ανίχνευση των εκλεπτυσμένων πολιτικών τεχνικών, των πειθαρχικών διαδικασιών και των λεπτομερών ρυθμίσεων που εντοπίζονται πάνω στα άτομα, τα σώματά τους και τις συμπεριφορές τους μπορούμε να αντιληφθούμε τον τρόπο με τον οποίο σε συγκεκριμένες συγκυρίες, αναπτύσσονται ειδικές και ποικίλες διαχειριστικές τεχνικές της εξουσίας, όπως τα άσυλα και οι φυλακές, μέχρι οι σεξουαλικές πρακτικές και τα πρότυπα ομορφιάς και υγείας. Η συστηματική εφαρμογή αυτών των τεχνικών επιτρέπει στη σύγχρονη εξουσία να ασκεί αποτελεσματικότερα τον κοινωνικό έλεγχο και να αντιμετωπίζει τους όποιους κλυδωνισμούς, ακόμη και σε κεντρικό επίπεδο. Φουκώ Μισέλ, "Η Μικροφυσική της Εξουσίας", ΥΨΙΛΟΝ, Αθήνα, 1991.

¹² Περισσότερα, Δήμητρα Κογκίδου, «Πέρα από το ροζ και το γαλάζιο, όλα τα παιχνίδια για όλα τα παιδιά», εκδ. Επίκεντρο.

¹³ Τα περιστατικά βίας αποτελούν τον προθάλαμο των εγκλημάτων μίσους. Σύμφωνα με τον Gordon Allport (The nature of Prejudice, Cambridge, Wesley Publishing 1954) σχηματίζεται μια πυραμίδα, η οποία ξεκινά από τη λεκτική βία, συνεχίζει στη διάκριση και καταλήγει στην έμπρακτη βία και στην εξόντωση. Προκειμένου να αποφευχθεί η κλιμάκωση της εχθρότητας σε πιο βλαπτικά επίπεδα υπογράμμισε τη σημασία της απάντησης – αντιμετώπισης όταν τα φαινόμενα είναι ακόμα στη βάση της πυραμίδας. Πηγή: Πέτρος Αλικάκου, Πρωτοδίκη, ΔΝ, Το περιστατικό βίας ή μίσους ως αξιόποινη πράξη, Περιοδ. Ποινική Δικαιοσύνη, τευχος 194, Ιανουάριος 2016.

¹⁴ Βλ ιστότοπος και σελίδα στο facebook "Ναι, είσαι μισογύνης".

¹⁵ Γ.Τζαμαλούκα, Β.Ευαγγέλου, Π.Ασημάκης, Σ.Χατζηφωτίου, Ι.Χλιαουτάκη: Η σεξουαλική παρενόχληση ως φαινόμενο θυματοποίησης μεταξύ μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Περ. Ποινική Δικαιοσύνη και Εγκληματολογία, τ.1 2009.

¹⁶ Περισσότερα, Δεληγιάννη, Β. & Ζιώγου, Σ (1999) (επιμ.) Εκπαίδευση και Φύλο Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

¹⁷ Βλ. Luis R.Gomez-Mejia at al, Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων. Το φαινόμενο της γυάλινης οροφής αναφέρεται στην ύπαρξη «αόρατων» εμποδίων στηρίζονται σε στερεότυπα και που ανακόπτουν την εξέλιξη των γυναικών στην επαγγελματική και πολιτική ζωή.

αναπαραγωγική ηλικία. Η σεξουαλική παρενόχληση δυσχεραίνει τις επιδόσεις των γυναικών και τις εξαναγκάζει να ακροβατούν μεταξύ αξιοπρέπειας και επιβίωσης.

Τέλος η κακοποίηση: η παραμέληση, η υποτίμηση, η αποστέρηση, η οικονομική εξάρτηση, η βία πάνω στα σώματα των γυναικών. Παραδόξως, σε μεγάλο βαθμό, η σωματική βία εμφιλοχωρεί μέσα στην οικογένεια- τον πυρήνα της θαλπωρής και της ασφάλειας. Η ενδοοικογενειακή βία αντιστρατεύεται ευθέως, πλήττει και πληγώνει τον θεσμό της οικογένειας και την ίδια τη φύση της. Απώτατη μορφή βίας, το πλήθος των δολοφονιών¹⁸ με θύματα γυναίκες-εγκλήματα «τιμής», «πάθους», «εν βρασμό ψυχής» – εγκλήματα που σε κάθε περίπτωση δεν συντελέστηκαν από τη μια μέρα στην άλλη και θα μπορούσαν να αποτραπούν, αν υπήρχαν αξιόπιστες και διαρκείς δράσεις πρόληψης κατά της έμφυλης βίας. Μελέτη¹⁹ που εκπονήθηκε το 2006 σχετικά με τον αριθμό των θανάτων που οφείλονται σε περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας διαπίστωσε ότι στο σύνολο 3.413 θανάτων οι 2.419 αφορούσαν γυναίκες. Από την άλλη πλευρά, έρευνες καταδεικνύουν ότι γυναίκες συζυγοκτόνοι υπέστησαν σε ένα συντριπτικό ποσοστό και για μακρό χρονικό διάστημα την ενδοοικογενειακή βία²⁰. Τα εγκλήματα αυτά συντελούνται όταν το θύμα διαισθάνεται ότι ο θύτης έχει χάσει τον έλεγχο της ποσότητας και της ποιότητας της ασκούμενης βίας²¹.

Στην επισκόπηση της εφαρμογής της Πλατφόρμας του Πεκίνου του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) επαναλαμβάνεται διαρκώς ο χαρακτηρισμός «**γυναίκες που επέζησαν περιστατικών βίας**»²², χαρακτηρισμός που αποδίδει την έκταση και την επικινδυνότητα του προβλήματος. Στο διεθνή τύπο²³, οι συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας-ψυχολογικές, οικονομικές, κοινωνικές –

¹⁸ Διεθνώς, στο 40% των δολοφονιών γυναικών, δράστης είναι ο σύζυγος/σύντροφος, ποσοστό που αναδεικνύει την έσχατη μορφή βίας κατά των γυναικών, τονίζεται σε ανακοίνωση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, με αφορμή τις δύο πρόσφατες δολοφονίες γυναικών-θυμάτων συζυγικής βίας. 16-6-2016, πηγή Briefingnews.

¹⁹ Πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ 3 "Estimation of intimate partner violence mortality in Europe IPR EU Mortality, Psytel Ingenierie de l information,2007.

²⁰ Παναγιώτα Δέμελη, Μάνες υπό περιορισμό, Μητρικές αναπαραστάσεις σε μία γυναικεία φυλακή, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, 2007.

²¹ Browne 1987, Walker 1989 Schneider 1986 και Δρ. Χρ.Αντωνοπουλου «Η κακοποιημένη γυναίκα – θύτης .Σχέσεις δράστη-θύματος από θυματολογική σκοπιά 1991, εκδ Σάκκουλα. Πρακτικά συζήτησης Σχέσεις Δράστη θύματος από θυματολογική σκοπιά. Επιπλέον, Βασιλική Πετούση- Ντούλη: Έμφυλες προσεγγίσεις στις κοινωνικές ανισότητες και το έγκλημα. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ Εγκληματολογία,τεύχ.1 2012 εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

²² Η αντίληψη του θύματος κακοποιητικής σχέσης ως επιβίωσασας αφορά και τη θεώρηση από την πλευρά των γυναικών ότι η εγκατάλειψη της σχέσης αποτελεί ήττα και ότι η παραμονή σε αυτήν δεν φανερώνει μόνο παθητική στάση αλλά και μια θέση αντίστασης και αναμέτρησης δυνάμεων σε μια σχέση που διαποτίζεται από τον φόβο και που χαρακτηρίζεται από τη διαπραγμάτευση της δύναμης και της εξουσίας. Δρούγα Κ.,Παπαθανασίου Μ., Τσονίδης Α.: «Θύμα ή επιζώσα; Η ρητορική κατασκευή ταυτοτήτων στη συμβουλευτική για την κακοποίηση γυναικών:Μία ανάλυση περίπτωσης ».2001.

²³ Lucy Berrington, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Βοστώνης :Domestic Violence is terrorism with more victims

παραλληλίζονται με αυτές της διεθνούς τρομοκρατίας. Δεν είναι μόνο ότι τα θύματα και των δύο μορφών τρομοκρατίας μοιράζονται τις ίδιες οδυνηρές συνέπειες, είναι και το ότι «οι τρομοκράτες και των δύο περιπτώσεων χρησιμοποιούν τις ίδιες τακτικές» αναφέρει ο Trese Todd, πρόεδρος της ομάδας δράσης Thrivers, μιας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης στο Σιάτλ για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας. Ωστόσο, η παγκόσμια κοινότητα, ενώ λαμβάνει δρακόντεια μέτρα ασφαλείας για το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία, εμφανίζεται φειδωλή στη λήψη μέτρων για τον κίνδυνο που διατρέχουν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας μέσα στο σπίτι τους.

1.2. Ερμηνευτικές θεωρίες

Η ενδοοικογενειακή και συντροφική βία λαμβάνει ποικίλες μορφές: λεκτική, ψυχολογική, σωματική, οικονομική, σεξουαλική. Οι κυριότερες ερμηνείες που προτείνονται για το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας συνοψίζονται ακολούθως:

α) Ψυχολογικές- ψυχιατρικές ερμηνείες²⁴: Η εκδήλωση της βίας οφείλεται πρωτίστως στα παθολογικά χαρακτηριστικά της δομής της προσωπικότητας του δράστη, ανάγεται δηλαδή σε ψυχογενή αίτια. Δράστες και θύματα μπορούν να θεραπεύσουν την άσκηση και την αποδοχή της βίας αντίστοιχα, εφόσον ακολουθήσουν προγράμματα ψυχοθεραπείας.

β) Φεμινιστικές ερμηνείες²⁵: Η βία από τους άντρες προς τις γυναίκες ενισχύεται και ενθαρρύνεται ως συμπεριφορά σε κοινωνίες με σεξιστικό και πατριαρχικό προσανατολισμό. Η κακοποίηση αποτελεί ένα μέσο διαίωσις και αναπαραγωγής της αντρικής επικυριαρχίας.

²⁴ Οι Dixon&Brownie (2003) διαπίστωσαν ότι η ομάδα των αντρών που εκδηλώνουν κακοποιητικές συμπεριφορές είναι ετερογενής, σε βαθμό που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ένα ενιαίο προφίλ βίαιου άντρα. Κατηγοριοποίησαν ωστόσο, τους κύριους τύπους βίαιων αντρών σε :α)άντρες που ασκούν βία στο οικογενειακό πλαίσιο και μόνο. Η προσωπικότητά τους δεν εμφανίζει σημάδια ψυχοπαθολογίας και δεν υποστηρίζουν ότι η βία είναι μία αποδεκτή συμπεριφορά. Περαιτέρω, δεν εμφανίζουν σημάδια έκθεσης σε βία επεισόδια κατά την παιδική τους ηλικία. β)Άντρες που εκδηλώνουν βία συμπεριφορά στις περισσότερες εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής. Χαρακτηρίζονται από έντονη παρορμητική συμπεριφορά, έλλειμμα σεβασμού προς τις γυναίκες, χαμηλή ικανότητα ειρηνικής επίλυσης συγκρούσεων, ενώ στην πλειοψηφία τους έχουν εκτεθεί στην παιδική τους ηλικία σε εμπειρίες βίαιης συμπεριφοράς.

²⁵ Κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε συνοπτικά, έστω, στα τρία κύματα του φεμινισμού, όπως εκδηλώθηκαν στην σύγχρονη ιστορία της ανθρωπότητας, καθώς ο φεμινισμός αποτελεί το απελευθερωτικό κίνημα που ανέδειξε και καταπολέμησε το φαινόμενο της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και το έθεσε στο προσκήνιο της πολιτικής ζωής και της ρητορικής και δράσης των διεθνών οργανισμών. Το πρώτο κύμα φεμινισμού εμφανίζεται στα τέλη του 19ου αιώνα και χαρακτηρίζεται από τον αγώνα για το δικαίωμα ψήφου, την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την ιδιοκτησία και το διαζύγιο. Το δεύτερο κύμα εκδηλώνεται κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970. Θέτει την πατριαρχία στο επίκεντρο της καταπίεσης των γυναικών. Σηματοδοτεί τη συνάρθρωση πολιτικής σκέψης και πολιτικής πράξης, η οποία στοχεύει στην κριτική εξέταση των σχέσεων εξουσίας που διέπουν την έμφυλη υποκειμενικότητα και την υπέρβαση των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών, των ιδεολογιών και των επιστημολογιών που εγκαθιδρύουν και νομιμοποιούν τους κοινωνικούς περιορισμούς και αποκλεισμούς της γυναικείας υποκειμενικότητας (Αθανασίου 2006).Αναλύεται περαιτέρω στον φιλελεύθερο, μαρξιστικό και ριζοσπαστικό φεμινισμό. Στο τρίτο Κύμα οι γυναίκες δεν αντιμετωπίζονται πλέον ως μια ανιστορική και υπεργενικευτική κατηγορία καταπιεζόμενων ατόμων, ούτε οι άνδρες ως μια οικουμενική κατηγορία εξουσιαστών (Ματιάκα 2009).

γ) **Θεωρία της κοινωνικής μάθησης**²⁶: Συχνά η βία στην παιδική ηλικία αποθηκεύεται, εγγράφεται²⁷ και αναπαράγεται μέσω της μίμησης των προτύπων στην ενήλικη ζωή. Το αγόρι που γίνεται μάρτυρας σκηνών ενδοοικογενειακής βίας αναπαράγει συχνά παρόμοιες συμπεριφορές μέσα από τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης, ενώ αντίστοιχα το κορίτσι, καθώς ενηλικιώνεται, μαθαίνει να αποδέχεται την καταχρηστική συμπεριφορά ως φυσιολογική. Η διαγενεακή μεταβίβαση της βίας συντελείται, καθώς το παιδί μαθαίνει ότι αυτή αποτελεί έναν αποδεκτό τρόπο επίλυσης των διαφορών²⁸.

δ) **Θεωρία της υποκοουλτούρας της βίας**²⁹: Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή η χρήση της βίας γίνεται ανεκτή σε κάποιες κοινωνικές ομάδες περισσότερο απ' ό, τι σε άλλες.

ε) **Θεωρία των πόρων**³⁰: Η βία πηγάζει από το άγχος που βιώνει το άτομο από την ασύμμετρη κατανομή των πόρων. Στο παιχνίδι αναμέτρησης δύναμης και εξουσίας υπερισχύει αυτός που διαθέτει τους περισσότερους πόρους-οικονομικούς, κοινωνικούς, ατομικούς.

στ) **Το οικολογικό μοντέλο**³¹ αποτέλεσε ένα εξαιρετικά σημαντικό βήμα στο πεδίο των μελετών για τη βία κατά των γυναικών, καθώς αξιολόγησε τα αίτια της βίας ως πιθανολογικά και όχι ως ντετερμινιστικά. Τα ίδια χαρακτηριστικά στοιχεία, η ίδια προσωπική ιστορία, π.χ. κακοποίηση στην παιδική ηλικία, μπορεί άλλοτε να αρκούν και άλλοτε όχι, για να ωθήσουν έναν άνδρα στη βία σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον. Η εκδήλωση ή μη της βίας συναρτάται σε σημαντικό βαθμό και από το κατά πόσον «οι σημαντικοί άλλοι»-φίλοι, γείτονες, συνάδερφοι κοκ- θα επιδοκιμάσουν ή θα αποδοκιμάσουν την εκδηλούμενη συμπεριφορά, θα τη

²⁶ Ο Αμερικανός ψυχολόγος Άλμπερτ Μπαντούρα (Albert Bandura) είναι ένας από τους πρωτοπόρους που ερμήνευσαν την έννοια της κοινωνικής μάθησης. Κάνοντας πολλές μελέτες και πειράματα υποστήριξε και απέδειξε ότι ο ρόλος της μάθησης στην ανάπτυξη των παιδιών κατέχει σημαντική θέση και διαδραματίζει καίριο ρόλο. Τα παιδιά παρατηρούν τους γύρω τους, μιμούμενα τις κινήσεις ή τις συμπεριφορές που βλέπουν και έτσι μαθαίνουν. Μαθαίνουν τη συμμετοχή, τη συνεργασία με τους άλλους, την επίθεση και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Ενδεικτικά αναφέρονται τα δύο πειράματα με την κούκλα Bobo τα οποία διεξήχθησαν το 1961 και 1963 και στα οποία μελέτησε το μοτίβο συμπεριφοράς των υποκειμένων σχετικά με την εκδήλωση της επιθετικότητας. Με τα πειράματα αυτά προσπάθησε να αποδείξει, έστω εν μέρει, πως η επιθετικότητα θα μπορούσε να εξηγηθεί μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικής μάθησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η πρόβλεψη του Bandura σχετικά με το ρόλο του φύλου του ατόμου προς μίμηση ήταν ορθή, αφού τα παιδιά μιμούνταν περισσότερο της συμπεριφορές των ατόμων του ίδιου φύλου. Επίσης, φάνηκε πως οι αναστολές των παιδιών έναντι της επιθετικής συμπεριφοράς, μειώνονταν, όταν έβλεπαν τον ενήλικα να την ασκεί, θεωρώντας την αποδεκτή.

²⁷ Στο φιλμ 3.40' της Julia Peters παρατηρούμε πως συντελείται η «κανονικοποίηση» της βίας μέσα από ένα παιχνίδι μίμησης προτύπων https://www.youtube.com/watch?v=4uPXnP7_RPO
28 Markowitz F.E., 2001

²⁹ Wolfgang M.E., Ferracuti, F: Η υποκοουλτούρα της βίας. Νομική Βιβλιοθήκη, 1995.

³⁰ Σχετ. Παπαμιχαήλ Σ. Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους /συντρόφους τους, εκδ. Σάκκουλα 2005.

³¹ Το μοντέλο ουσιαστικά οργανώνεται σε τέσσερα επίπεδα κινδύνου (ατομικό, σχεσιακό, κοινοτικό/ τοπικό και κοινωνικό) και δίνει έμφαση στη σημασία της κατανόησης της αλληλεπίδρασης των βιολογικών, ψυχολογικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων που αυξάνουν την πιθανότητα των γυναικών και κοριτσιών να βιώσουν βία και την πιθανότητα των ανδρών να διαπράξουν βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών.

δικαιολογήσουν ή θα την εκλάβουν ως ντροπιαστική. Βεβαίως εξαρτάται και από το βαθμό ανοχής που θα επιδείξει η σύντροφος.

1.3. Οι συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας

Συνέπειες στη ζωή, στη σωματική και ψυχική υγεία: Η χρήση βίας επιφέρει προσωρινές και μόνιμες βλάβες στη σωματική υγεία³²: επώδυνοι τραυματισμοί, αναπηρίες, κατάθλιψη, φοβίες και κρίσεις πανικού, αυτοκτονίες και δολοφονίες αποτελούν τις επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας στα άτομα που την υφίστανται και καθιστούν αυτήν ως ένα ζήτημα δημόσιας υγείας.

Κοινωνικές: Η βία τραυματίζει την οικογένεια και όλα τα μέλη της, δημιουργεί εσφαλμένη κοινωνικοποίηση στα νέα μέλη, περιθωριοποιεί και απενεργοποιεί το δυναμικό της κοινωνίας.

Οικονομικές: Αίτιο και αιτιατό της οικονομικής συρρίκνωσης, η ενδοοικογενειακή βία επιφέρει τεράστια ζημιά στις κοινωνίες που την ανέχονται, καθώς επωμίζονται υπέρογκα κόστη³³ από την εμμονή τους να επιδεικνύουν ανοχή σε αυτήν. Η Άνκε Χέφερ του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και ο Τζέϊμς Φίρον του Στάνφορντ υπολογίζουν σε 8 τρις δολάρια παγκοσμίως το κόστος της ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος των γυναικών και των παιδιών.³⁴ Οι μειωμένες επιδόσεις στο χώρο εργασίας, η απώλεια εργατοωρών, η αδυναμία συγκέντρωσης ευλόγως συσχετίζονται με τα περιστατικά βίας. Στα παραπάνω προστίθενται οι δικαστικές δαπάνες, οι δαπάνες στον τομέα της δημόσιας υγείας, καθώς και οι παροχές κοινωνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φιλοξενίας για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας που επιβαρύνουν τους κρατικούς προϋπολογισμούς.

Αιτιατό, καθώς η απουσία οικονομικής αυτάρκειας αποτελεί για πληθώρα γυναικών τροχοπέδη για την έξοδο από τον κύκλο της βίας. Περαιτέρω, η άσκηση βίας υπονομεύει την προσπάθειά τους για οικονομική αυτάρκεια. Για τις γυναίκες που ζουν σε βίαιες σχέσεις, η οικονομική ανέχεια και εξάρτηση μπορεί να περιορίσουν τόσο την ικανότητά τους όσο και την επιδίωξή τους να διαφύγουν, ωθώντας τις να παραμένουν ή να

³² Πενταράκη Μ. Σωματικές συνέπειες της συντροφικής βίας σε γυναίκες και η αναγκαιότητα παρέμβασης του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Κοινωνική Εργασία τ.74, 2004

³³ Βλέπε αναλυτικότερα: Morrison and Biehl (eds.), Too Close to Home: Domestic Violence in the Americas. Washington, D.C.: Inter-American Development Bank

³⁴ Πηγή: Reuters 9-9-2014 .Η μελέτη στηρίχτηκε σε στοιχεία της Unicef. Στο κόστος συνυπολογίζονται οι ανθρωποκτονίες. Σύμφωνα με μελέτες που εκπονήθηκαν στις ΗΠΑ το κόστος μιας ανθρωποκτονίας ανέρχεται στα 9,1 εκ. δολάρια , αν συμπεριληφθούν οι απώλειες εσόδων και οι δαπάνες του δικαστικού συστήματος. Η μη θανατηφόρα βία κατά των γυναικών κοστίζει 95.000 δολ. ανά περίπτωση .

επιστρέφουν σε επικίνδυνες για την ασφάλεια τους καταστάσεις.³⁵ Αξίζει να σημειωθεί, ότι δεν προβλέπεται καμία τυπικής ή νομικής μορφής λογοδοσία του θύτη ως προς τις οικονομικές επιπτώσεις της άσκησης βίας³⁶.

1.4. Το νομοθετικό πλαίσιο.

Η ασφάλεια αποτελεί αυτονόητη προϋπόθεση για την ακώλυτη άσκηση και απόλαυση όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η δε εγγύηση της ασφάλειας από την πολιτεία αποτελεί το ελάχιστο αντιστάθμισμα για την απαγόρευση της αυτοδικίας. Αποτελεί λοιπόν η ασφάλεια τον τελικό σκοπό, χάριν του οποίου οι άνθρωποι εγκαταλείπουν την επικίνδυνη κατάσταση του «*status naturalis*» και πειθαρχούν στην κρατική εξουσία του «*status civilis*», θυσιάζοντας μέρος των ελευθεριών τους, ότι επομένως η θυσία αυτών των ελευθεριών γίνεται προς εξασφάλιση υπέρτατων αγαθών, όπως η ζωή, η σωματική ακεραιότητα και η ιδιοκτησία, ότι το δικαίωμα του ενός φθάνει μέχρι εκεί όπου τελειώνει το δικαίωμα του άλλου – «*neminem laedere*». Σε μια ευνομούμενη κοινωνία το Κράτος έχει υποχρέωση να προστατεύει τον πολίτη από καταχρήσεις ατομικών δικαιωμάτων εκ μέρους άλλων πολιτών (ά. 25 παρ. 3 Συντ.)³⁷. Περαιτέρω, στο Άρθρο 7 παρ. 2 του Συντάγματος της Ελλάδος ορίζεται ότι: «Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως νόμος ορίζει». Τέλος, στο άρθρο 4 παρ.1 του Συντάγματος αναγνωρίζεται η αρχή της ισότητας των δύο φύλων. Ωστόσο, η απουσία επαρκών και ουσιαστικών μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας καταδικάζει μερίδες του πληθυσμού στην επισφάλεια και συνιστά ευθεία υπονόμηση της αυτοδιάθεσης και της ευημερίας τους και συγχρόνως βαθύ και τραυματικό για την κοινωνία δημοκρατικό έλλειμμα. Ταυτόχρονα, θέτει σε κίνδυνο το θεσμό της οικογένειας, υπέρτατο παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Οι επιμέρους εγκληματικές συμπεριφορές που συνθέτουν την άσκηση ενδοοικογενειακής βίας— προσβολή ανθρώπινης αξιοπρέπειας, εξύβριση, άσκηση σωματικής βίας, παραμέληση, βιασμός -αντιστοιχούν σε υπαρκτές ποινικές οντότητες που προσβάλλουν συγκεκριμένα έννομα αγαθά: τη ζωή, την ασφάλεια, την ψυχική και σωματική υγεία, την ευημερία, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Για πολλές δεκαετίες η

³⁵ Mosher, J, Evans, P & Little, M 2004, «Walking on eggshells: abused women's experiences of Ontario's welfare system», York University, Toronto.

³⁶ Μαρία Λιάπη: Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ, Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν)ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναϊκών. Συμβουλευτικό Εργαλείο για την Τριτογενή Πρόληψη της Βίας κατά των Γυναϊκών

³⁷ Νέστωρ Κουράκης, Ασφάλεια και Ελευθερία. Τα μεταξύ τους στατικά και δυναμικά όρια, περ. Νομικό Βήμα, 54 (2006).

προστασία των έννομων αυτών αγαθών για τις γυναίκες ετύγχανε της πλήρους αδιαφορίας εκ μέρους της Πολιτείας, καθώς η ενδοοικογενειακή βία ανήκε στη σφαίρα του ιδιωτικού, αποτελούσε οικογενειακή, προσωπική υπόθεση.

Η ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας μετράει μια δεκαετία. Μόλις το 2006 ψηφίστηκε στη χώρα μας ο Ν.3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Ο Ν. 3500/2006 αποτελεί πρόοδο για το νομικό πολιτισμό μας. Και αυτό γιατί καθιστά σαφές ότι η οικογένεια δεν αποτελεί κλειστό σύστημα και ότι οι κανόνες, οι αξίες και τα πρότυπα συμπεριφοράς της πρέπει να είναι εναρμονισμένα με εκείνα του κοινωνικού υπερσυστήματος στο οποίο ανήκει και με το οποίο βρίσκεται σε ώσμωση³⁸. Στην αιτιολογική έκθεση αυτού αναφέρεται η ανάγκη προσαρμογής του νομικού μας συστήματος στην διακήρυξη του ΟΗΕ το 1993 (CEDAW)³⁹ για την κατάργηση κάθε διάκρισης σε βάρος των γυναικών, αναγνωρίζοντας έτσι πως η οικογενειακή βία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανισότητα σε βάρος του κοινωνικού φύλου.

Για πρώτη φορά η άσκηση ενδοοικογενειακής βίας θεωρείται έγκλημα⁴⁰, το οποίο απειλεί τη δημόσια τάξη και διώκεται αυτεπάγγελα, ρύθμιση που θεωρείται καινοτόμα. Εγκλήματα που κατά τον Ποινικό Κώδικα διώκονται κατ' έγκληση, όπως η απειλή, η απλή σωματική βλάβη, η εξύβριση, διώκονται αυτεπαγγέλτως στο νομοθέτημα αυτό από τον/την Εισαγγελέα και με τη διαδικασία της αυτόφωρης διαδικασίας. Σκοπείται, έτσι, η εξασφάλιση της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης και η προστασία της οικογένειας. Προκειμένου να προστατευτούν από τη δευτερογενή θυματοποίηση, οι ανήλικοι δεν κλητεύονται ως μάρτυρες και η κατάθεσή τους αναγιγνώσκεται στο δικαστήριο⁴¹. Στο άρθρο 9 του νομοθετήματος καθιερώνεται ιδιαίτερο έγκλημα ενδοοικογενειακής προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας, η αντικειμενική υπόσταση του οποίου συνίσταται στην προσβολή της αξιοπρέπειας μέλους της οικογένειας με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο, που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, ενώ, αν ο παθών είναι και ανήλικος, προβλέπεται βαρύτερη ποινή. Τιμωρούνται αυστηρά όσοι απειλούν ή

³⁸ Β. Τομαράς, Διαστάσεις της ενδοοικογενειακής βίας 2007, Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας της 28-6.2007 με τίτλο: «Ενδοοικογενειακή βία: Προοπτικές μετά τον Ν.3500/2006», Εκδ. Σάκκουλα

³⁹ The Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women

⁴⁰ Στην αιτιολογική έκθεση του Ν.3500/2006 αναφέρεται «Πρέπει να αποτραπούν τα φαινόμενα μετατροπής της οικογένειας σε τόπο ατιμώρητης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

⁴¹ Εκτός και εάν η εξέτασή τους κρίνεται αναγκαία από το Δικαστήριο (άρθρο 19 &2).

επιχειρούν δωροδοκία σε μάρτυρες. Γίνεται υποχρεωτική η καταγγελία κακοποίησης ανηλίκων όταν παρατηρείται από εκπαιδευτικούς στον χώρο της εκπαίδευσης⁴².

Προβλέπεται διαδικασία διαμεσολάβησης-πρωτοποριακή για το νομικό κόσμο⁴³- η οποία τυγχάνει εφαρμογής για τα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας και όχι για τα κακουργήματα. Ο δράστης αποδέχεται την ευθύνη του, δηλώνει εγγράφως ότι επιθυμεί την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε στο θύμα και διαθέτει εαυτόν «εις χείρας» ειδικών για παρακολούθηση ειδικών συμβουλευτικών – θεραπευτικών προγραμμάτων δημόσιου φορέα (άρθρο 11/3500-2006). Υπόσχεται ότι δεν θα υποπέσει στο μέλλον σε παράπτωμα ενδοοικογενειακής βίας και ότι θα διαμείνει εκτός οικογενειακής στέγης, εφόσον το θύμα το επιθυμεί⁴⁴. Με την παρέλευση της τριετίας και τη διαπίστωση του Εισαγγελέα ότι τηρήθηκαν οι όροι, το Δικαστήριο διαπιστώνει την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας της διαμεσολάβησης και θέτει την υπόθεση στο αρχείο. Στην αντίθετη περίπτωση ακολουθεί τακτική δικάσιμος.

Η Εισαγγελέας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης Α. Καραμόσχογλου -επιφορτισμένη με ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας-επισημαίνει ότι ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης στην πράξη αποδεικνύεται σημαντικός στις περιπτώσεις που υφίστανται θεραπευτικά-συμβουλευτικά προγράμματα για τους δράστες.⁴⁵ Ωστόσο, παρά τη θέσπιση του νόμου, δεν έχει εκδοθεί μέχρι τώρα Προεδρικό Διάταγμα για τη δημιουργία θεραπευτικών κέντρων για τους δράστες της ενδοοικογενειακής βίας, ούτε έχει προβλεφθεί η δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας για αυτούς, σε περίπτωση που το θύμα επιθυμεί την απομάκρυνσή τους από την οικογενειακή εστία, όπως ο νόμος ορίζει. Τα δύο αυτά στοιχεία είναι ενδεικτικά της προχειρότητας με την οποία αντιμετωπίζεται το θέμα από την πολιτεία αλλά και της ιδεοληψίας ότι η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ένα αμιγώς γυναικείο ζήτημα. Παρά τη θέσπιση του νόμου, μεγάλη μερίδα επαγγελματιών όπως αστυνομικοί, νοσηλευτικό προσωπικό, δικαστικοί λειτουργοί με τους οποίους τα θύματα επικοινωνούν το περιστατικό κακοποίησης σε πρώτο βαθμό, εξακολουθούν να υιοθετούν την άποψη ότι η ενδοοικογενειακή και συντροφική βία ανάγονται στη σφαίρα του

⁴² Επισημαίνουμε ωστόσο ότι η αποκάλυψη της βίας στην οικογένεια προβληματίζει όσους ασχολούνται με τα παιδιά, όπως οι εκπαιδευτικοί. Υπάρχει ο φόβος ότι θα προκαλέσουν περαιτέρω προβλήματα στην καθημερινότητα του παιδιού και απορρίπτουν το ενδεχόμενο της αναφοράς της βίας, σκεπτόμενοι ότι με τη δική τους βοήθεια προς την οικογένεια θα επιλυθεί το πρόβλημα. (Gilbert et al., 2009. Groves, 1999).

⁴³ Επισημαίνουμε ότι ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης δέχτηκε δριμυιή κριτική ως προς την ευμενή αντιμετώπιση του θύτη από γυναικείες οργανώσεις και φεμινίστριες νομικούς, σχετ. Αθηνά Γούλιαρου «Ο νόμος για την ενδοοικογενειακή βία» στη συλλογική έκδοση «Καταργώντας τα εμπόδια», Συλλογική έκδοση, 2008, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

⁴⁴ Ανδρομέδα Στεφανίδου, Ενδοοικογενειακή Βία, Νομική Βιβλιοθήκη.

⁴⁵ Εισήγηση στην εκδήλωση της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης –ΕΚΚΑ-ΔΣΘ-ΕΚΑΨΥ με θέμα: «Ο ρόλος του Εισαγγελέα στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας».

ιδιωτικού και να νουθετούν τα θύματα να επιλύσουν το πρόβλημα εντός των οικογενειακών τειχών. Από την έρευνα του νομοθετικού πλαισίου – θεσμός της διαμεσολάβησης – αλλά και των υφιστάμενων πολιτικών για την ενδοοικογενειακή βία διαπιστώνεται εναργώς ότι η κοινωνία δεν επιδεικνύει, ως όφειλε, μηδενική ανοχή στο φαινόμενο και ότι, τελικά, αποτελεί το μοναδικό από όλα τα εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου – κλοπή, ληστεία, εξαπάτηση, υπεξαίρεση, σωματική βλάβη κ.ο.κ. – κατά το οποίο:

Ο θύτης:

- Δεν καταγγέλλεται.
- Δεν υφίσταται τις συνέπειες του νόμου.
- Αντιμετωπίζεται επιεικώς από τον νόμο με τη διαδικασία της διαμεσολάβησης.
- Δικαιολογούνται και συγχωρούνται οι πράξεις του.
- Δεν στιγματίζεται.

Εν αντιθέσει με το θύμα, το οποίο:

- Ενοχοποιείται.
- Ψυχιατρικοποιείται.
- Ντρέπεται και κρύβεται για την παράνομη πράξη που υφίσταται.
- «Σωφρονίζεται», δέχεται συμβουλευτικές και λοιπές αναμορφωτικές παρεμβάσεις.
- Κατατρέχεται και κατατρώχεται, «κοιμάται στην κουκέτα», περιθωριοποιείται.

1.5. Η βία σε αριθμούς.

Η «Παγκόσμια έκθεση ανάπτυξης» της Παγκόσμιας Τράπεζας⁴⁶ αναφέρει ότι οι γυναίκες ηλικίας 15 έως 44 είναι πιο πιθανό να πεθάνουν από την άσκηση βίας μέσα στην οικογένεια παρά από τον καρκίνο του μαστού ή του τραχήλου. Είναι αξιοσημείωτο και κομβικής σημασίας στην ανάλυση του προβλήματος ότι η πλειοψηφία των δραστών φέρεται να μην έχει εμπλακεί ποτέ στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης λόγω αδικήματος σε βάρος άλλων προσώπων⁴⁷, ενώ δεν αναφέρονται από τις ίδιες τις γυναίκες- θύματα πράξεις βίας εναντίον άλλων προσώπων πλην συνοικούντων μελών (κυρίως συζύγου, μητέρας και παιδιών του δράστη). Στοιχεία της πρώτης επιδημιολογικής

⁴⁶ http://www.unifem.org/campaigns/november25/facts_figures.php

⁴⁷ Harrison & Willis Esqueda, Myths and stereotypes of actors involved in domestic violence (1996).

έρευνας που ολοκληρώθηκε στη χώρα μας το 2003⁴⁸ κατέδειξαν ότι μεγάλο ποσοστό γυναικών είτε δεν αναγνωρίζει ότι η συμπεριφορά που υφίστανται στο οικογενειακό τους περιβάλλον συνιστά καταχρηστική συμπεριφορά που εντάσσεται στην έννοια της βίας, είτε θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο (σε ποσοστό 33.3%), αναπαράγοντας τα κοινωνικά στερεότυπα για το ρόλο των δύο φύλων.

Σύμφωνα με δειγματοληπτική στατιστική αξιοποίηση στοιχείων⁴⁹ που αφορούν γυναίκες που απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας το 2004, ο μύθος ότι η κακοποιημένη γυναίκα είναι συνήθως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου δεν επιβεβαιώνεται, αφού 7 στις 10 γυναίκες-θύματα είναι απόφοιτες τουλάχιστον Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Αντίστοιχα, 6 στους 10 δράστες ενδοοικογενειακής βίας είναι Δευτεροβάθμιας, Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης ενώ 8 στους 10 δράστες εργάζονται.

Στη χώρα μας, σύμφωνα με το τελευταίο ευρωβαρόμετρο, το 34% των Ελλήνων γνωρίζει στον περίγυρο ή στην γειτονιά κάποια γυναίκα που έχει πέσει θύμα ενδοοικογενειακής βίας. Το συγκεκριμένο ποσοστό είναι αυξημένο σε σύγκριση με προηγούμενη μελέτη κατά 12%, ενώ είναι το τρίτο υψηλότερο στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων το 2013, μία στις τρεις γυναίκες σε όλη την Ε.Ε. έχουν βιώσει κάποια μορφή σωματικής, σεξουαλικής κακοποίησης ή ψυχολογικής βίας από την ηλικία των 15 από τους συντρόφους τους. Το 22% από αυτές ανέφεραν κακοποίηση στις τρέχουσες σχέσεις τους. Μέσα σε ένα χρόνο 13.000.000 γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπέστησαν σωματική βία, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα 3.700.000 έπεσαν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Κάθε χρόνο στην Ευρώπη του Διαφωτισμού, πεθαίνουν 600 γυναίκες εξαιτίας της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Στην ανθρωπογεωγραφία της βίας στην Ευρώπη παρατηρούμε ένα παράδοξο: Οι σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φινλανδία, Σουηδία) είχαν τον υψηλότερο αριθμό γυναικών που δήλωσαν ότι έχουν υποστεί βία με ποσοστά που κυμαίνονται κατά μέσο όρο στο 50%. Στην Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα η βία κυμαίνεται κάτω από το 33%. Οι ερευνητές αποδίδουν την απόκλιση αυτή στο γεγονός ότι στις χώρες του Βορρά οι γυναίκες καταγγέλλουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη βία, εν αντιθέσει με αυτές του Νότου, όπου η βία εξακολουθεί να είναι σκοτεινή και αθέατη.

⁴⁸ Βάσω Αρτινοπούλου, Ενδοοικογενειακή Κακοποίηση Γυναικών, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2006

⁴⁹ Όπως παραπάνω

Στην Αυστραλία πέρυσι υπήρχαν 53.976 θύματα επίθεσης που σχετίζεται με ενδοοικογενειακή βία, και 95 δολοφονίες⁵⁰. Σε τέσσερις από τις πέντε από αυτές τις περιπτώσεις τα θύματα ήταν γυναίκες. Οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας εκτείνονται πολύ πέρα από το άμεσο θύμα, και επηρεάζουν τα παιδιά, τους φίλους και τα μέλη της οικογένειας.



Εικόνα 1: Διεθνές σύμβολο πένθους για τα θύματα έμφυλης βίας.

Σε κάθε περίπτωση, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα και συγκριτικά δεδομένα για την έκταση και τη φύση της βίας προς τις γυναίκες, διότι οι περισσότερες γυναίκες δεν καταγγέλλουν τη βία που υφίστανται, ούτε ενθαρρύνονται να το κάνουν⁵¹. Εντός της οικογένειας, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό αθέατης βίας που δεν καταγγέλλεται⁵². Η μη πρόληψη και η μη καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας από την πλευρά της πολιτείας συνιστούν παράβαση του καθήκοντός της να προστατεύει τα δικαιώματα της ζωής, της αυτοδιάθεσης και της ευημερίας των μελών της.

1.6. Ο Κύκλος της βίας. Οι «κεντρομόλες δυνάμεις».

Η τιμώρηση των δραστών εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας φαίνεται να είναι η εξαίρεση και όχι ο κανόνας, αφού μόνο ένα στα 20 περιστατικά καταγγέλλεται στην Αστυνομία στην Ευρώπη.⁵³ Στο παρακάτω σχήμα παρατηρούμε τα τρία στάδια του

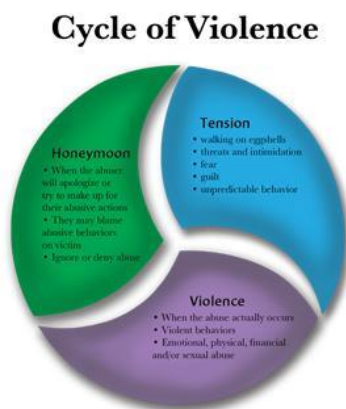
⁵⁰ Πηγή: <http://www.futurecrunch.com.au>

⁵¹ Γεωργία Πετράκη, αναπληρώτρια καθηγήτρια και διευθύντρια του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου. Πηγή The Huffington Post, 17-6-2016

⁵²βλ. την από 26-11-2008 εισήγηση της Εισαγγελέως Πρωτοδικών Α.Καραμόσχου, επιφορτισμένης με τα θέματα της ενδοοικογενειακής βίας (omilosedra.gr).

⁵³ Βλ. Breaking the Silence, European Campaign against Domestic Violence, 1999.

κύκλου της βίας,⁵⁴ όπως ορίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία. Αρθρώνεται σε τρεις διακριτές φάσεις: τη φάση της έντασης, τη φάση της εκδήλωσης της βίας και τη φάση της μεταμέλειας από την πλευρά του δράστη, γνωστή και ως «μήνας του μέλιτος». Η πρώτη λοιπόν φάση του κύκλου της βίας είναι η δημιουργία έντασης (tension). Χαρακτηρίζεται από έντονα φραστικά επεισόδια, απειλές και κλίμα τρομοκράτησης. Κατά τη δεύτερη φάση, αυτήν της έκρηξης, (violence) η βία κλιμακώνεται και εκδηλώνεται με σοβαρά και ανεξέλεγκτα επεισόδια σωματικής κακοποίησης που δύνανται να επιφέρουν ακόμα και τον θάνατο. Τέλος, στην τρίτη φάση, της μεταμέλειας, γνωστή και ως μήνας του μέλιτος (honeymoon) υποχωρούν σταδιακά η ένταση και η βία. Ο θύτης, δείχνει έμπρακτη μετάνοια, απολογείται για τις πράξεις του, ζητάει συγχώρεση, υπόσχεται ότι δεν θα υποπέσει ξανά σε παρόμοιες συμπεριφορές. Κατά τη διάρκεια της φάσης αυτής πολλές γυναίκες διακόπτουν τις συμβουλευτικές παρεμβάσεις και παύουν να στρέφονται νομικά εναντίον του δράστη, καθώς πιστεύουν ότι η βίαιη συμπεριφορά του συντρόφου τους αποτελεί παρελθόν.



Εικόνα 2: Ο κύκλος της βίας

Από το παραπάνω σχήμα καθίσταται αντιληπτό ότι η διαδικασία της αποχώρησης από μία βίαιη σχέση δεν είναι γραμμική, χαρακτηρίζεται από πολλαπλές παλινδρομήσεις και σαφώς είναι χρονοβόρα. Στη διαδικασία εξόδου από τον κύκλο βίας παρεισφρύνουν κεντρομόλες δυνάμεις όπως οι ακόλουθες:

- Η απουσία στήριξης από την οικογένεια καταγωγής: Συχνά οι γονείς των γυναικών– θυμάτων ενδο-οικογενειακής βίας τις νουθετούν να παραμείνουν στο γάμο και να προσπαθήσουν να τον διασώσουν.

⁵⁴ Walker, L., (1989). Η κακοποιημένη γυναίκα, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

- Η εκκλησία και οι ιερείς στους οποίους προστρέχουν τα θύματα βίας παρακινούν τις γυναίκες να υπομείνουν την κακοποίηση, αφού «όλοι κουβαλούν ένα σταυρό».
- Η οικονομική κρίση, η ανεργία, η οικονομική εξάρτηση που πλήττει σε μεγάλο βαθμό τις γυναίκες και τις εξωθεί στη διατήρηση μιας παθογενούς, τοξικής και κακοποιητικής σχέσης.
- Η διάχυτη αντίληψη ότι ο γάμος και η δημιουργία οικογένειας αποτελούν συστατικά εκ των ων ουκ άνευ επιτυχίας για τις γυναίκες, ως εκ τούτου η διάλυσή τους σηματοδοτεί την καθολική αποτυχία τους.
- Οι γυναίκες που διαβιών σε αγροτικές ή ημιαστικές περιοχές συχνά διστάζουν να αναζητήσουν βοήθεια σε δομές υποστήριξης θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, καθώς φοβούνται ότι θα έρθουν αντιμέτωπες με έναν κλειστό κύκλο γνωστών και συγγενών.
- Οι γυναίκες που προέρχονται από μεσαία κοινωνικο – οικονομικά στρώματα και μορφωτικό επίπεδο αντιμετωπίζουν αυξημένη δυσκολία να ζητήσουν βοήθεια καθώς φοβούνται την κοινωνική έκθεση. Είναι άτομα που ουδέποτε έχουν προστρέξει για βοήθεια σε κοινωνικές δομές για οποιουδήποτε λόγους, ως εκ τούτου η προσφυγή στις κοινωνικές υπηρεσίες αποτελεί για αυτές μη οικεία συμπεριφορά.
- Η σκόπιμη (από την πλευρά των δραστών) και συστηματική απομόνωση των θυμάτων από την οικογένεια καταγωγής και τον κύκλο γνωριμιών, η περιστολή της κοινωνικής και επαγγελματικής δραστηριότητας. Η Λέσλι Μόργκαν Στάινερ⁵⁵, απόφοιτος του Χάρβαρντ, επεξηγεί πώς ενεπλάκη σε μία κακοποιητική σχέση και ποιοί παράγοντες ανέστειλαν την προσπάθειά της να απεγκλωβιστεί από αυτήν.
- Η πρόταξη του «συμφέροντος» των παιδιών. Η πεποίθηση ότι μια οικογένεια ενωμένη, ακόμα και κακοποιητική, είναι καλύτερη από μια διαλυμένη οικογένεια.
- Τα εναλλακτικά σενάρια ζωής και η επισφάλεια. Ως εναλλακτική της διαφυγής εμφανίζεται η παραμονή του θύματος και των παιδιών σε ξενώνα φιλοξενίας που συνεπάγεται την αναστάτωση της ζωής των θυμάτων και τη θέση αυτών στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής.
- Η εγγενής αντίσταση του ανθρώπου στην αλλαγή, όσο δύσκολες κι αν είναι οι συνθήκες που βιώνει.

⁵⁵ https://www.ted.com/talks/leslie_morgan_steiner_why_domestic_violence_victims_don_t_leave?language=el.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΟΙ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.



Εικόνα 3: Η «παγκόσμια γλώσσα» της ενδοοικογενειακής βίας.

2.1. Υφιστάμενες δράσεις καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας⁵⁶

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο δομών σε όλη τη χώρα, που αποτελείται από την Τηλεφωνική Γραμμή «SOS 15900», 40 Συμβουλευτικά Κέντρα (15 της Γενικής Γραμματείας και 25 των Δήμων) και 21 Ξενώνες που παρέχουν πληροφόρηση, ψυχοκοινωνική στήριξη, νομική συμβουλευτική και φιλοξενία.

2.2. Ξενώνες φιλοξενίας. Δημιουργία και λειτουργία ξενώνα φιλοξενίας για τις γυναίκες –θύματα βίας.

Οι πρώτοι ξενώνες φιλοξενίας γυναικών δημιουργήθηκαν από γυναικείες οργανώσεις και ονομάστηκαν καταφύγια. Το πρώτο καταφύγιο γυναικών ιδρύθηκε στο Λονδίνο το 1972. Ανταποκρίθηκαν ιστορικά στην ανάγκη των γυναικών να αποδράσουν από την ανυπόφορη βία και να επανασχεδιάσουν τη ζωή τους σε νέα βάση. Είναι πρόδηλο, ότι η διαβίωση σε έναν ξενώνα σηματοδοτεί μια σειρά από δυσβάσταχτες αλλαγές στη ζωή των θυμάτων και συγκεκριμένα την ακούσια αυτοεξορία τους, τη θέση αυτών στο περιθώριο, την αλλαγή κατοικίας, γειτονιάς, σχολείου για τα παιδιά, την τρόπον τινά ιδρυματοποίησή τους. Επίσης, παραβλέπει το γεγονός ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα φαινόμενο – όπως προαναφέρθηκε – διαταξικό και διαστρωματικό και ως εκ τούτου

⁵⁶ Οδηγός δομών για την αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής βίας, http://www.antiviolence-net.eu/Organizations_06_12_2013.pdf

δεν είναι πρόσφορη λύση για τις γυναίκες μεσαίου και ανώτερου κοινωνικού-μορφωτικού- οικονομικού status που ενεπλάκησαν στο πρόβλημα. Πρωτίστως μετακυλύει το βάρος της ευθύνης της πράξης από τον δράστη στο θύμα.

Όπως επισημάναμε, ο Νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στο άρθρο 11 παρ. 2α προβλέπει κατά τη διαδικασία διαμεσολάβησης – που επισημαίνουμε ότι αφορά στα πλημμελήματα και μόνον ενδοοικογενειακής βίας – τα ακόλουθα: Άρθρο 11 παρ. 2: «Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης είναι η υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης εκ μέρους του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος, ότι είναι πρόθυμο σωρευτικά: α) να υποσχεθεί ότι δεν θα τελέσει στο μέλλον οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας (λόγος τιμής) **και ότι, σε περίπτωση συνοίκησης, δέχεται να μείνει εκτός οικογενειακής κατοικίας για εύλογο χρονικό διάστημα, εάν το προτείνει το θύμα.** Για την υπόσχεση αυτή συντάσσεται έκθεση κατά τα άρθρα 148 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας». Ορθώς ο/η νομοθέτης/τρια λοιπόν θεωρεί ότι θα πρέπει ο δράστης και όχι το θύμα να απομακρυνθεί από την οικογενειακή εστία ως συνέπεια πράξεως που καταλογίστηκε σε αυτόν⁵⁷. Επιπλέον, η λειτουργία ξενώνων φιλοξενίας για τα θύματα αποτελεί έναν συχνά-και αυτό είναι το παράδοξο της δράσης- ανασταλτικό για τις γυναίκες παράγοντα εξόδου από τον κύκλο της βίας. Αποτελεί υπηρεσία η οποία δεν στηρίζεται στις αρχές του σύγχρονου management κοινωνικής διοίκησης όπως π.χ στη διαβούλευση, στην συμπερίληψη και στην εξάλειψη της γραφειοκρατίας. Ο ιδρυματικός χαρακτήρας τους ανιχνεύεται στους επαχθείς όρους λειτουργίας τους που θα παραθέσουμε ευθύς αμέσως.

2.3. Φιλοξενία με όρους ιδρυματοποίησης. Μελέτη περίπτωσης: Ο ξενώνας φιλοξενίας γυναικών του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Από την 1-8-2013 στον Δήμο Θεσσαλονίκης λειτουργεί ένας ξενώνας φιλοξενίας για τις γυναίκες – θύματα βίας και τα παιδιά τους . Ο ξενώνας στεγάζεται σ' ένα ιδιόκτητο και αυτόνομο κτίριο του δήμου Θεσσαλονίκης. Έχει τη μορφή ενός σπιτικού, που αποτελείται από υπνοδωμάτια χωρητικότητας είκοσι κλινών, κουζίνα, καθιστικό – τραπεζαρία, αυτόνομα WC καθώς και δύο χώρους συμβουλευτικής για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό. Παρέχει τη δυνατότητα φιλοξενίας είκοσι γυναικών και των παιδιών τους. Προσφέρει στις γυναίκες που φιλοξενούνται και στα παιδιά τους στέγη, προστασία, ασφάλεια, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη με σκοπό την αυτονομία

⁵⁷ Occupation order, restraining order και non molestation order κατά την ορολογία της βρετανικής «Πράξης για την ενδοοικογενειακή βία, το έγκλημα και τα δικαιώματα των θυμάτων», που εκδόθηκε το 1996.

τους. Όταν κριθεί αναγκαίο, γίνεται παραπομπή ή συνοδεία των γυναικών προς τις αρχές και τις υπηρεσίες υγείας. Παράλληλα, διευκολύνεται η πρόσβασή τους σε φορείς που έχουν σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση, επιμόρφωση και κατάρτιση καθώς και στους φορείς υγείας και πρόνοιας.

Ο χώρος στελεχώνεται από 1 κοινωνική/ό λειτουργό, 1 ψυχολόγο, 1 παιδοψυχολόγο, 1 διοικητικό στέλεχος, 4 φύλακες, και 1 υπάλληλο γενικών καθηκόντων. Οι γυναίκες και τα παιδιά τους μπορούν να φιλοξενηθούν έως τρεις (3) μήνες. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο, αναπροσαρμόζεται το χρονικό διάστημα παραμονής στον ξενώνα φιλοξενίας. Σκοπός όλων των παραπάνω είναι η ενδυνάμωση και η αυτενέργεια των γυναικών, προκειμένου ο ξενώνας να αποτελέσει τον ενδιάμεσο σταθμό για το επόμενο βήμα στη ζωή τους⁵⁸.

Ας πάρουμε λοιπόν την υποθετική περίπτωση της γυναίκας Μ.Χ., 44 ετών, εκπαιδευτικού, κατοίκου βορειο-ανατολικού προαστίου της Θεσσαλονίκης, μητέρας δύο παιδιών στην εφηβεία και θύματος ενδοοικογενειακής βίας. Η προτεινόμενη σε αυτήν θεραπεία είναι να στερηθεί την κατοικία –που κατά πάσα πιθανότητα είναι ιδιοκτησίας της- να ανατρέψει το πρόγραμμα και την καθημερινότητά της και να συμβιώσει σε έναν ξενώνα μαζί με άγνωστες γυναίκες και υπό όρους διαβίωσης που δεν επέλεξε. Έστω λοιπόν ότι αποφασίζει να προσφύγει στον ξενώνα παρά τους αρχικούς ενδοιασμούς. Διαβάζοντας τους κανόνες διαβίωσης διαπιστώνουμε με έκπληξη ότι απαγορεύεται η χρήση οινοπνευματωδών ποτών (γιατί αποτελεί επιλήψιμη συμπεριφορά για **ένα θύμα** ενδοοικογενειακής βίας να συνοδεύσει το γεύμα του με ένα ποτήρι κρασί;). Τα γεύματα πραγματοποιούνται στον προκαθορισμένο γι' αυτόν τον σκοπό χώρο και σε συγκεκριμένες ώρες (τι συμβαίνει αν το γεύμα παρατίθεται στις 13:00 και **το θύμα** ενδοοικογενειακής βίας συνηθίζει να γευματίζει στις 18:00;). Στη συνέχεια πληροφορούμαστε ότι: Η έξοδος από τον Ξενώνα πραγματοποιείται μετά από συνεννόηση με την/τον υπεύθυνη/ο. Η φιλοξενούμενη γυναίκα υπογράφει σχετικό έντυπο στο οποίο αναφέρεται η ώρα εξόδου, το διάστημα απουσίας και η ώρα επιστροφής (κάτι σαν ημι-ελεύθερη διαβίωση ή κατ' οίκον περιορισμό, επαναλαμβάνουμε **για το θύμα**). Προχωρώντας, θα έρθει αντιμέτωπη με δύο ακόμα στρεβλώσεις για τις οποίες φυσικά δεν ευθύνεται ο Δήμος Θεσσαλονίκης αλλά αποτελούν δύο από τους όρους λειτουργίας των ξενώνων σε πανελλαδική βάση και που έχουν οριστεί από την 4459/2013 απόφαση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών. Διαβάζουμε λοιπόν στο διατακτικό μέρος της απόφασης (κεφ. 6, Εισαγωγή), και αφού πρωτίστως έχουμε πληροφορηθεί όλα τα σχετικά με την αξιοπρέπεια, τον έμφυλο χαρακτήρα της βίας, τις

⁵⁸ Οι παραπάνω πληροφορίες αντλούνται από το επίσημο site του Δ. Θεσσαλονίκης

διακηρύξεις του ΟΗΕ, τον σεβασμό και όλη τη σχετική ρητορική, ότι ζητείται από τις γυναίκες που πρόκειται να εγκατασταθούν στον ξενώνα μεταξύ άλλων και ψυχιατρική εκτίμηση, για την πιστοποίηση της δυνατότητας συμβίωσης με άλλα άτομα. Αποτελεί ο κανονισμός αυτός μια *a priori* και εν τοις πράγμασι υπόθεση ότι, εφόσον μια γυναίκα έχει υποστεί βία, ενδεχομένως να παρουσιάζει διαταραχές συμπεριφοράς. Από κανέναν/καμία καταγγέλλοντα/ουσα πράξεις του κοινού ποινικού δικαίου – κλοπή, ληστεία, ξυλοδαρμό, εξύβριση, απειλή, εξαπάτηση κτλ – δεν ζητείται ψυχιατρική γνωμάτευση. Ταυτόχρονα, οι άνθρωποι παραδοσιακά συγχρωτίζονται για την κάλυψη ποικίλων κοινωνικών αναγκών τους σε νοσοκομεία, κατασκηνώσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα, χώρους εργασίας. Ουδέποτε τους ζητείται βεβαίωση ψυχικής υγείας για αυτό. Η εν λόγω ρύθμιση αποτελεί ένα νέο πεδίο δευτερογενούς θυματοποίησης, ενώ οι πρακτικές ψυχιατροποίησης⁵⁹ συντείνουν και κατατείνουν στην καθυπόταξη του ατόμου και στην αναπαραγωγή της όποιας παράλογης εξουσίας.

Τα θύματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής σωματικής βίας τελούν συχνά σε συνθήκες συναισθηματικής σύγχυσης, αυτο-ενοχοποιούνται και μέχρι τη στιγμή που θα αποφασίσουν να εξέλθουν του κύκλου της βίας⁶⁰ έχουν αναρωτηθεί πολλές φορές αν ευθύνονται οι ίδιες για όσα τις συμβαίνουν. Έχουν δε μετέλθει πληθώρας στρατηγικών αλλαγής συμπεριφοράς και στάσεων για την καταλλαγή, προκειμένου να αποφύγουν την έλευση της βίας⁶¹, εις μάτην προφανώς. Το μόνο που δεν χρειάζονται στην προσπάθεια εξόδου είναι αμφίσημα μηνύματα για την πιθανή ευθύνη που φέρουν.

Στον ίδιο κανονισμό, στο κεφάλαιο «Στόχοι», ερχόμαστε αντιμέτωποι με μία ακόμα μεγαλύτερη στρέβλωση. Αναφέρεται λοιπόν ότι: «Στον ξενώνα φιλοξενίας φιλοξενούνται γυναίκες θύματα έμφυλης βίας μαζί με τα παιδιά τους, μέχρι την ηλικία των 18 ετών, εφόσον πρόκειται για κορίτσια, και των δώδεκα, εφόσον πρόκειται για αγόρια. Στην περίπτωση των ανήλικων αγοριών οι φορείς παραπομπής αναλαμβάνουν την ευθύνη να παραπέμψουν το άρρεν τέκνο σε αρμόδιο για την ηλικία του φορέα φιλοξενίας».

Αν λοιπόν η γυναίκα Μ.Χ. της μελέτης περίπτωσης έχει την ατυχία, εκτός από θύμα ενδοοικογενειακής βίας να έχει ανήλικα άρρενα τέκνα άνω των 12 ετών, θα πρέπει αφενός μεν να τα αποστερηθεί, αφετέρου δε να αποφασίσει τον εγκλεισμό τους σε

⁵⁹ βλ «Ιστορία της τρέλας» Μ.Φουκώ.

⁶⁰ Επισημαίνουμε ότι οι γυναίκες ανταποκρίνονται στην κλιμάκωση της κακοποίησης με βάση μάλλον την υποκειμενική τους αντίληψη για την επικινδυνότητα του δράστη, παρά τα απόλυτα αντικειμενικά προσδιορισμένα επίπεδα. Σχετ. έρευνα Σακαρέλη Σ., Καραμφίλ Α., «Η υποκειμενική αντίληψη των θυμάτων για την κακοποιητική σχέση, όπως εμφανίζεται στο περιεχόμενο του αιτήματός τους σε ένα κέντρο υποδοχής κακοποιημένων γυναικών» στο συλλογικό έργο «Η Συμβουλευτική ψυχολογία στις γυναίκες», εκδ.Ελληνικά Γράμματα,2006.

⁶¹ Οποιαδήποτε στρατηγική αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας από το θύμα, αποτελεί προσπάθεια επιβίωσης και μείωσης των πιθανοτήτων να εμφανιστεί νέα βίαη συμπεριφορά (Waldrop & Resick, 2004).

ίδρυμα και φυσικά να έρθει αντιμέτωπη με την κοινωνική κατακραυγή για την ακραία «εγωιστική» της απόφαση να καταδικάσει τα παιδιά της για να γλυτώσει τη βία. Είναι προφανές ότι οι παραπάνω όροι είναι επαχθείς, συντείνουν στο φαινόμενο της δευτερογενούς θυματοποίησης και αντιστρατεύονται πλήρως τις αρχές της ισότητας και της προστασίας των θυμάτων. Ο ξενώνας φιλοξενίας μετατρέπεται με τους όρους αυτούς από έναν ασφαλή χώρο ⁶²(safe space) που οφείλει να είναι, σε εργαστήριο προσκομμάτων και δημιουργίας αδιεξόδων αλλά και σε ιμάντα για την επιστροφή σε έναν βίαιο, αβίωτο βίο. Οι παραπάνω επαχθείς διατάξεις και κανονισμοί λειτουργίας που εξομοιούνται με περιοριστικούς όρους διαβίωσης και μετατρέπουν το θύμα σε θύτη πρέπει άμεσα να αποσυρθούν.

Πέραν των ανωτέρω, και εν μέρει εξ' αιτίας των, η δράση του ξενώνα φιλοξενίας είναι και μία πολύ δαπανηρή δράση. Η χώρα μας διανύει μία υπέρτατη κρίση χρέους. Μεγάλα μέρη του πληθυσμού έρχονται αντιμέτωπα με συνθήκες ακραίας φτώχειας⁶³. Οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία έχουν σαφώς συρρικνωθεί. Όμως αυτό δεν φτάνει. Χρειάζεται να εξορθολογιστούν. Μόνο για την προσεχή τριετία η λειτουργία του ξενώνα στο Δήμο Θεσσαλονίκης προϋπολογίζεται στα 587.600 ευρώ.

Στην με αριθμό πρωτ. 2336/2016 απόφαση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας αναφορικά με την ένταξη της Πράξης «Λειτουργία δομών και υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας – Ξενώνας φιλοξενίας Δ. Θεσσαλονίκης» με κωδικό ΟΠΣ 5000675 στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Κεντρική Μακεδονία 2014-2015 ορίζεται η στελέχωσή του από 9 τον αριθμό άτομα, η ειδικότητα των οποίων είναι:

- 1 διοικητικό στέλεχος
- 1 ψυχολόγος
- 1 κοινωνικός/ή λειτουργός
- 1 ψυχολόγος με ειδίκευση στην Παιδοψυχολογία ή παιδαγωγός
- 1 βοηθητικό προσωπικό
- 4 φύλακες.

⁶² Ασφαλής χώρος (Safe space): Έτσι ονομάζεται οποιοσδήποτε χώρος (πραγματικός ή διαδικτυακός) όπου ως προτεραιότητα ορίζεται η σωματική, ψυχολογική και συναισθηματική ασφάλεια μιας ομάδας ανθρώπων κι έτσι δεν γίνονται δεκτά σχόλια ή συμπεριφορές που σκοπό έχουν να βλάψουν την ομάδα αυτή.

⁶³ Ενδεικτική η πρόσφατη έρευνα του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης «διαΝΕΟσις» με τίτλο Ακραία Φτώχεια στην Ελλάδα.

2.3.1. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης⁶⁴ έτους 2013

Προς επίρρωση των ισχυρισμών μας παραθέτουμε τα στοιχεία για τη λειτουργία του Ξενώνα από την έναρξη της λειτουργίας του κατά την προηγούμενη περίοδο. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Δήμο Θεσσαλονίκης. Συνολικά, φιλοξενήθηκαν από την 01/08/2013 έως και τις 31/12/2013 **3 άτομα**, εκ των οποίων το 1 ήταν παιδί. Οι ηλικίες των φιλοξενούμενων γυναικών ήταν από 40 έως 70 ετών. Εθνικότητα των φιλοξενούμενων γυναικών: 1 αλλοδαπή (Βουλγαρία), 1 ημεδαπή:

ΜΗΝΑΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙΣ
Αύγουστος	-	-
Σεπτέμβριος	-	-
Οκτώβριος	-	-
Νοέμβριος	1	1
Δεκέμβριος	1 κυρία+ 1 παιδί	-

Πίνακας 1: Στατιστικά στοιχεία έτους 2013

2.3.2. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2014

Συνολικά, φιλοξενήθηκαν από τις 01/01/2014 έως και τις 31/12/2014 **27 άτομα**, εκ των οποίων τα 14 ήταν παιδιά (18 μηνών έως 14 ετών). Οι ηλικίες των φιλοξενούμενων γυναικών είναι από 25 έως 68 ετών. Εθνικότητα των φιλοξενούμενων γυναικών: 4 αλλοδαπές (Αλβανία, Πολωνία, Ρουμανία, Βουλγαρία). Από το προηγούμενο έτος (2013) συνεχίζουν να φιλοξενούνται και στο 2014 1 κυρία και 1 παιδί.

Ιανουάριος	1 κυρία	-
Φεβρουάριος	2 κυρίες+1 παιδί	-
Μάρτιος	1 κυρία+1 παιδί	1 κυρία
Απρίλιος	-	2 κυρίες+2 παιδιά
Μάιος	-	-
Ιούνιος	2 κυρίες +5 παιδιά	1 κυρία+1 παιδί
Ιούλιος	-	1 κυρία +3 παιδιά
Αύγουστος	-	1 κυρία +2 παιδιά
Σεπτέμβριος	-	-
Οκτώβριος	-	-
Νοέμβριος	3 κυρίες+2 παιδιά	-
Δεκέμβριος	3 κυρίες +4 παιδιά	2 κυρίες+4 παιδιά

Πίνακας 2: Στατιστικά στοιχεία έτους 2014

⁶⁴ Τα στοιχεία προέρχονται από το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων του Δήμου Θεσσαλονίκης .

2.3.3. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2015

Συνολικά, φιλοξενήθηκαν από τις 01/01/2015 έως και τις 31/12/2015 **31 άτομα**, εκ των οποίων τα 13 ήταν παιδιά (6 μηνών έως 17 ετών). Οι ηλικίες των φιλοξενούμενων γυναικών είναι από 19 έως 68 ετών. Εθνικότητα των φιλοξενούμενων γυναικών: 5 αλλοδαπές (Αλβανία, Πολωνία, Ουκρανία). Από το προηγούμενο έτος (2014) συνεχίζουν να φιλοξενούνται και στο 2015 4 κυρίες και 2 παιδιά:

Ιανουάριος	2 κυρίες	1 κυρία
Φεβρουάριος	2 κυρίες+2 παιδιά	2 κυρίες
Μάρτιος	-	3 κυρίες +4 παιδιά
Απρίλιος	1 κυρία +1 παιδί	1 κυρία
Μάιος	-	1 κυρία
Ιούνιος	2 κυρίες +1 παιδί	-
Ιούλιος	3 κυρίες +1 παιδί	2 κυρίες +1 παιδί
Αύγουστος	-	-
Σεπτέμβριος	1 κυρία	3 κυρίες +1 παιδί
Οκτώβριος	1 κυρία +3 παιδιά	2 κυρίες +1 παιδί
Νοέμβριος	-	-
Δεκέμβριος	2 κυρίες +3 παιδιά	-

Πίνακας 3: Στατιστικά στοιχεία έτους 2015

2.3.4. Στατιστικά στοιχεία φιλοξενούμενων γυναικών Ξενώνα Δήμου Θεσσαλονίκης έτους 2016.

Από το προηγούμενο έτος (2015) συνεχίζουν να φιλοξενούνται και το 2016 3 κυρίες και 6 παιδιά. Εθνικότητα των φιλοξενούμενων γυναικών: 3 αλλοδαπές (Αλβανία, Ουκρανία, Νιγηρία, Συρία).

Ιανουάριος	1 κυρία	1 κυρία
Φεβρουάριος	1 κυρία + 2 παιδιά	2 κυρίες + 5 παιδιά
Μάρτιος	-	-
Απρίλιος	2 κυρίες+2παιδιά	1 κυρία
Μάιος	-	-
Ιούνιος	1 κυρία	1 κυρία

Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία έτους 2016

Αντίστοιχοι είναι και οι αριθμοί των επισκεπτριών του ξενώνα φιλοξενίας του Δήμου Ελευθερίου Κορδελιού⁶⁵. Και πάλι ο ξενώνας στελεχώνεται από 9 τον αριθμό άτομα των ιδίων ειδικοτήτων, ενώ η χρηματοδότησή του είναι 647.400 ευρώ για τρία έτη, από 01/12/2015 έως 30/11/2018. Τα στοιχεία που μας δόθηκαν αφορούν τη χρονική περίοδο λειτουργίας του ξενώνα από τον Οκτώβριο του 2013 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2016. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα των τριών ετών φιλοξενήθηκαν περιστασιακά στον ξενώνα μόλις 37 γυναίκες.

Διαπιστώνεται λοιπόν με ενάργεια ότι κατά καιρούς φιλοξενούνται πολύ λιγότερα άτομα από τη δυναμικότητα των ξενώνων, ενώ η στελέχωση αυτών είναι διαρκής. Από τη μελέτη των ποιοτικών δεδομένων και κυρίως τη σύνθεση του πληθυσμού (μεγάλο ποσοστό από γυναίκες αλλοδαπές) γεννάται η υπόνοια ότι ενδεχομένως οι ξενώνες φιλοξενίας καλύπτουν ανάγκες και δράσεις κοινωνικής πολιτικής ευγενείς μεν, που εκφεύγουν του αρχικού σκοπού λειτουργίας τους δε. Χρήσιμη θα ήταν η επεξεργασία του προφίλ των γυναικών από την άποψη του μορφωτικού και κοινωνικο-οικονομικού status, που ωστόσο δεν καθίσταται δυνατή από την ανάγνωση των παρεχόμενων πληροφοριών. Από τη μελέτη των ποσοτικών δεδομένων επιβεβαιώνεται η θέση μας ότι το συγκεκριμένο μοντέλο αδυνατεί να συμπεριλάβει μεγάλες κατηγορίες πληθυσμού-γυναίκες μεσαίου κοινωνικού οικονομικού μορφωτικού status εγκλωβισμένες στον κύκλο της βίας. Φυσικά, η πολιτεία θα όφειλε να μεριμνήσει ακόμα και αν μια και μόνο γυναίκα χρειαζόταν τις υπηρεσίες στέγασης. Ωστόσο, στην περίοδο κρίσης, υψηλής φορολόγησης και περιστολής των δαπανών τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας θα μπορούσαν να φιλοξενούνται σε συμβεβλημένα με το Δήμο Θεσσαλονίκης ξενοδοχεία ή σε ενοικιαζόμενα ή παραχωρούμενα από το Δήμο διαμερίσματα. Οι υπηρεσίες συμβουλευτικής θα μπορούσαν να παρέχονται στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας από το υφιστάμενο κέντρο συμβουλευτικών υπηρεσιών του Δήμου, ώστε να μην υπάρξει διαρροή πόρων και να μη δεσμεύεται ανθρώπινο δυναμικό σε μία δράση και μόνο. Με τον τρόπο αυτό θα αποφεύγαμε τόσο τις πολύ υψηλές δαπάνες στελέχωσης και λειτουργίας όσο και τους κινδύνους ιδρυματοποίησης, αναγκαστικής συμβίωσης και δευτερογενούς θυματοποίησης.

⁶⁵ Στην με αρ.πρωτ.1533/8-3-2016 απόφαση της ΠΚΜ αποφασίστηκε η ένταξη της Πράξης «Λειτουργία Ξενώνα φιλοξενίας γυναικών Δήμου Κορδελιού Ευόσμου» στον Άξονα Προτεραιότητας «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας - ΕΚΤ» του Ε.Π. «Κεντρική Μακεδονία» με συνολικό κόστος 647.400 ευρώ. Ανθρώπινο Δυναμικό: Στελεχώνεται από εκπαιδευμένο-εξειδικευμένο προσωπικό, με σημαντική εμπειρία στην παροχή των απαιτούμενων δράσεων ως εξής: 1 Διοικητικός, 1 Ψυχολόγος με εμπειρία/εξειδίκευση σε θέματα βίας, 1 Κοινωνική Λειτουργό με εμπειρία/εξειδίκευση σε θέματα βίας, 1 Ψυχολόγο με εμπειρία στην Παιδοψυχολογία, 1 Βοηθητικό Προσωπικό και 4 Φύλακες. Σε περίπτωση παραίτησης τα άτομα θα προσληφθούν σύμφωνα με τις διαδικασίες της ισχύουσας νομοθεσίας. Χρονική διάρκεια: Η χρηματοδότηση του Ξενώνα Φιλοξενίας είναι για τρία έτη (από 01/12/2015 έως 30/11/2018).Αντίστοιχη ήταν και η χρηματοδότηση του ξενώνα την προηγούμενη τριετία.

Εν αντιθέσει με τη λειτουργία των ξενώνων, η τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 της Γενικής Γραμματείας Ισότητας λειτουργεί με όρους ανωνυμίας που προστατεύουν τα θύματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας από την περαιτέρω έκθεση και τη δευτερογενή θυματοποίηση. Απευθύνεται και σε γυναίκες που διστάζουν να χρησιμοποιήσουν δομές που απαιτείται η φυσική παρουσία, όπως για παράδειγμα γυναίκες που διαβιούν σε αγροτικές ή ημι-αγροτικές περιοχές και γυναίκες μεσαίου ή ανώτερου κοινωνικού και μορφωτικού status –ομάδες δηλαδή πληθυσμού που δεν καταγγέλλουν τη βία. Αυτός είναι και ο λόγος στον οποίο οφείλεται και η επιτυχής λειτουργία της, αφού στο διάστημα 11/3/2011 έως 17/11/2015 δέχθηκε 22.388 κλήσεις και 254 ηλεκτρονικά μηνύματα⁶⁶.

⁶⁶ Τα στοιχεία αυτά μας παρασχέθηκαν από την ΓΓΙ κατόπιν γραπτού αιτήματός μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί ακτινογραφούνται διεθνείς καλές πρακτικές στη μάχη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Στο πρώτο μέρος του κεφαλαίου γίνεται η εξόρυξη πρακτικών που έχουν ως επίκεντρο τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενώ στο δεύτερο προβάλλονται διεθνείς πρακτικές στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που διευκολύνουν τα θύματα στην προσπάθεια εξόδου τους από τον κύκλο της βίας και συμβάλλουν στην απονομή δικαιοσύνης προς τους δράστες.

3.1. Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη μάχη κατά της ενδοοικογενειακής βίας. Διεθνείς καλές πρακτικές.

Η τεχνολογία προσφέρει ταχύτητα, εξοικονόμηση, ορατότητα, καινοτομία, κρίσιμα μεγέθη, αμεσότητα, διαδραστικότητα, επιδραστικότητα, άρση χωρικών αποστάσεων, στοιχεία απολύτως βοηθητικά για τη μάχη κατά της ενδοοικογενειακής βίας. Για το λόγο αυτό πολλές οργανώσεις επικεντρώνονται σε εργαλεία ενδυνάμωσης, εφαρμογές και δράσεις καταπολέμησης με άξονα το διαδίκτυο και τις εφαρμογές στα smart phones. Μόνο ενδεικτικά παρουσιάζουμε αξιόλογες και βραβευμένες εφαρμογές.

3.1.2. Shoft Ta7rosh. Harassmap.org/ar. ت حرش شد فت

Είναι πλέον ένα case study της κοινωνικής δυναμικής των social media οι σελίδες α) Shoft Ta7rosh και β) harassmap.org/ar. Μια απλή σελίδα στο Facebook για την παρενόχληση των γυναικών στην Αίγυπτο και μια απλή εφαρμογή για αναφορά ιστοριών κακοποίησης, μετατράπηκαν σε ένα κίνημα όχι απλά αντι-παρενόχλησης αλλά και μάχης για την αποκατάσταση της δημοκρατίας .



Εικόνα 4: Η ενδοοικογενειακή βία μέσα από το α) ت حرش شد فت Shoft Ta7rosh και β) harassmap.org/ar.

3.1.3. TAKE BACK THE TECH!

H TAKE BACK THE TECH! (www.takebackthetech.net) έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και της ευαισθητοποίησης κύρια με on line εφαρμογές. Το 2011 προσάρμοσε το ελεύθερο λογισμικό Ushahidi ώστε να μπορούν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας να αναφέρουν τις περιπτώσεις τους άμεσα και online. Με τον τρόπο αυτό οικοδόμησε έναν παγκόσμιο χάρτη προσωπικών μαρτυριών, που βοηθά τις οργανώσεις που μάχονται για τα δικαιώματα των γυναικών να χρησιμοποιήσουν δεδομένα και στοιχεία, να μιλήσουν για το θέμα και να βρουν λύσεις. Επιπρόσθετα συνεργάζεται με τις γυναίκες της Λατινικής Αμερικής και τις βοηθά να παράγουν τις δικές τους ταινίες με σκοπό να τεκμηριώσουν την εμπειρία τους γύρω από το σεξισμό. Μια τέτοια ταινία είναι το «Ζώντας στο σκοτάδι» το οποίο αναφέρεται στην υπόθεση μιας γυναίκας που προσπάθησε απεγνωσμένα να χωρίσει το σύζυγό της, αλλά η δράση της ποινικοποιήθηκε, διότι αντιβαίνει τους παραδοσιακούς ρόλους των φύλων και την ισχύουσα θέση περί μητρότητας.

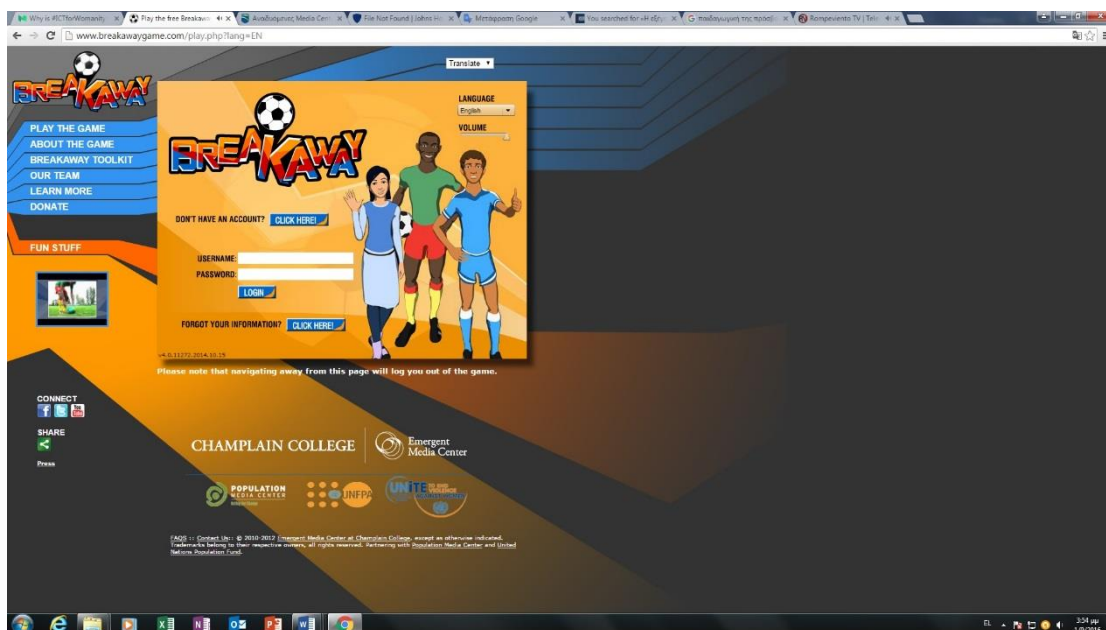


Εικόνα 5: TAKE BACK THE TECH!

Καρπός της αρχικής προσπάθειας της εφαρμογής είναι ένα πολύ δημοφιλές εβδομαδιαίο φεμινιστικό τηλεοπτικό πρόγραμμα στο διαδίκτυο που ονομάζεται Luchadoras (μαχήτριες). Με ισχυρή στρατηγική δικτύου, εξοπλίζει τις γυναίκες στην ψηφιακή αυτοάμυνα, παρέχει εργαλεία και οδηγούς για την εκπαίδευση τους, ώστε να δημιουργήσουν περιεχόμενο και να ανταποκριθούν στην κακοποίηση και τη βία σε απευθείας μετάδοση.

3.1.4.BREAKAWAY GAME

Το Breakaway game είναι ένα διαδικτυακό παιχνίδι βίντεο με άξονα το ποδόσφαιρο. Ενθαρρύνει τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να απομακρυνθούν από τη συμπεριφορά που προωθεί τη βία και προάγει τη συμπεριφορά του αμοιβαίου σεβασμού ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες. Οι παίκτες/ριες συμμετέχουν σε ομάδες και όλο το παιχνίδι είναι σε σενάρια που δημιουργούν περιβάλλον ισότητας των φύλων. Το παιχνίδι έχει παιχτεί ήδη σε 185 χώρες και έχει περισσότερους από 5.000 εγγεγραμμένους χρήστες. Το επιλέξαμε ως μία καλή πρακτική πρόληψης της έμφυλης βίας.

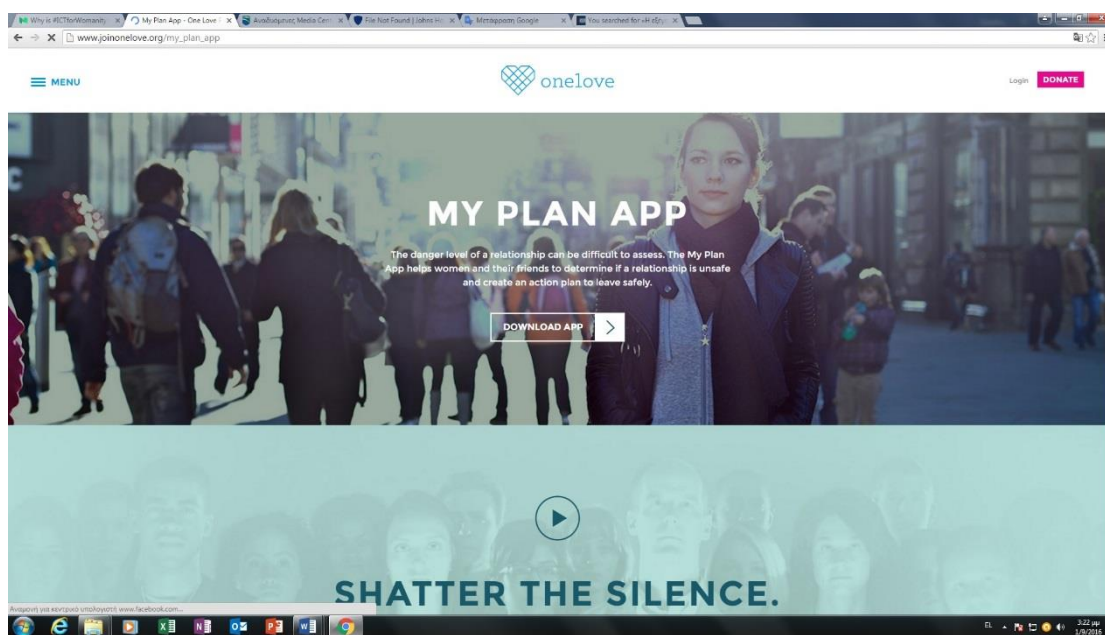


Εικόνα 6: BREAKAWAY GAME

3.1.5.MY PLAN APP

Η MyPlan (http://www.joinonelove.org/my_plan_app) είναι μία δωρεάν εφαρμογή, η οποία κατεβαίνει εύκολα στο κινητό και βοηθά στη λήψη αποφάσεων από τις κακοποιημένες γυναίκες, προκειμένου να εξετάσουν τη σοβαρότητα της βίας στη σχέση τους καθώς και άλλους παράγοντες κινδύνου και να αποφασίσουν αν θα απομακρυνθούν από τον καταχρηστικό σύζυγο ή σχέση. Επιπλέον η εφαρμογή προσφέρει τη δυνατότητα

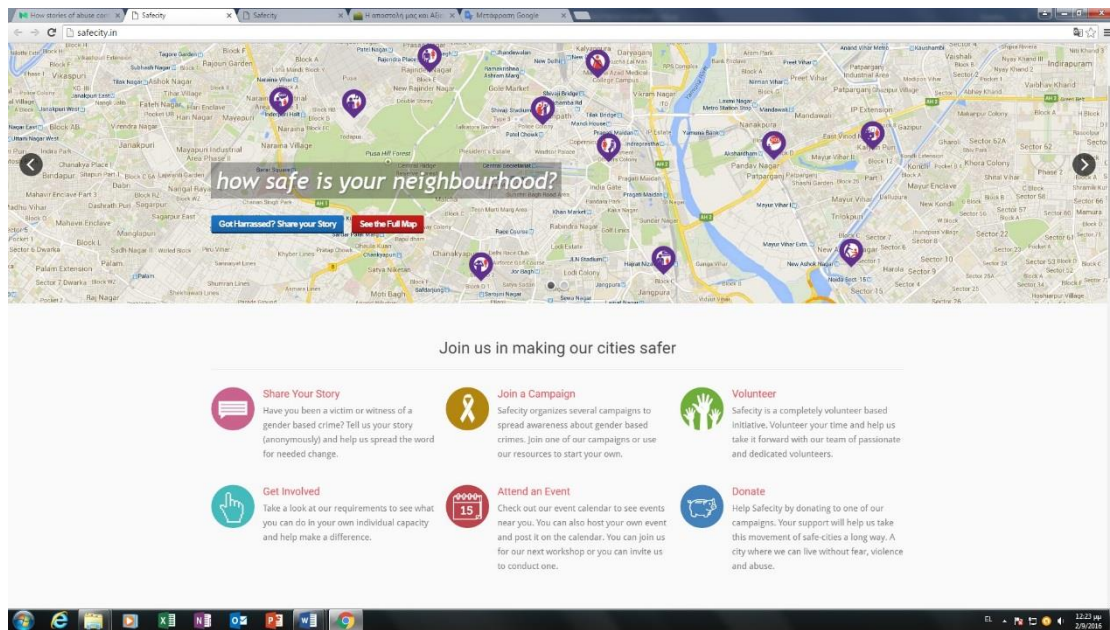
σ' αυτές τις γυναίκες να δημιουργήσουν ένα προσαρμοσμένο, ασφαλές σχέδιο δράσης, συνδέοντας τους διαθέσιμους πόρους τους με τις τοπικές δυνατότητες.



Εικόνα 7: MY PLAN APP

3.1.6.SAFECITY

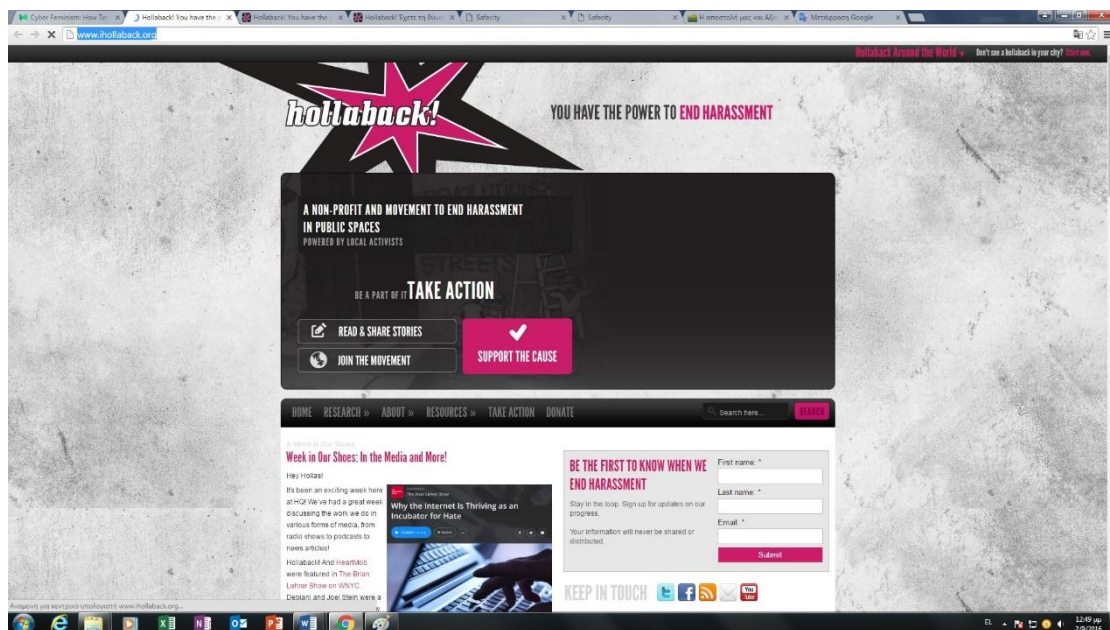
Η Safecity (<http://safecity.in/>) είναι μια πλατφόρμα όπου με ευκολία καταχωρούνται προσωπικές ιστορίες σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης σε δημόσιους χώρους. Τα δεδομένα, τα οποία μπορεί να είναι και ανώνυμα, εμφανίζονται συγκεντρωτικά ως hot spots σε ένα χάρτη που δείχνει τις περιοχές επίθεσης και τις τάσεις σε τοπικό επίπεδο. Η ιδέα είναι, με βάση στοιχεία και συγκεκριμένα δεδομένα, οι τοπικές κοινότητες και οι τοπικές διοικήσεις να εντοπίσουν τους παράγοντες που προκαλούν τις συμπεριφορές που οδηγούν στη βία κατά των γυναικών και να εργαστούν για τις στρατηγικές λύσεις. Κύριος κοινός-στόχος της πλατφόρμας είναι γυναίκες και κορίτσια που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης. Από την έναρξή της, η πλατφόρμα, στις 26 Δεκεμβρίου του 2012 έχει συλλέξει πάνω από 8.750 ιστορίες, σε περισσότερες από 50 πόλεις στην Ινδία, την Κένυα, το Καμερούν και το Νεπάλ. Οι στόχοι της είναι α) Να ευαισθητοποιηθεί το ευρύ κοινό σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την κακοποίηση β) Να σπάσουν τη σιωπή τους οι γυναίκες-θύματα και να φέρουν στο φως προσωπικές τους εμπειρίες γ) Να συγκεντρωθούν οι πληροφορίες επιθέσεων βίας και να εντοπισθούν οι περιοχές ιδιαίτερα εκείνες όπου οι τάσεις βίας είναι αυξημένες δ) Να διατεθούν αυτές οι πληροφορίες στις τοπικές κοινότητες και τοπικές διοικήσεις για την επίλυση του προβλήματος σε τοπικό επίπεδο.



Εικόνα 8: SAFECITY

3.1.7. Hollaback

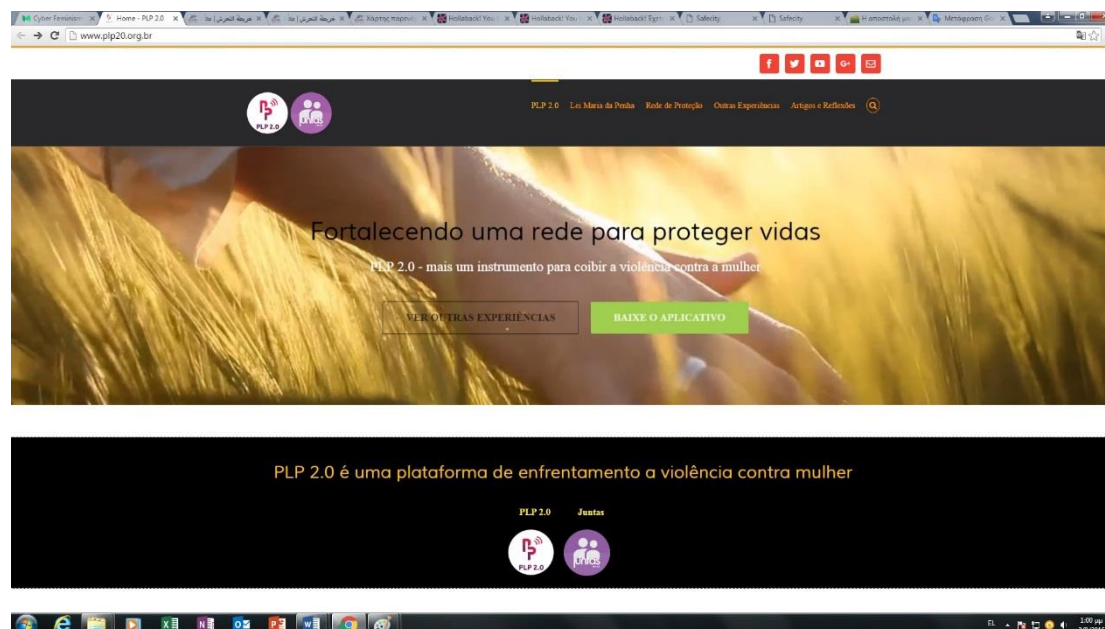
Πιο μεγάλη σε εμβέλεια αλλά αντίστοιχη είναι η γνωστή πλατφόρμα Hollaback (<http://www.ihollaback.org>), μια παγκόσμια πρωτοβουλία που ξεκίνησε στις ΗΠΑ. Έχει τους δικούς της χάρτες, τις δικές της μαρτυρίες, καθώς και μια εφαρμογή, έτσι ώστε οι γυναίκες να καρφίτσώνουν εύκολα κάθε περιστατικό παρενόχλησης και κακοποίησης το οποίο εμφανίζεται άμεσα στο χάρτη της χώρας.



Εικόνα 9: Hollaback

3.1.8. PLP 2.0

Μία βραζιλιάνικη πρωτοβουλία που ονομάζεται PLP 2.0 (www.plp20.org.br/) πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα και συνδέει μία εφαρμογή με την αστυνομία. Απευθύνεται σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας, και αυτή η εφαρμογή (app) σε ειδικές περιπτώσεις λειτουργεί ως κουμπί πανικού όταν μια γυναίκα δέχεται επίθεση. Προς το παρόν περιορίζεται σε μια μόνο πόλη.



Εικόνα 10: PLP 2.0

3.1.9. #MaybeHeDoesntHitYou. #Ίσως να μη σε χτυπάει αλλά⁶⁷ ...

Εδώ και μερικούς μήνες, χιλιάδες γυναίκες μοιράζονται στο twitter τις προσωπικές τους ιστορίες μη σωματικής ενδοοικογενειακής βίας. Όλα ξεκίνησαν όταν μία Δομινικανή – Αμερικανίδα συγγραφέας, η Zahira Kelly, ξεκίνησε το hashtag #MaybeHeDoesntHitYou (Ίσως να μην σε χτυπάει), προκειμένου να ευαισθητοποιήσει για τη συναισθηματική βία στις σχέσεις. Από τότε το hashtag έγινε viral στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με περισσότερα από εξήντα χιλιάδες tweets. Σε μια πρόσφατη συνέντευξη στο BBC Trending, η Kelly επεσήμανε ότι «Ακόμα και αν η περίπτωση (συναισθηματικής κακοποίησης) δεν θεωρείται κακοποίηση με την στενή έννοια του όρου της σωματικής κακοποίησης, εξακολουθεί να είναι πραγματική και ο πόνος εξίσου πραγματικός.»

⁶⁷ Esra Dogan, πηγή <http://www.fylosykis.gr>

Στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, οι συναισθηματικές επιθέσεις γενικά δεν λαμβάνουν την ίδια προσοχή με τις σωματικές, ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι είναι λιγότερο επικίνδυνες ή λιγότερο τραυματικές. Παραθέτουμε ενδεικτικά κάποια tweets:

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά θα σε συγκρίνει συχνά με τις πρώην του και άλλους ανθρώπους προκειμένου να σε κάνει να αισθανθείς ανεπαρκής.

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά σε κάνει να αισθάνεσαι ότι τα συναισθήματά σου είναι ανόητα και ότι πρέπει να απολογηθείς γι' αυτά.

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά χρησιμοποιεί τα πιο προσωπικά μυστικά σου εναντίον σου και σε χειρίζεται ώστε να κάνεις πράγματα ενάντια στη θέλησή σου.

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά πρέπει να ζητήσεις άδεια για να κάνεις το οτιδήποτε.

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά κοροϊδεύει τις ανασφάλειές σου και θυμώνει όταν αναστατώνεσαι γιατί «ένα αστείο είναι μόνο».

#MaybeHeDoesntHitYou αλλά πάντα μισείς κάτι στον εαυτό σου εξαιτίας του.

3.2. Πέρα από την τεχνολογία. Καλές πρακτικές που υιοθετούνται διεθνώς για την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Από την πληθώρα καλών πρακτικών που εφαρμόζονται διεθνώς για την υποστήριξη γυναικών που επέζησαν από εμπειρίες ενδοοικογενειακής βίας σταχυολογούμε τις παρακάτω. Η επιλογή τους έγινε με το κριτήριο ότι διευκολύνουν τα θύματα στην προσπάθεια εξόδου τους από τον κύκλο της βίας και ότι συμβάλλουν στην απονομή δικαιοσύνης προς τους δράστες.

3.2.1. Σουηδία και Νορβηγία

Στη Σουηδία και στη Νορβηγία τα συστήματα υποστήριξης των παιδιών περιλαμβάνουν «εγγυημένες καταβολές/πληρωμές»⁶⁸. Η ενίσχυση των παιδιών δεν βασίζεται στο ύψος του εισοδήματος κανενός εκ των γονέων αλλά είναι ένα καθορισμένο ποσό. Πληρώνεται απευθείας από την κυβέρνηση στις/στους δικαιούχους και έτσι διασφαλίζεται ότι η πληρωμή είναι πλήρης και τακτική. Οι υπεύθυνοι να πληρώσουν διώκονται από την κυβέρνηση και το δημόσιο, που είναι οργανωμένες αρχές και θεσμοί και διαθέτουν επαρκέστερα μέσα για να εισπράξουν τα χρήματα, από ότι ένα άτομο και συχνά μια ευάλωτη γυναίκα.

⁶⁸ Corden & Meyer 2000; Kurz & Hirsch 2003

3.2.2. Μεγάλη Βρετανία

Με τον νόμο περί αδικημάτων και θυμάτων οικογενειακής βίας (Domestic Violence Crime and Victims Act 2004) αυξάνεται η προστασία που προσφέρεται στα άτομα που έχουν επιβιώσει από την οικογενειακή βία. Ο νόμος θεωρεί την κοινή επίθεση (όπως το χαστούκι, το σπρώξιμο ή το τράνταγμα) αδίκημα για το οποίο απαιτείται σύλληψη. Σύλληψη του δράστη προβλέπεται και για την παράβαση απαγορευτικής εντολής εξαναγκασμού ακόμα και αν ο κατηγορούμενος δεν έχει καταδικαστεί στο παρελθόν.

3.2.3. Βουλγαρία

Ειδικά δικαστήρια για τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας προδιαγράφουν την ταχύτερη πρόωθηση και επίλυση των σχετικών υποθέσεων.

3.2.4. Ισπανία

Ο ισπανικός νόμος «Για την καταπολέμηση της βίας λόγω κοινωνικού φύλου», προβλέπει δράσεις πρόληψης και συγκεκριμένα τη διδασκαλία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στα σχολεία (ήδη από την παιδική ηλικία και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης), με ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία του αμοιβαίου σεβασμού και της ισότητας των δύο φύλων. Στον ισπανικό νόμο προτείνονται μέτρα μείωσης του χρόνου εργασίας ή παροχής άδειας στις κακοποιημένες γυναίκες χωρίς να χάνονται εργασιακά δικαιώματα ή δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης. Ακόμη τους δίνεται δικαίωμα αλλαγής τύπου εργασίας ή και δικαίωμα προσωρινής διακοπής της εργασιακής σχέσης με παράλληλη διατήρηση του δικαιώματος εργασίας.

3.2.5. Αυστραλία

Στην Αυστραλία, μια εγκύκλιος για την ενδοοικογενειακή βία εφαρμόστηκε καταρχάς στο πανεπιστήμιο της νέας Νότιας Ουαλίας τον Απρίλιο 2010, προσαρμοσμένη από ένα μοντέλο εγκυκλίου που αναπτύχθηκε από την UNISON, το συνδικάτο του δημόσιου τομέα στη Μεγάλη Βρετανία⁶⁹. Περιληπτικά αναφέρει ότι ο εργοδότης αναγνωρίζει ότι καταστάσεις ενδοοικογενειακής βίας ή κακοποίησης στην προσωπική ζωή μιας εργαζόμενης ενδέχεται να επηρεάσουν την παρακολούθηση ή την επίδοση στην εργασία και δεσμεύεται να της παρέχει υποστήριξη. Η πρόβλεψη για την απόδειξη της ενδοοικογενειακής βίας (π.χ. ένα σύμφωνο υπογεγραμμένο από ένα αστυνομικό, δικαστικό, ιατρικό λειτουργό, στέλεχος υπηρεσίας αντιμετώπισης της βίας ή δικηγόρο)

⁶⁹ Public Service Association of New South Wales 2010.

στην περίπτωση εφαρμογής από το Πανεπιστήμιο περιλαμβάνει την έγγραφη δήλωση/δέσμευση σχετικά με:

- Την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο του θέματος.
- Καμία δράση εις βάρος της ή που δημιουργεί διάκριση για την εργαζόμενη, εάν η προσέλευση ή η επίδοση στην εργασία επιδεινώνεται εξ αιτίας της εμπειρίας ενδοοικογενειακής βίας.
- Η εργαζόμενη θα έρθει σε επαφή με το στέλεχος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού το οποίο είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο γύρω από τα θέματα αυτά και το οποίο θα προτείνει τα κατάλληλα μέτρα υποστήριξης
- Η εργαζόμενη θα έχει δικαίωμα σε 20 μέρες το χρόνο ειδικής άδειας μετ' αποδοχών πλέον της υπάρχουσας άδειας, για ιατρικά ραντεβού, νομικές διαδικασίες και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την επίλυση του θέματος της ενδοοικογενειακής βίας
- Το πανεπιστήμιο θα εγκρίνει κάθε αιτιολογημένο αίτημα για την εφαρμογή μέτρων ασφαλείας, όπως αλλαγή ωραρίου, αλλαγή καθηκόντων, επανατοποθέτηση σε κατάλληλη απασχόληση εντός του πανεπιστημίου και αλλαγές στο τηλέφωνο και την ηλεκτρονική διεύθυνση της εργαζόμενης.
- Οι εργαζόμενες θα παραπεμφθούν στο Πρόγραμμα Υποστήριξης εργαζομένων ή /και άλλες τοπικές υπηρεσίες.

3.2.6. ΗΠΑ

Οι εντολές για την προστασία των θυμάτων (civil protection orders) κυριαρχούν στην πολιτική των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Οι εντολές αυτές περιλαμβάνουν: α)εντολές απομάκρυνσης(restraining orders), αποκλειστική χρήση της κατοικίας ή έξωση του δράστη από την κατοικία του θύματος, προσωρινή αφαίρεση της επιμέλειας των παιδιών και ρύθμιση των επισκέψεων μαζί του. Σε όλες τις πολιτείες λειτουργούν συμβουλευτικά κέντρα για τους δράστες, στους οποίους απαγορεύεται η κατοχή όπλου. Τα έξοδα λειτουργίας της νομικής στήριξης των θυμάτων βαρύνουν τους δράστες.

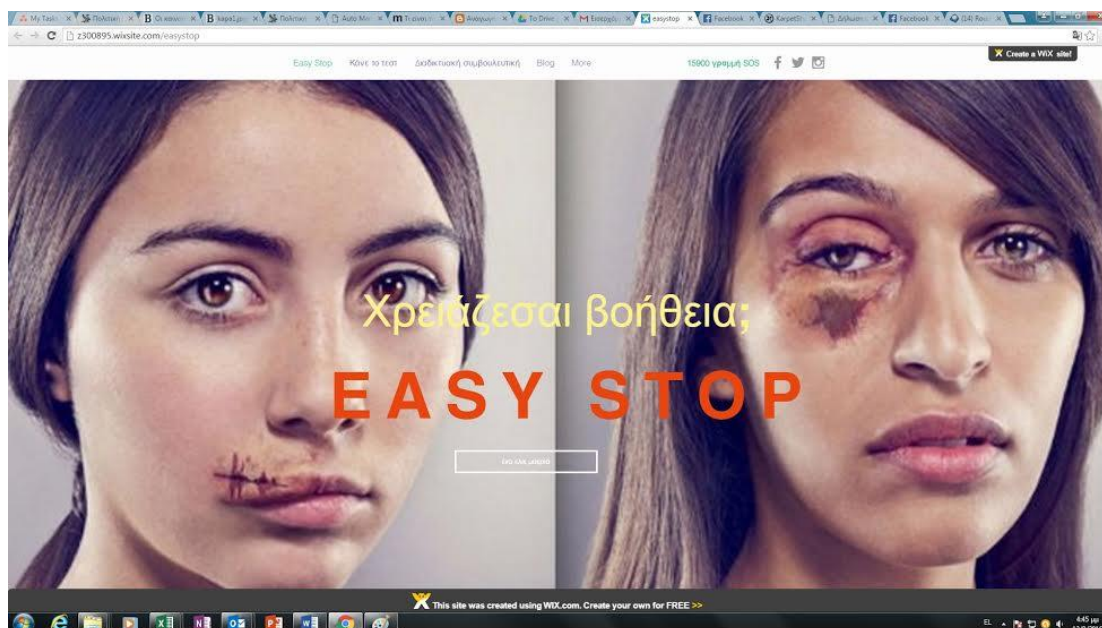
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΣ «EASY-STOP» ΓΙΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗΣ ΒΙΑΣ.



Εικόνα 11: Black Dot Campaign

Η Black Dot Campaign ξεκίνησε από το Facebook και στόχος είναι να μπορούν να αναγνωριστούν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας τα οποία με τον τρόπο αυτό μπορούν να δείξουν ότι βρίσκονται σε κίνδυνο ακόμα και αν δεν μπορούν να μιλήσουν καθώς ο δράστης βρίσκεται κοντά τους. Οι διοργανωτές της Black Dot Campaign δήλωσαν: «Η μαύρη κηλίδα στην παλάμη επιτρέπει στους ανθρώπους να αναγνωρίσουν ότι είστε ένα από τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας που έχουν επιβιώσει και ότι χρειάζεστε βοήθεια αλλά δεν μπορείτε να την ζητήσετε καθώς ο δράστης παρακολουθεί κάθε κίνησή σας». Μέσα σε λιγότερο από 24 ώρες, η καμπάνια είχε συγκεντρώσει 6.000 άτομα από όλο τον κόσμο και είχαν βοηθηθεί ήδη 6 γυναίκες.

4.1. Δημιουργία πλατφόρμας συνηγορίας για τα θύματα ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας «Easy stop». Κεντρικός στόχος. Προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ομάδες επωφελούμενων.



Εικόνα 12: Χρειάζεσαι βοήθεια; Easy stop .Ένα κλικ μακριά.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί περιγράφουμε την πρότασή μας για τη δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας⁷⁰. Την ονομάσαμε «Easy stop», γιατί την οραματιζόμαστε ως ένα εργαλείο εξόδου από τον κύκλο της βίας απλό, εύχρηστο, σύγχρονο, χωρίς γραφειοκρατία και δευτερογενή θυματοποίηση.

Κεντρικός στόχος του εγχειρήματος είναι να συμβάλει δραστικά στη θεατότητα⁷¹ του προβλήματος, που μέχρι σήμερα παραμένει -σε μεγάλο βαθμό-ένα ανεξιχνίαστο

⁷⁰ Οι πλατφόρμες συνεργασίας –επικοινωνίας προσφέρουν ένα σετ από προγράμματα λογισμικού και υπηρεσιών που επιτρέπουν στους χρήστες να επικοινωνούν, να διαμοιράζονται πληροφορίες και να δουλεύουν μαζί, για να επιτύχουν κοινούς στόχους.

Οι βασικές οντότητες μίας πλατφόρμας συνεργασίας είναι:

α) Οι υπηρεσίες επικοινωνίας: ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ημερολόγιο και πρόγραμμα, επαφές).

β) Η ομαδική επικοινωνία :συγχρονισμός αρχείων, προβολή ιδεών και σημειώσεων σε μία βάση δεδομένων, διαχείριση εργασιών, εύρεση σε όλο το κείμενο .

γ) Η επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο: παρουσία, άμεσα μηνύματα, διαδικτυακές διαβουλεύσεις, διαμοιρασμός εφαρμογών, απομακρυσμένη πρόσβαση και επικοινωνία, παρουσιάσεις πολυμέσων.

Κάποια συνηθισμένα χαρακτηριστικά των περισσότερων πλατφόρμων και εργαλείων συνεργασίας είναι:

- Πραγματικός χρόνος, μικρές συζητήσεις όπως τα Instant Messenger, SMS ή Twitter.
- Πραγματικός χρόνος, συνεδρίαση με τη βοήθεια πολυμέσων, τηλε-παρουσία.
- Διαφοροποιημένος χρόνος, περισσότερες μεγάλες συζητήσεις κυρίως σε μορφή κειμένου π.χ. e-mails, blogs, wikis .
- Διακίνηση εφαρμογών ή επιφάνειας εργασίας όπως ο ηλεκτρονικός πίνακας (whiteboarding).

⁷¹ Με τον λεγόμενο «σκοτεινό αριθμό» (dark figure, chiffre noir, Dunkelziffer), υποδηλώνεται, ως γνωστόν το ύψος της λεγόμενης «αφανούς εγκληματικότητας», εκείνης δηλ. που μένει αγνωστοποίητη στις αρχές και δεν συνηγορείται, κατ' αρχήν, στις επίσημες στατιστικές καταχωρήσεις και μετρήσεις. Σχετ. Στ. Αλεξιάδη, Η έρευνα της αφανούς εγκληματικότητας, «Ποινική Επιθεώρηση» Α' 1970, 361-368· Ηλ. Δασκαλάκη, Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας, στην «Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών», τ. 25, 1975, σελ. 370-384.

έγκλημα⁷². Να καταστήσει την ενδοοικογενειακή και συντροφική βία περισσότερο ανιχνεύσιμη.

Στόχοι και προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Επιμέρους στόχοι και προσδοκώμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία της πλατφόρμας είναι:

α) Η αύξηση του αριθμού των επωφελούμενων των υπηρεσιών συνηγορίας, που θα σημάνει εκτός των άλλων και τη ρεαλιστικότερη αποτύπωση του προβλήματος.

β) Η ταχύτερη έξοδος από τον κύκλο της βίας, καθώς το μέσο είναι εύχρηστο, γρήγορο και εγγυάται την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανωνυμία.

γ) Η διεύρυνση των υπηρεσιών συμβουλευτικής στους δράστες είτε μετά από δική τους εθελούσια πρωτοβουλία είτε κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας στο πλαίσιο λήψης αναμορφωτικών μέτρων. Στον τομέα αυτό υπάρχει ένα τεράστιο κενό από την πολιτεία, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους λοιπούς φορείς υποστηρικτικών υπηρεσιών. Τα άτομα αυτά μοιάζουν να αγνοούνται από τις κοινωνικές υπηρεσίες.

δ) Η μείωση του κόστους, που συναρμόζεται με την άρση των δυσχερειών πρόσβασης, καθώς και των χωρικών και χρονικών περιορισμών.

ε) Η ορθολογική διαχείριση πόρων, καθώς οι υπάρχουσες πολιτικές αξιολογούνται εν μέρει ως ακριβές και αναποτελεσματικές.

στ) Η εφαρμογή μέτρων ασφάλειας για θύματα του ζουν στη σφαίρα της διακινδύνευσης.

ζ) Η πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας, μέσω μίας συστάδας εκστρατειών και δράσεων που στοχεύουν στα αίτια παρόμοιων συμπεριφορών.

Εκφεύγει των σκοπών της παρούσας εργασίας ο πλήρης σχεδιασμός της ψηφιακής πλατφόρμας, που φυσικά είναι έργο ειδικών, αυτών που θα έχουν την ευθύνη της εφαρμογής, της αρχιτεκτονικής των templates, της εικαστικής επιμέλειας, των φωτογραφιών, των κειμένων, των video, του SEO (Search Engine Optimization) και της βελτιστοποίησης στην Google, του πως θα εμφανίζεται λειτουργικά η ιστοσελίδα σε smart-phones, tablet κλπ, της σύνδεσης της πλατφόρμας με τα social media, της εγκατάστασης security Plug-In για την αποτροπή επιθέσεων.

Είναι προφανές ότι με την αξιοποίηση των εργαλείων της Google analytics θα γνωρίζουμε τι ενδιαφέρει περισσότερο τις γυναίκες θύματα και τους άνδρες δράστες (κατεξοχήν πρόσωπα για τα οποία παρεμβαίνουμε) και ως εκ τούτου θα προσφέρουμε

⁷² Αθανασία Συκιάτου, Ενδοοικογενειακή Βία: «Η πιο αποτρόπαιη μορφή βίας» Περ.Εγκληματολογία, τ.1-2, 2014.

άμεσες και κατάλληλες λύσεις. Το περιεχόμενο αυτό θα επιβραβεύεται με κριτήρια όπως η μέτρηση των κλικ, ο χρόνος παραμονής του/της χρήστη/τριας στην πλατφόρμα, η διαρκής αξιολόγηση των υπηρεσιών σε όλα τα στάδια λειτουργίας. Με τον τρόπο αυτό θα εισαγάγουμε το στοιχείο της συνεχούς βελτιστοποίησης μιας παρέμβασης στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής – κάτι που απουσιάζει σήμερα, καθώς ο χαρακτήρας του σχεδιασμού της υφιστάμενης κοινωνικής πολιτικής προς τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι κλασικός «top down»⁷³. Ο κύκλος ζωής κάθε πληροφοριακού συστήματος περιλαμβάνει⁷⁴:

- Τη διάγνωση αναγκών
- Τον σχεδιασμό πολιτικών, προγραμμάτων, υπηρεσιών
- Την υλοποίηση-εφαρμογή
- Την παροχή υπηρεσιών-δοκιμή
- Την αξιολόγηση-ανατροφοδότηση.

Ως πληροφοριακό σύστημα⁷⁵ η πλατφόρμα αποτελείται από ανθρώπους, μηχανές, και λογισμικό με λειτουργίες front office και back office. Χαρακτηρίζεται από τη διαρκή ροή εργασιών που συναρθρώνεται:

α) από εισερχόμενα σε αυτό αιτήματα (inputs)

β) Την επεξεργασία τους

γ) Τα εξερχόμενα προς τους/τις χρήστες/ριες αποτελέσματα (outputs).

Με βάση τα παραπάνω, θα απεικονίσουμε στο σχήμα που ακολουθεί τη ροή των εργασιών της ψηφιακής πλατφόρμας Easy stop, στον τομέα της καταπολέμησης όσο και σε αυτόν της πρόληψης της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Αμέσως μετά θα αναλυθούν οι επιμέρους δράσεις.

⁷³ Κοντιάδης Ξ., Απίστουλας Δ., Μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκδ. Παπαζήσης, 2006.

⁷⁴ Αποστολάκης Ι., Λουκής Ε., Χάλαρης: «Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση», εκδ. Παπαζήση, 2008.

⁷⁵ Διαλέξεις και σημειώσεις του δρ. Θεόφιλου Παπαδημητρίου στο μάθημα «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση» στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού-Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τίτλο: «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση», χειμερινό εξάμηνο 2015-2016

Inputs**ACTIVITIES - ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ EASY STOP
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ****Outputs**

Αίτημα

Αίτημα για κοινοποίηση
προβλήματος

On-line chat με γυναίκες που βιώνουν το πρόβλημα
Συνεδρίες ψυχοκοινωνικές υποστήριξης

Ενθάρρυνση,
ενδυνάμωση,
συνειδητοποίηση

Αίτημα για
ασφάλεια

Νομική πληροφόρηση- συμπαράσταση-ασφαλιστικά μέτρα
Πληροφόρηση για διαθέσιμα καταλύματα – ξενώνες
Εφαρμογή SOS κουμπιού πανικού

Θωράκιση του θύματος
σε επεισόδια βίας

Αίτημα για έξοδο από
τον κύκλο της βίας

Πληροφόρηση , Συνεδρίες συμβουλευτικής , διαχείριση συμμαχιών .

Ατομικό σχέδιο
δράσης

Αίτημα για οικονομική
στήριξη

Πληροφόρηση για θέσεις εργασίας, συγκρότηση ειδικού ταμείου,
crowdfunding.

Οικονομική
αυτοτέλεια, μείωση
ευλωτότητας

Αίτημα δράστη για
εξάλειψη βίαιης
συμπεριφοράς

Συνεδρίες συμβουλευτικής, δέσμευση για εξάλειψη συμπεριφοράς

Θεραπεία βίαιης
συμπεριφοράς

Αίτημα για εκπαίδευση
παρόχων υπηρεσιών

Διαδικτυακά σεμινάρια για στελέχη ενδοοικογενειακής βίας,
καινοτόμα εργαλεία συμβουλευτικής

Βελτίωση
παρεχομένων
υπηρεσιών

Ανάγκη για τεχνογνωσία
στην πρόληψη και
αντιμετώπιση

Δημοσίευση άρθρων, καλών πρακτικών, videos ,εκστρατειών κατά
της ενδοοικογενειακής βίας

Αύξηση τεχνογνωσίας
στην πρόληψη και
αντιμετώπιση της
ενδοοικογενειακής βίας

4.2.1. Πρώτος πυλώνας λειτουργίας. Η καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.

Η αναγνώριση των θυμάτων έμφυλης βίας συνιστά ένα εξαιρετικά πολύπλοκο έργο και απαιτεί ένα σύνθετο πλέγμα συστηματικών και ολοκληρωμένων μέτρων και παρεμβάσεων καθώς και τη συστράτευση ευρείας γκάμας υπηρεσιών (αστυνομία, δικαστικό σώμα, νοσοκομεία, σχολεία, κοινωνικές υπηρεσίες κ.ο.κ) που σχετίζονται με το θέμα. Αφορά σε ένα μεγάλο αριθμό θυμάτων που δεν «φτάνει» στις εξειδικευμένες υπηρεσίες (Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες).

Τα θύματα των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας έχουν ενδιασμούς να γνωστοποιήσουν στα αρμόδια όργανα την εις βάρος τους επίθεση. Πρωτίστως λόγω φόβου αντεκδικήσεων εναντίον τους από τον δράστη. Από όλα τα συναισθήματα που βιώνει ο άνθρωπος ο φόβος είναι το καταλυτικότερο, αυτό που διαστρεβλώνει τα πραγματικά περιστατικά, τη σκοπιμότητα και την ερμηνεία της βίας και παρεμποδίζει τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Ο φόβος αυτός είναι δικαιολογημένος, αφού όλες οι έρευνες συγκλίνουν στο γεγονός ότι τα πιο βίαια επεισόδια ενδοοικογενειακής βίας συντελούνται όταν τα θύματα αποφασίζουν την εγκατάλειψη του βίαιου συντρόφου.

Δεν καταγγέλλουν επειδή δεν πιστεύουν ότι θα ευδοκιμήσει η καταγγελία τους και θα οδηγήσει στην τιμώρηση του δράστη. Η πολιτεία δεν προσφέρει, ως οφείλει, ρεαλιστικές διεξόδους για την προστασία των θυμάτων και την διασφάλιση της ευημερίας τους κατά την έξοδο από την κακοποιητική σχέση. Οι φορείς που υποδέχονται σε πρώτο βαθμό τα θύματα βίας συχνά –και παρά τις απαγορευτικές διατάξεις του νόμου- τα νουθετούν να επιλύσουν προσωπικά το ζήτημα και να παλέψουν με τις δικές τους δυνάμεις για τη βελτίωση της κακοποιητικής σχέσης.

Στα μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα η συγκάλυψη αφορά συχνά σε επώνυμους και διακεκριμένους άντρες με οικονομική και κοινωνική επιφάνεια. Οι συνέπειες της καταγγελίας ενδέχεται να οδηγήσουν σε οικονομικό και κοινωνικό τέλμα την πορεία της οικογένειας. Τα θύματα σταθμίζουν τα οικογενειακά προβλήματα που θα τους προκαλέσει αυτή η καταγγελία λόγω του κοινωνικού θορύβου που θα δημιουργηθεί

και των σχολίων του περιβάλλοντός τους γι' αυτά⁷⁶. Έτσι αρκούνται στο να μετέρχονται διαφόρων στρατηγικών για να επιβιώσουν, να αλλάξουν την κατάσταση και να απομειώσουν την ένταση.

Τελευταίο αλλά όχι έσχατο: ο δράστης για τα θύματα δεν είναι ανώνυμος. Αποτελεί την προσωπική τους επιλογή, τον άνθρωπο στον οποίο έχουν εναποθέσει τη ζωή τους και τα όνειρά τους για τη δημιουργία οικογένειας. Συχνά η δραματοποίηση που ακολουθεί την καταγγελία ενός περιστατικού βίας μέσα στην οικογένεια είναι πιο τραυματική και από την ίδια τη βία.⁷⁷ Έτσι επιλέγουν τη ζωή στη διακινδύνευση, με όλες τις καταγεγραμμένες παραπάνω θλιβερές συνέπειες.

4.2.2. Οι ομάδες –στόχος της παρέμβασης.

Μιλώντας για ενδοοικογενειακή βία δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι η έννοια της οικογένειας διευρύνεται και χαρτογραφείται εκ νέου. Συμπεριλαμβάνει και νέες μορφές, πέραν της πυρηνικής οικογένειας, εξ' ου και η προσθήκη στον ορισμό: «Θύματα ενδοοικογενειακής και *συντροφικής βίας*».

Η έρευνα έχει καταδείξει ότι οι ομάδες πληθυσμού που καταγγέλλουν σε μικρότερο βαθμό τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας είναι οι ακόλουθες:

α) Γυναίκες που προέρχονται από μεσαία-ανώτερα κοινωνικά-οικονομικά στρώματα. Λόγω των επιτευγμάτων και του ικανοποιητικού κοινωνικο-οικονομικού τους status οι γυναίκες αυτές δεν υπήρξαν ποτέ «πελάτισσες» κοινωνικών υπηρεσιών, δεν είναι εξοικειωμένες στην αναζήτηση βοήθειας και αποδεδειγμένα καταγγέλλουν σπανιότερα τα περιστατικά βίας.

β) Γυναίκες που διαβιούν σε αγροτικές, περι-αστικές και απομονωμένες γεωγραφικά περιοχές⁷⁸, στις οποίες κατά κανόνα απουσιάζουν οι δομές υποστήριξης και, όταν υφίστανται, διστάζουν να τις επισκεφτούν, φοβούμενες την κοινωνική έκθεση και τον στενό κύκλο γνωριμιών.

⁷⁶ Κ. Δ. Σπινέλλη, Έγκλημα και θύμα, Ζητήματα και προτεραιότητες για μια θυματολογική πολιτική με αφορμή τη Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα θύματα, στον τιμητικό τόμο Ν. Χωραφά, Η. Γάφου, Κ. Γαρδίκια, τ. ΙΙ, Αθήνα, Α. Ν. Σάκκουλας, 1986.

⁷⁷ Γ. Πανούσης, Το μήνυμα στην εγκληματολογία. 1995, Συλλογή άρθρων. Εκδ. Σάκκουλα

⁷⁸ Σχετική η έρευνα του Ευστράτιου Παπάνη, Επίκουρου Καθηγητή Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου για την κακοποίηση στο νησί της Λέσβου. Προέκυψε ότι σε ποσοστό 47,1% η κακοποίηση εξακολουθεί να υφίσταται. Όσον αφορά στην αντίδραση της τοπικής κοινωνίας, αξίζει να αναφερθεί ότι το 25% αδιαφορεί για το γεγονός, το 50% αναλώνεται στο απλό σχολιασμό της κακοποίησης, το 8,8% ευαισθητοποιείται αλλά δεν προβαίνει σε κάποια ενέργεια και μόνο το 4,3% επεμβαίνει, για να βοηθήσει τη σύζυγο να ξεφύγει από τη νοσηρή αυτή κατάσταση. Οι τοπικές κοινωνίες δείχνουν ατομία και ελάχιστη υποστηρικτική διάθεση, διαιωνίζοντας έτσι τον φαύλο κύκλο της κακοποίησης. Δομές ψυχολογικής ενίσχυσης δεν υπάρχουν σε κανένα νησί του Β. Αιγαίου και ξενώνες φιλοξενίας υπάρχουν μόνο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Ο φόβος και η σιωπή θα εξακολουθούν να σκιάζουν τις γυναίκες της περιφέρειας, μέχρι το κράτος ή η τοπική πρωτοβουλία αποφασίσει να δράσει αποφασιστικά και αποτελεσματικά.

γ) Άντρες που υφίστανται κακοποίηση⁷⁹, που κυρίως λαμβάνει τη μορφή λεκτικής⁸⁰ και συναισθηματικής βίας, εξουδετέρωσης του πατρικού ρόλου και αποστέρησης των παιδιών τους μετά την έκδοση διαζυγίου, δυσκολεύονται να απευθυνθούν με ζωντανή φυσική παρουσία σε συμβουλευτικά κέντρα και να ζητήσουν βοήθεια, καθώς τα κοινωνικά στερεότυπα του ισχυρού θα αναγκάσουν τον κακοποιημένο άνδρα να υποστεί το σαρκασμό, τα πειράγματα και τη γελοιοποίηση, σε περίπτωση που καταγγείλει το γεγονός.

δ) Άτομα ομοφυλόφιλα⁸¹, άντρες και γυναίκες, που υφίστανται καταχρηστική συμπεριφορά από τον/την σύντροφό τους και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην καταγγελία των περιστατικών αυτών στην αστυνομία, αποκρύπτουν την προέλευση της κακοποίησής τους στα νοσοκομεία και στον κοινωνικό τους περίγυρο, δεν απευθύνονται σε συμβουλευτικά κέντρα⁸².

ε) Έφηβοι με ζητήματα ταυτότητας φύλου, που υφίστανται συχνά ακραία και επικίνδυνη έμφυλη βία -λεκτική, ψυχολογική(bullying), οστρακισμό (ostracism)-αλλά και σωματική.

στ) Περαιτέρω, η πλατφόρμα αποσκοπεί να αποτελέσει ένα πεδίο παρέμβασης προς τους δράστες εγκλημάτων ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας, οι οποίοι, είτε συνειδητά επιθυμούν να απαλλαγούν από βλαπτικές και αδιέξοδες συμπεριφορές είτε καταφεύγουν στη συμβουλευτική κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, προκειμένου να μην ασκηθεί εις βάρος τους δίωξη. Οι δράστες αντιλαμβάνονται ότι η συμπεριφορά τους θεωρείται κατακριτέα και αποκρουστική από τους/τις συμβούλους και διστάζουν να αναζητήσουν βοήθεια με ζωντανή παρουσία.

4.2.3. Πριν την έναρξη λειτουργίας. Διαβούλευση, συμπαράγωγή.

⁷⁹ Σε έρευνα του Πανεπιστημίου Αιγαίου από το 2006-2008 φέρει στο προσκήνιο την αντρική κακοποίηση και μεταθέτει το ερευνητικό ενδιαφέρον από τις γυναίκες -θύματα στα «βίαια ζευγάρια». Βλ. σχετικό άρθρο των Ευστράτιος Παπάνης, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου Παναγιώτης Γιαβρίμης, Σχολικός Σύμβουλος με τίτλο «Η κακοποίηση των ανδρών» Πηγή www.myaegean.gr

⁸⁰ Αναφορικά με τις μορφές βίας που είναι δυνατόν να παρουσιαστούν στην οικογένεια, η λεκτική βία εμφανίζει αρκετά υψηλά ποσοστά. Έρευνα των Straus & Sweet σε δείγμα 5.232 ζευγαριών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, κατέδειξε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες εμπλέκονταν στη λεκτική βία εναντίον των συζύγων/συντρόφων τους σχεδόν εξίσου. Η πιθανότητα εμφάνισης τέτοιας μορφής βίας, τείνει να μειώνεται ανάλογα με την ηλικία και τον αριθμό των παιδιών στην οικογένεια και να αυξάνεται με την κατάχρηση οινόπνευματων ή/και άλλων ουσιών. Μεταξύ των άλλων, αποδεικνύεται ότι η λεκτική κακοποίηση προσομοιάζει σε μεγάλο βαθμό με τη σωματική κακοποίηση, αν λάβει κανείς υπόψη συγκεκριμένες κοινωνικές και ψυχολογικές μεταβλητές. Υπό αυτή την έννοια, η λεκτική βία δεν αντικαθιστά τη σωματική βία, αντίθετα, είναι μέρος ενός δυσπροσαρμοστικού μοντέλου συμπεριφοράς, το οποίο είναι παραπλήσιο με αυτό της σωματικής κακοποίησης. <http://www.eglimatologia.gr>

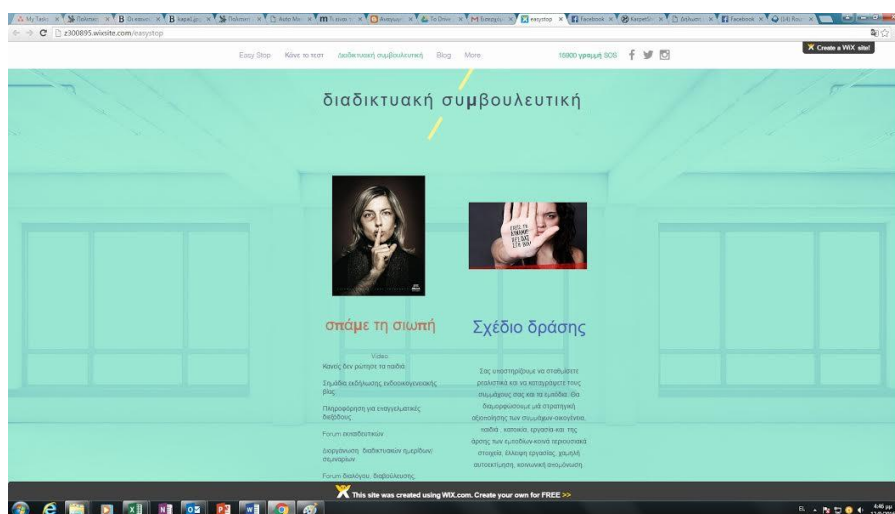
⁸¹ J. Michael Cruz, University of Southern Maine “Why Doesn't He Just Leave?": Gay Male Domestic Violence and the Reasons Victims Stay.

⁸² Θανάσης Θεοφιλόπουλος: Ομοφοβική, τρανσφοβική βία και διακρίσεις στην Ελλάδα: Έκθεση αποτελεσμάτων Έργου «Πες το σ' εμάς» 01/04/2014 - 30/11/2015.

Πριν την έναρξη λειτουργίας της, η πλατφόρμα θα λειτουργήσει με τη μορφή demo, καλώντας όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (stake holders) να καταθέσουν προτάσεις για τον τρόπο λειτουργίας της. Η χαρτογράφηση τους θα γίνει μέσα από τα κανάλια από τα οποία καταγράφεται και αντιμετωπίζεται η ενδοοικογενειακή βία. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Οι ίδιες οι γυναίκες που υπέστησαν ενδοοικογενειακή βία (επιβιώσασες/survivors).
- Ιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό.
- Πάροχοι υπηρεσιών που εργάζονται στο πεδίο: Ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νομικοί, κοινωνικοί επιστήμονες που έχουν εμπειρία στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- Σχεδιαστές /στριες πολιτικών.
- Δικαστικοί λειτουργοί, ιατροδικαστές, δικηγόροι.

Η χαρτογράφηση και η αξιοποίηση των stake-holders, η διαβούλευση και η συμπαραγωγή αποτελούν τους θεμέλιους λίθους για τη λειτουργία ενός εργαλείου, που δε φιλοδοξεί να είναι ένα ακόμα πατερναλιστικό μοντέλο παροχής βοήθειας από τους ειδικούς προς τους αναξιοπαθούντες αλλά ένα εργαλείο καινοτόμο, που θα ενσωματώνει την προϋπάρχουσα εμπειρία και τις πραγματικές ανάγκες των επωφελούμενων. Φόρουμ διαλόγου, δομημένα ερωτηματολόγια, τηλεδιασκέψεις είναι μερικά από τα διαδραστικά εργαλεία που θα συμβάλουν στη διαμόρφωση του καταλόγου των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η διαδραστικότητα συμβάλλει στην παραγωγή περιεχομένου. Το τελικό αποτέλεσμα δεν θα είναι στατικό, καθώς επιχειρησιακά η ίδια η λειτουργία υπαγορεύει πάντοτε τις καλύτερες επιλογές.



Εικόνα 13: Το στάδιο λειτουργίας - Σπάμε τη σιωπή, Ατομικό σχέδιο δράσης

4.2.4. Η υλοποίηση. Χαλαρή πλοήγηση, ξενάγηση, πληροφόρηση.

Αρχικά θα υπάρχει **χαλαρή πλοήγηση, case -studies, αφηγήσεις**, εξιστορήσεις και videos από γυναίκες που διέφυγαν από τον κύκλο της βίας. Πώς ήταν η ζωή τους στην διακινδύνευση, ποιές ήταν οι δυσκολίες, πώς τις ξεπέρασαν, ποιες ήταν οι συμμαχίες και η στρατηγική τους.

Διαδικτυακή επικοινωνία -On line chat με θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Αποτελεί ενδεχομένως την πρώτη δράση αμφίδρομης επικοινωνίας της πλατφόρμας. Εδώ θα μπορούν οι επωφελούμενες να ανταλλάσσουν εμπειρίες ,σπάζοντας τον νόμο της σιωπής, να εξωτερικεύουν το πρόβλημά τους σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν ή αντιμετώπισαν το ίδιο πρόβλημα, διατηρώντας την ανωνυμία τους. Η μοναδική προϋπόθεση από τους διαχειριστές/στριες της πλατφόρμας για τη συμμετοχή στο chat θα είναι ο σεβασμός στην προσωπικότητα, η απαγόρευση της ρητορικής μίσους και η απουσία επικριτικότητας. Θα επιβάλλονται κλιμακούμενες κυρώσεις όταν παραβιάζονται κατ' επανάληψη οι παραπάνω κανόνες.

4.2.5. Δράσεις της πλατφόρμας στο επίπεδο της καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.

Οι επισκέπτριες/ες της πλατφόρμας μπορούν να επιλέξουν αν θα αρκεστούν στα παραπάνω ή αν θα προχωρήσουν στο βασικό μενού που αφορά στη στοχευμένη και εξατομικευμένη παρέμβαση που σχετίζεται με τη δική τους έξοδο από το καθεστώς της βίας. Ένα μικρό διαγνωστικό τεστ μπορεί να επιβεβαιώνει στις επισκέπτριες ότι χρειάζονται βοήθεια. Η συμπλήρωσή του δεν θα απαιτεί περισσότερα από 5 λεπτά. Ενδεικτικά και μόνο, παραθέτουμε το ακόλουθο:

1. Πόσο συχνά ο/η σύντροφος σας, ασκεί επάνω σας φυσική βία;

α) Συχνά. β) Περιστασιακά. γ) Σπάνια. Δ) Ποτέ.

2. Πόσο συχνά σας βρίζει ή σας μιλά πολύ υποτιμητικά;

α) Συχνά. β) Περιστασιακά. γ) Σπάνια. Δ) Ποτέ.

3. Πόσο συχνά σας απειλεί ότι θα ασκήσει φυσική βία;

α) Συχνά. β) Περιστασιακά. γ) Σπάνια. Δ) Ποτέ.

4. Πόσο συχνά σας φωνάζει, ή ασκεί λεκτική βία;

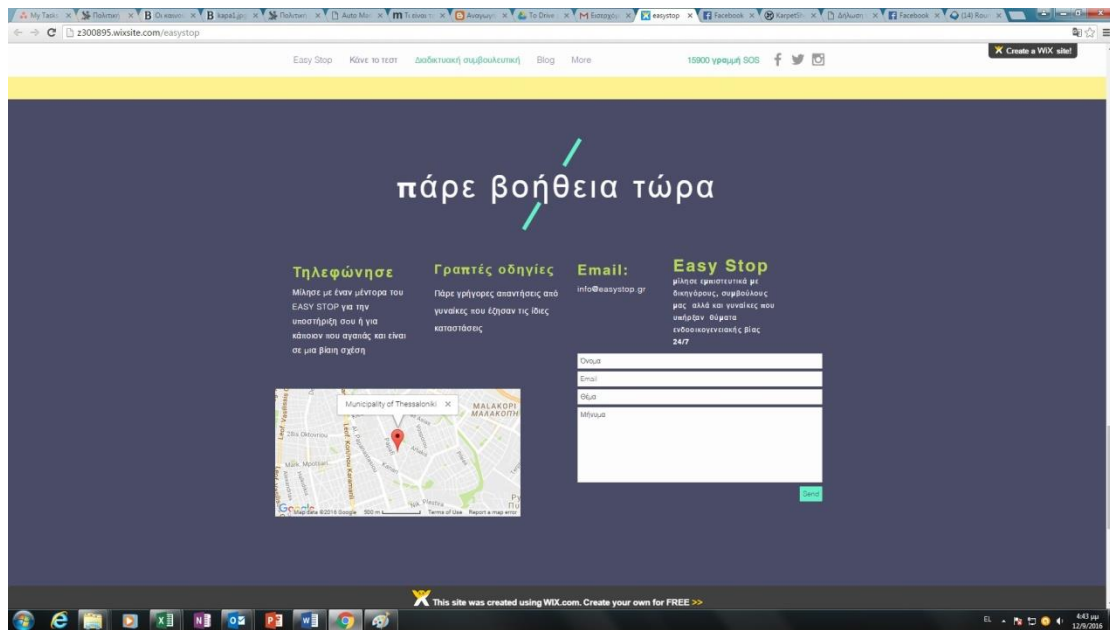
α) Συχνά. β) Περιστασιακά. γ) Σπάνια. Δ) Ποτέ.

Αν οι απαντήσεις έστω και σε μία ερώτηση είναι α και β, τότε προτείνεται η άμεση χρήση των υπηρεσιών της πλατφόρμας. Το επόμενο βήμα είναι η εγγραφή με χρήση nick name. Στη συνέχεια οι λειτουργίες είναι οι ακόλουθες:

4.2.6. Επικοινωνία με τον /την μέντορα εξόδου από τον κύκλο της βίας. Παροχή στοχευμένης και εξατομικευμένης βοήθειας.

Ο/η μέντορας θα αποτελεί κομβικό πρόσωπο στην προσπάθεια εξόδου. Πρώτη προτεραιότητα και παρότρυνση θα αποτελεί η παροχή ιατρικής φροντίδας σε περίπτωση πρόσφατου περιστατικού άσκησης βίας. Αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα σε περιπτώσεις κακοποίησης. Πριν από αυτό θα συνιστάται η λήψη-εφόσον είναι δυνατόν- φωτογραφιών για την ενδεχόμενη χρήση τους ως αποδεικτικού υλικού και φυσικά η εξέταση από ιατροδικαστή. Εκτός από τα δημόσια νοσοκομεία είναι σημαντικό η ιατρική φροντίδα για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας να παρέχεται και από τα κοινωνικά και δημοτικά ιατρεία.

Στη συνέχεια, ο/η μέντορας θα καταστρώσει σε συνεργασία με το θύμα τη στρατηγική εξόδου και το ατομικό σχέδιο δράσης (ΑΣΔ), θα παρακολουθεί την πορεία του, θα το στηρίζει στις δυσκολίες, θα το πληροφορεί, θα το παραπέμπει. Πρέπει να διασφαλίζεται ότι το θύμα δεν θα είναι υποχρεωμένο να αναφέρει και να επαναλαμβάνει την ιστορία της κακοποίησης από φορέα σε φορέα και από πρόσωπο σε πρόσωπο. Ένας τρόπος να αποφευχθεί κάτι τέτοιο είναι να χρεώνεται το περιστατικό ένα συγκεκριμένο στέλεχος και κάτι τέτοιο είναι ιδιαίτερα σκόπιμο και υποστηρικτικό για ορισμένες ευάλωτες ομάδες γυναικών. Η επικοινωνία με τον /την μέντορα εξόδου από τον κύκλο της βίας μπορεί να γίνει μέσω on line chat, μέσω ασύγχρονου e-mail και σε περίπτωση που το θύμα το επιθυμεί, μέσω skype ή messenger.



Εικόνα 14: Easy stop. Πάρε βοήθεια τώρα.

Ο/η μέντορας εξόδου θα γνωρίζει καλά τις παρεχόμενες υπηρεσίες, θα έχει αυξημένες ικανότητες επικοινωνίας και εν-συναίσθησης. Θα διαπνέεται από και θα μεταδίδει στο θύμα τον ενθουσιασμό για τη νέα ζωή χωρίς βία. Αποφεύγοντας την περιττή γραφειοκρατία στη λήψη του ιστορικού-τα στοιχεία μπορούν να ζητηθούν και σε δεύτερο χρόνο, δεν χρειάζεται ένας άνθρωπος που τελεί σε σύγχυση να υποβάλλεται σε γραφειοκρατικές δοκιμασίες- θα ακούει με σεβασμό την προσωπική του αφήγηση κακοποίησης που συναρθρώνεται στο ιστορικό, στις συνισταμένες, στο περιβάλλον ευδοκίμησής της, στους χαρακτήρες των εμπλεκόμενων. Η/ο χρήστρια/ης θα μπορεί να επιλέξει τον/την μέντορα και τον/την σύμβουλο βλέποντας το βιογραφικό αλλά και τις αξιολογήσεις τους από άλλες επωφελούμενες. Επίσης θα μπορεί να ζητήσει τη γνώμη άλλων συμβουλευόμενων με on line chat. Εν συνεχεία θα προσφέρεται το μενού των υπηρεσιών και η επωφελούμενη θα επιλέγει αυτές που χρειάζεται. Ασφάλεια, ιατρική συνδρομή, κοινωνική δικτύωση, νομική βοήθεια, επαγγελματική στήριξη, ψυχο-συναισθηματική αρωγή, φιλοξενία, διεκπεραίωση εκκρεμοτήτων. Σταθμίζονται και καταγράφονται οι σύμμαχοι και τα εμπόδια. Διαμορφώνεται η στρατηγική αξιοποίησης των συμμάχων-οικογένεια, παιδιά, κατοικία, εργασία-και της άρσης των εμποδίων-κοινά περιουσιακά στοιχεία, έλλειψη εργασίας, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κοινωνική απομόνωση. Τέλος, καταστρώνεται το ατομικό σχέδιο δράσης.

4.2.7. Το ατομικό σχέδιο δράσης

Το ατομικό σχέδιο δράσης περιλαμβάνει ενδεικτικά:

-Συνεδρίες με την ομάδα συμβούλων της πλατφόρμας π.χ. 3 ώρες νομική συμβουλευτική, 4 ώρες ψυχολογική υποστήριξη, 2 ώρες συνεδρίας με επαγγελματικό σύμβουλο. Οι σύμβουλοι λαμβάνουν από τον/την μέντορα το ιστορικό κακοποίησης και επεξεργάζονται τη στοχευμένη αρωγή. Δεν επικαλύπτονται, δεν χάνεται ενέργεια και χρόνος στην εκ νέου εξιστόρηση του προβλήματος.

-Καταγραφή των προσώπων του οικογενειακού, κοινωνικού και επαγγελματικού περιγύρου από τα οποία θα ζητηθεί στήριξη στην προσπάθεια εξόδου από την ενδοοικογενειακή βία (οικονομική στήριξη, προσωρινή φιλοξενία, εύρεση εργασίας, νομική βοήθεια και δικτύωση).

-Διευθέτηση οικονομικών και άλλων εκκρεμοτήτων.

-Δημιουργία επαγγελματικού πλάνου και πληροφόρηση σε θέματα σταδιοδρομίας και επιχειρηματικής δράσης.

Το ΑΣΔ (Ατομικό Σχέδιο Δράσης) θα έχει σαφή χρονοδιαγράμματα, με ενέργειες που πρέπει να γίνονται σε καθημερινή, εβδομαδιαία και μηνιαία βάση. Η ολοκλήρωσή του πρέπει να συντελεστεί εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος, πχ 6 εβδομάδων. Οι ενέργειες αυτές θα υπενθυμίζονται καθημερινά στο pc και στο smartphone του θύματος. Το θύμα θα πρέπει να ενημερώνει με ένα «οκ» αν έχει γίνει η προγραμματισμένη ενέργεια. Στην περίπτωση αυτή παύει η υπενθύμιση για την εν λόγω ενέργεια. Σε περίπτωση δυσχερειών παρεμβαίνει ο /η μέντορας και ρωτάει τους λόγους. Με διεξοδική συζήτηση και την παρέμβαση των ειδικών επιλύεται το ζήτημα, και προχωράει στο επόμενο βήμα- ενέργεια. Σε άλλη περίπτωση επανα-διαμορφώνεται το αρχικό σχέδιο, προσαρμοζόμενο στις υπάρχουσες δυνατότητες. Το ΑΣΔ θεωρείται επιτυχές, όταν όλες οι προγραμματισμένες ενέργειες έχουν εφαρμοστεί και όταν το θύμα νιώθει ασφαλές και έτοιμο να ξεκινήσει μια νέα ζωή χωρίς βία.

4.2.8. Παροχή υπηρεσιών διαδικτυακής συμβουλευτικής για τα θύματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.

Η έλευση του Διαδικτύου και των συστημάτων video-chat, καθώς και η αυξανόμενη χρήση ευρυζωνικών συνδέσεων έχουν συνεπιφέρει άνθηση της διαδικτυακής συμβουλευτικής. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω υπηρεσίες προσφέρονται :

α) Σε πραγματικό χρόνο (real time, synchronous) μέσω email chat ή μέσω βίντεο-συσκέψεων.

β) Σε διαφορετικό χρόνο (asynchronous) μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου(mail), ομάδων συζήτησης (discussion groups).

γ) Μεικτή(blended) κατά την οποία συνδυάζονται σύγχρονες και ασύγχρονες υπηρεσίες.

Κατά τη διάρκεια της συμβουλευτικής παρέμβασης οι επωφελούμενες θα μπορούν κατά βούληση να έχουν επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο (face to face) με τον/την σύμβουλο.

Η διαδικτυακή συμβουλευτική είναι αποτελεσματική για άτομα που δυσκολεύονται να κάνουν συνεδρίες στις συνηθισμένες ώρες γραφείου ενώ είναι χρήσιμη για άτομα με αναπηρίες. Αυτονόητα είναι τα οφέλη της για τους/τις κατοίκους απομακρυσμένων γεωγραφικά περιοχών για τα οποία οι δομές συμβουλευτικής είναι ανύπαρκτες ή δυσπρόσιτες.

Ουσιαδές πλεονέκτημα αποτελεί η διαδικτυακή συμβουλευτική και για τους/τις συμβούλους, που μπορούν να ορίζουν σε συνθήκες ευελιξίας τα ραντεβού τους, χωρίς την υποχρέωση της σταθερής παρουσίας στις δομές, τις ακυρώσεις και ματαιώσεις των συναντήσεων, ενώ σημαντική είναι και η εξοικονόμηση του κόστους για τη χρήση γραφείων και λειτουργικών εξόδων. Τα είδη της προτεινόμενης συμβουλευτικής στην περίπτωση του προβλήματος ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας είναι:

- Πληροφόρηση, παραπομπή
- Νομική βοήθεια
- Ψυχολογική στήριξη
- Life coaching
- Επαγγελματικός επανα-προσανατολισμός.

4.2.9. Παροχή υπηρεσιών διαδικτυακής συμβουλευτικής για τους δράστες ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας.

Είναι γεγονός ότι ελάχιστες δράσεις έχουν σχεδιαστεί για τους θύτες. Η βία ενάντια στις γυναίκες παραμένει συνήθως ένα έγκλημα χωρίς τιμωρία. Και όταν ακόμη τιμωρείται, ο δράστης επαναλαμβάνει παρόμοιες κακοποιητικές συμπεριφορές, αφού εμμένουν τα αίτια που τις προκάλεσαν. Είναι αυτονόητο ότι και οι δράστες είναι δέσμιοι συμπεριφορών που οδηγούν σε αδιέξοδο τους ίδιους και τις οικογένειές τους⁸³. Και ενώ δημιουργούνται ξενώνες, συμβουλευτικά κέντρα, τηλεφωνικές γραμμές για τα θύματα, το πρόβλημα του σωφρονισμού και της θεραπείας συμπεριφοράς των δραστών μοιάζει να μην απασχολεί

⁸³ Μια ευρέως γνωστή και επιτυχημένη εκστρατεία είναι το Freedom from Fear (Απελευθέρωση από το Φόβο) που πραγματοποιήθηκε στη δυτική Αυστραλία. Η εκστρατεία συνδυάζει ποικίλες προσεγγίσεις για να δείξει ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι έγκλημα που έχει νομικές κυρώσεις, ότι η κακοποίηση της συντρόφου βλέπεται και τα παιδιά και ότι οι άνδρες που επιδεικνύουν βίαιη συμπεριφορά χρειάζονται εξειδικευμένη θεραπεία. Η εκστρατεία στηρίζεται το μοντέλο της πεποίθησης για την υγεία και επιδιώκει να επηρεάσει τις ομάδες στόχους μέσω της ανάδειξης των επιβλαβών συνεπειών μιας ανεπιθύμητης συμπεριφοράς. Επίσης παρέχει πρακτικές συμβουλές για το πώς μπορεί να αποτραπούν επιβλαβείς συνέπειες μέσω της ψυχοκοινωνικής συμβουλευτικής. Κατά τη διάρκεια των πρώτων 21 μηνών της εκστρατείας η γραμμή βοήθειας δέχτηκε 6.000 κλήσεις, κυρίως από άνδρες (64%) που ζητούσαν θεραπεία για να πάψουν να συμπεριφέρονται βίαια. Πηγή: Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναϊκών, Βουγιούκα Άννα

τις κοινωνικές δομές. Μέσω της έξυπνης διαδικτυακής πλατφόρμας που προτείνουμε θα μπορούν οι θύτες να δέχονται ουσιαστική βοήθεια μέσω ατομικών ή και ομαδικών συνεδριών, διατηρώντας την ανωνυμία τους. Στις περιπτώσεις αυτές θα υπάρχει το στοιχείο της δέσμευσης απέναντι στον/στην μέντορα εξόδου ότι δεν θα επαναληφθεί η ανεπιθύμητη συμπεριφορά. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες-νομική πληροφόρηση, ψυχολογική υποστήριξη, life coaching –θα ενισχύσουν την ατομική προσπάθεια και θα καταστήσουν σαφές ότι η άσκηση βίας προς τα μέλη της οικογένειας αποτελεί συμπεριφορά αδιέξοδη και ουδόλως αποδεκτή. Σημαντική προς την ίδια κατεύθυνση είναι η συμμετοχή των ίδιων των δραστών σε εκστρατείες ενάντια στη βία.

Οι παρεμβάσεις προς τους δράστες εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να γίνονται και κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας. Εισαγγελικοί λειτουργοί παραγγέλλουν-κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης- τους θύτες να παρακολουθήσουν ολοκληρωμένα προγράμματα συμβουλευτικής μέσω διαδικτύου και ενημερώνονται από τους/τις συμβούλους της πλατφόρμας και από το ίδιο το θύμα για την εξέλιξή τους.

4.2.10. Εφαρμογή SOS σε smartphones και pc για τις περιπτώσεις έκτακτου κινδύνου.

Αφορά περιπτώσεις κατά τις οποίες το θύμα βιώνει επαναληπτικά εκτεταμένη χρήση βίας. Η έρευνα πεδίου έχει καταδείξει ότι η πιο επικίνδυνη για την ασφάλεια του θύματος περίοδος είναι εκείνη κατά την οποία αποφασίζει να εγκαταλείψει τον δράστη ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας. Τα εγκλήματα αυτά βαπτίζονται ως εγκλήματα πάθους, στην πραγματικότητα όμως δεν είναι παρά εγκλήματα μιας παράλογης επικυριαρχίας του θύτη προς το θύμα. Όταν μια δομή παρακινεί λοιπόν μία γυναίκα να εγκαταλείψει την κακοποιητική σχέση, θα πρέπει να σταθμίζει τον δικαιολογημένο φόβο και να θωρακίζει το θύμα με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά του⁸⁴. Με την εφαρμογή αυτή θα ειδοποιείται η αστυνομία μέσω GPS και θα επιλαμβάνεται αμέσως του περιστατικού. Για την εφαρμογή αυτή θα πρέπει να έχει προηγηθεί η αντιστοίχιση με τον τόπο κατοικίας και τα τηλέφωνα επικοινωνίας. Αφορά περιπτώσεις αυξημένης επικινδυνότητας. Προτείνεται η συνεργασία της πλατφόρμας συνηγορίας με εταιρείες κινητής τηλεφωνίας στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και η χορηγία δωρεάν smartphones σε γυναίκες που βρίσκονται σε κίνδυνο.

4.2.11. Εύρεση προσωρινής στέγης

⁸⁴ Στέργιος Αλεξιάδης, Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής.Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική 2005 εκδ.Σάκκουλα.

Οι Δήμοι της χώρας μπορούν να παραχωρούν ιδιόκτητα ή ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα για τις ανάγκες προσωρινής φιλοξενίας των θυμάτων που βρίσκονται σε κίνδυνο. Μέσα από την πλατφόρμα θα γνωστοποιούνται στην ενδιαφερόμενη τα διαθέσιμα καταλύματα, με τη μορφή δωματίων, σπιτιών, ξενοδοχείων και ξενώνων φιλοξενίας, ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες μετακίνησής της.

4.2.12. Συγκρότηση ειδικού ταμείου εξόδου από τον κύκλο της βίας.

Πολλές φορές το μόνο που χρειάζονται τα θύματα ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας είναι χρήματα, εργασία ,κάποια είδη πρώτης ανάγκης και στέγη για την έξοδό τους από τη βίαιη ζωή. Το ταμείο αυτό θα συγκεντρώνει και θα προσφέρει βοήθεια σε είδος και σε χρήμα, επιστρατεύοντας και τη μέθοδο «Crowdfunding», τη χρηματοδότηση δηλαδή από το πλήθος. Στην προκειμένη περίπτωση το χρηματοδοτούμενο project θα είναι η έξοδος μίας γυναίκας από τον κύκλο της βίας. Αντίστοιχα, θα υπάρχουν χορηγίες εταιριών, στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

4.3. Ο δεύτερος πυλώνας: Δράσεις της πλατφόρμας στο επίπεδο της πρόληψης της ενδοοικογενειακής βίας.



Η Σαμ Χάμφρεϊς, μεταμόρφωσε την τέλεια εικόνα της Barbie σε εκείνη ενός θύματος κακοποίησης. «Δεν πρέπει να μας μαθαίνουν ότι η ζωή είναι τέλεια» εξήγησε η ίδια στην Daily Mail, τονίζοντας πως στόχος του έργου της είναι να αφυπνίσει τον κόσμο για την ενδοοικογενειακή βία. «Σαν παιδιά, μας οδηγούν στο να πιστέψουμε ότι τα πάντα είναι ιδανικά και μας προστατεύουν από την σκληρή πραγματικότητα της ενήλικης ζωής» εξήγησε η Χάμφρεϊς, δηλώνοντας σίγουρη πως η κούκλα-έμβλημα των ΗΠΑ, μπορεί να βοηθήσει τα κορίτσια να «οχυρωθούν» απέναντι στο ενδεχόμενο, να υποστούν τέτοιου είδους κακοποίηση.

Πηγή: www.iefimerida.gr

Στο πρώτο κεφάλαιο αποπειραθήκαμε να εννοιολογήσουμε την έμφυλη βία ως ένα συνεχές (continuum) που αφετηριάζεται από την αορατότητα και περατώνεται στην εξόντωση-φυσική, ηθική και συναισθηματική- όσων την υφίστανται. Μέσα από τη θεώρηση αυτή προκύπτουν και οι πολιτικές πρόληψης που πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα πεδία που εμφολωρεί η έμφυλη βία. Η πρωτογενής πρόληψη της βίας⁸⁵, η παύση της δηλαδή πριν την εμφάνισή της είναι η προσέγγιση που έχει τη μεγαλύτερη στρατηγική σημασία για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόληψης μέσα από την πλατφόρμα είναι οι ακόλουθες:

Προβολή video⁸⁶, προσομοιωτικών εμπειριών, εκστρατειών⁸⁷ για την καταπολέμηση της βίας: Θα προβάλλονται βίντεο από καμπάνιες στην Ελλάδα και το εξωτερικό ενάντια στην ενδοοικογενειακή και κάθε μορφή έμφυλης βίας.

⁸⁵ Σχετ. Guedes & Bott «Primary Prevention Module. End Violence against Women and Girls» Virtual Knowledge Centre, 2009.

⁸⁶ Ο ανθρώπινος εγκέφαλος επεξεργάζεται την εικόνα 60.000 φορές πιο γρήγορα απ' ότι ένα κείμενο.

⁸⁷ Παραθέτουμε ενδεικτικά εκστρατείες σε παγκόσμια κλίμακα για την καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας: UNiTE to End Violence against Women (United Nations Secretary-General) <http://www.un.org/en/women/endviolence/>
Say NO – UniTE (UNIFEM) <http://saynotoviolence.org/>
Stop Rape Now (UN Action against Sexual Violence in Conflict) <http://www.stoprapenow.org/>
The 16 Days of Activism against Gender Violence (Center for Women's Global Leadership) <http://16dayscwg.l.rutgers.edu/>
Stop Violence against Women [συμπεριλαμβανομένων των Ασφαλών Σχολείων/ Safe Schools] (Amnesty International) <http://www.amnesty.org/en/campaigns/stop-violence-against-women/issues/empowerment-women/safe-schools>
The White Ribbon Campaign <http://www.whiteribbon.ca/>
End HIV and Violence against Women. Now. (Women Won't Wait) <http://www.womenwontwait.org/>

Τα παιδιά δεν αντέχουν τη βία⁸⁸: Άρθρα, συνεντεύξεις με κοινωνικούς επιστήμονες, έρευνες για τις επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά ενδιαφέρουν τους δράστες, τα θύματα, την εκπαιδευτική κοινότητα. Αδυναμία συγκέντρωσης στο σχολείο, τάσεις και απόπειρες φυγής από το σπίτι, διαταραχές διατροφής και συμπεριφοράς, παιδική κατάθλιψη, εσφαλμένη κοινωνικοποίηση, ανήλικη παραβατικότητα αποτελούν μέρος του θλιβερού αντικτύπου της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά⁸⁹.

Σημάδια εκδήλωσης ενδοοικογενειακής βίας. Άρθρα και tests που προειδοποιούν για την εκδήλωση βίαιων συμπεριφορών από τον σύντροφο.

Πληροφόρηση για επαγγελματικές διεξόδους: Η οικονομική αυτονομία αποτελεί τη συνθήκη εκ των ων ουκ άνευ για την έξοδο από μία κακοποιητική σχέση/γάμο. Στην πλατφόρμα συνηγορίας, πέρα από την εξατομικευμένη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, θα υπάρχει πληροφόρηση που θα επικαιροποιείται διαρκώς και θα αφορά σε προκηρύξεις θέσεων εργασίας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, τεχνικές αναζήτησης εργασίας- σύνταξη βιογραφικού, προετοιμασία για τη συνέντευξη επιλογής προσωπικού, δικτύωση- προγράμματα επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης, συμβουλευτική επιχειρηματικότητας και business plan, επιδοτήσεις για τη δημιουργία ατομικής επιχείρησης, ιδέες για Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ).

Φόρουμ εκπαιδευτικών⁹⁰ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας: Εκπαιδευτικοί από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης θα μπορούν- με την συνδρομή των συμβούλων:

- Να ανταλλάσσουν εμπειρίες και προβληματισμούς για περιστατικά βίας, σημάδια κακοποίησης στα παιδιά και πώς θα πρέπει να αντιδράσουν.
- Να οργανώνουν θεατρικές παραστάσεις, βιωματικές ασκήσεις, work shops, happenings και εκδηλώσεις για την καταπολέμηση της βίας.
- Να υιοθετούν κουλτούρα ισότητας στα εκπαιδευτικά παιχνίδια, στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στη γλώσσα.

Blue Heart Campaign Against Human Trafficking (UNODC) <http://www.unodc.org/blueheart/en/index.html>

VDAY- One Billion Rising <http://www.vday.org/home>

Πηγή: Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναικών, Βουγιούκα Άννα.

⁸⁸ Αναστασία Κουμούλα et al: «Κακοποίηση: Όταν τα παιδικά όνειρα γίνονται εφιάλτες», επίσημη έκδοση του Τμήματος Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων του Σισμανογλείου Γενικού Νοσοκομείου Αττικής.

⁸⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=JulqHZlbgY> Βίντεο 3d animated του Άγγελου Ροδιτάκη για την ενδοοικογενειακή βία που στρέφεται κατά των παιδιών. Τίτλος: "Safe space".

⁹⁰ Σχετ. Άρτεμις Πάνα και Στάλω Λέστα: Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο για ενδυνάμωση των νέων και την πρόληψη της έμφυλης βίας μέσω αλληλοδιδασκτικής προσέγγισης.

- Να αντιμετωπίζουν τα περιστατικά έμφυλης λεκτικής , συναισθηματικής και σωματικής κακοποίησης όχι ως μη γενόμενα ούτε με επιφανειακές τιμωρίες – ωριαίες αποβολές, στέρηση εκδρομής κοκ- αλλά με βιωματικές ασκήσεις ενσυναίσθησης, προβολή ταινιών και videos και διεξοδική συζήτηση.

Διοργάνωση διαδικτυακών ημερίδων/σεμιναρίων σε ομάδες που ασχολούνται ή που θέλουν να ασχοληθούν επαγγελματικά με την ενδοοικογενειακή βία –νοσοκομειακούς γιατρούς, νοσηλευτικό προσωπικό, αστυνομικούς, δικαστικούς λειτουργούς, δικηγόρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.ο.κ. Θα απονέμεται σε ψηφιακή μορφή πιστοποιητικό παρακολούθησης, ενώ τα έσοδα θα προκύπτουν είτε από ίδια συμμετοχή είτε από χορηγούς. Στόχος, η αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων(capacity building)των επαγγελματιών που εργάζονται στο πεδίο και παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής στις γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια.

Φόρουμ διαλόγου, διαβούλευσης, ανταλλαγής καλών πρακτικών. Η πλατφόρμα θα αποτελέσει έναν μάντα πληροφόρησης, καινοτομίας και ανταλλαγής καλών πρακτικών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Αφηγήσεις, συνεντεύξεις, case studies,προσωπικές μαρτυρίες σε γραπτή μορφή ή video γυναικών που εξήλθαν από τον κύκλο βίας. Πώς βίωσαν την εμπειρία, ποια βήματα ακολούθησαν ποιά είναι το μοντέλο διαφυγής.

Παρατηρητήριο έμφυλης βίας μέσα από το οποίο θα καταγράφονται και θα στηλιτεύονται πρακτικές σεξιστικής ρητορικής, ρητορικής μίσους και δημόσιου σεξιστικού λόγου που στρέφονται εναντίον των γυναικών.

4.4. Η φιλοσοφία και η προσωπικότητα του εγχειρήματος

Είναι σημαντικό η λειτουργία της πλατφόρμας να είναι εύχρηστη και να τηρηθεί ο κανόνας των τριών κλικ⁹¹. Η/ο χρήστρια/ης που θα επισκεφτεί για πρώτη φορά την πλατφόρμα βρίσκεται ενδεχομένως σε σύγχυση και συναισθηματικό αδιέξοδο και πρέπει να αισθανθεί ότι βρίσκεται σε ένα φιλικό εικονικό περιβάλλον, σε έναν ασφαλή τόπο με ανθρώπους και δράσεις που θα μπορέσουν να την/ον βοηθήσουν να εξέλθει από αυτό. Η γλώσσα που θα χρησιμοποιείται είναι σημαντικό να είναι απλή, εύληπτη, σύγχρονη, χωρίς ιδεολογικές και συναισθηματικές επιφορτίσεις. Επικοινωνιακά τεχνάσματα του τύπου «η έξοδος μέσα από 8 βήματα» το κάνει να φαίνεται πιο εύκολο. Τα χρώματα πρέπει να είναι ζωντανά και φωτεινά και να ενισχύουν την αισιοδοξία και την θετική οπτική. Η όλη φιλοσοφία της πλατφόρμας πρέπει να εστιάζει στη λύση και όχι να

⁹¹ Ι.Αποστολάκης, Ε.Λουκής, Χάλαρης: Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση,2008,εκδ.Παπαζήση.

αναπαράγει το πρόβλημα. Ο σεβασμός στην προσωπικότητα και στα προσωπικά δεδομένα, η διατήρηση της ανωνυμίας για όσον καιρό η επωφελούμενη το επιθυμεί και η απουσία επικριτικής διάθεσης υπογραμμίζονται διαρκώς και είναι αδιαπραγμάτευτα.

Για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία του σύγχρονου management άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Μέσα από την πλατφόρμα, θα υπάρχει διαρκής αξιολόγηση συμβούλων και υπηρεσιών. Η αξιολόγηση θα συντελείται σε κάθε στάδιο, προκειμένου να υπάρχει διαρκής επανατροφοδότηση. Θα είναι ενδιάμεση και τελική, σύντομη και ευέλικτη –με τη χρήση ενδεχομένως emoji εικονιδίων παρόμοιων με αυτά που χρησιμοποιούνται από το facebook και κλίμακα επιβράβευσης-αποδοκιμασίας. Είναι αυτονόητο ότι οι επωφελούμενες θα μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να τεκμηριώνουν την αρέσκεια ή την απαρέσκειά τους και να καταθέτουν τις δικές τους προτάσεις. Και εδώ δίδονται εγγυήσεις ανωνυμίας. Οι γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι πρωτίστως πελάτισσες μιας υπηρεσίας και υποδεικνύουν τρόπους βελτίωσής της. Αποτελούν τον λόγο ύπαρξης της πλατφόρμας και το πεδίο εφαρμογής της και για τον λόγο αυτό, η ομάδα εργασίας θα δηλώνει ότι θα δέχεται με χαρά την κριτική στο έργο της. Αντιμετωπίζονται με σεβασμό, σαν άνθρωποι που για κάποιους λόγους δέχτηκαν βίαιη συμπεριφορά και που ενισχύονται στο να μην την ξαναδεχτούν. Οι αποφάσεις για τη ζωή τους ανήκουν στις ίδιες ωστόσο προβάλλεται το όραμα ότι μπορούν και αξίζουν να ζουν μια καλύτερη ζωή χωρίς βία. Δεν καλλιεργούνται μαθημένες ανημπορίες ούτε στρατηγικές χαμηλής πτήσης.

Η υλοποίηση του σχεδίου προτείνεται να γίνει μέσα από τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας με τη ΚΕΔΕ (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος) . Η Γ.Γ.Ι. κομίζει χρήσιμη εμπειρία και τεχνογνωσία, ενώ οι δήμοι της χώρας διαθέτουν αξιόλογο και έμπειρο προσωπικό στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Θα ήταν σκόπιμο να ενταχθούν στο σχήμα αυτό και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών όπως φεμινιστικές οργανώσεις και Μ.Κ.Ο. Η συνεργασία με ερευνητικά κέντρα όπως το ΚΕΘΙ και η ΔΙΟΤΙΜΑ αλλά και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που έχουν ως σκοπό τους τη μελέτη ζητημάτων φύλου θα σηματοδοτούσε τη διαρκή ανατροφοδότηση της πράξης από τη θεωρία και αντίστροφα .

Τα στελέχη, πέρα από τα τυπικά τους προσόντα, είναι ουσιώδες να διαθέτουν την οπτική του φύλου, να έχουν ικανότητες διαπραγμάτευσης και χειρισμού κρίσιμων περιστατικών, να δημιουργούν κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού, να διαθέτουν κύρος, συνέπεια και

κοινωνική εμπειρία. Πάνω απ' όλα να διακατέχονται και να μεταγγίζουν ενθουσιασμό για τους στόχους τους. Μπορούν να εργάζονται οποιαδήποτε ώρα της ημέρας ακόμα και από το σπίτι ή το γραφείο τους και αυτό θα μειώσει δραστικά τη δαπάνη και θα προσφέρει ευελιξία στον προγραμματισμό της δράσης τόσο για τους/τις συμβούλους όσο και για τους/τις επωφελούμενους/ες.

Σημαντική είναι και η διασύνδεση και προβολή των δράσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στην Αίγυπτο, όπως είδαμε παραπάνω, μια απλή σελίδα στο Facebook για την παρενόχληση των γυναικών μετατράπηκε σε ένα κίνημα off-line που οργανώθηκε με θέμα την αντι-παρενόχληση με διαμαρτυρίες από μεγάλο τμήμα της αιγυπτιακής κοινωνίας.

4.5. Η αρχή της δέουσας επιμέλειας και η διαλειτουργικότητα.

Η αρχή της δέουσας επιμέλειας (due diligence)⁹² διασαφηνίζει την αρμοδιότητα των κρατών να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης, αποτροπής, παύσης, διερεύνησης των πράξεων βίας, τιμωρίας των θυτών και αποζημίωσης των θυμάτων. Το έργο απαιτεί τη σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων, σχεδιαστών και παρόχων πολιτικών για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, επ' ωφελεία των θυμάτων. Η αναγνώριση των θυμάτων έμφυλης βίας συνιστά ένα εξαιρετικά πολύπλοκο έργο και απαιτεί ένα σύνθετο πλέγμα συστηματικών και ολοκληρωμένων μέτρων και παρεμβάσεων σε μια μεγάλη γκάμα δημόσιων υπηρεσιών (αστυνομία, δικαστικό σώμα, νοσοκομεία, σχολεία, κοινωνικές υπηρεσίες κοκ). Αφορά σε ένα μεγάλο αριθμό θυμάτων που δεν «φτάνει» στις εξειδικευμένες υπηρεσίες (ΣΚ, Ξενώνες) και συνιστά μια προωθητική πολιτική πρακτική που στοχεύει στον εντοπισμό και την ενθάρρυνση των θυμάτων που αποτελούν το «σκοτεινό αριθμό» του φαινομένου της έμφυλης βίας.⁹³ Η καταγγελία περιστατικών βίας και η έξοδος από τον κύκλο της βίας θα πρέπει να αποτελεί μια συντονισμένη προσπάθεια στην υπηρεσία της οποίας θα συνεργάζονται διαλειτουργικά όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς με πεδίο συντονισμού την πλατφόρμα. Σε πρώτο βαθμό, οι υπηρεσίες που υποδέχονται τα περιστατικά βίας- αστυνομικά τμήματα, κοινωνικές υπηρεσίες, νοσοκομεία, δικαστικοί λειτουργοί, δικηγόροι-μπορούν να ενημερώνουν για τη δράση της πλατφόρμας τα θύματα αλλά και τους θύτες. Με τη συναίνεση του θύματος γίνεται η πρώτη παραπομπή –ενημέρωση και ταυτόχρονα εγγραφή, προκειμένου να παρασχεθεί αρωγή στα θύματα. Ο/η γιατρός –αστυνομικός- δικαστικός/ή λειτουργός,

⁹² Έτσι εξειδικεύεται και στη Γενική Σύσταση 19 (1992) της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών.

⁹³ Μαρία Λιάπη: Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ, Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναικών. Συμβουλευτικό Εργαλείο για την Τριτογενή Πρόληψη της Βίας κατά των Γυναικών.

δικηγόρος περιγράφει συνοπτικά το περιστατικό και στη συνέχεια γίνεται από τα στελέχη της πλατφόρμας η ηλεκτρονική επικοινωνία με την επωφελούμενη. Με τον τρόπο αυτό η πλατφόρμα λειτουργεί ως καταλύτης: Όχι κάποια στιγμή, τώρα. Αν το θύμα δεν συναινέσει, μπορεί απλώς να του παρασχεθεί η ηλεκτρονική διεύθυνση για να επικοινωνήσει τη χρονική στιγμή που επιθυμεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Είναι η ενδοοικογενειακή βία ένα αντρικό ή ένα γυναικείο πρόβλημα;

Το παράδοξο της υφιστάμενης κοινωνικής πολιτικής για την ενδοοικογενειακή και συντροφική βία είναι ότι μετακυλύει το πρόβλημα και ως εκ τούτου τις ασκούμενες παρεμβάσεις από τον θύτη στο θύμα. Οι επίσημοι φορείς-Πολιτεία, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πιστοποιημένα κέντρα δημόσιας υγείας, οργανισμοί κατάρτισης, σωφρονιστικά και αναμορφωτικά καταστήματα- αλλά και οι μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί, όταν κληθούν να χειριστούν την ανήλικη παραβατικότητα για παράδειγμα, αγνοούν τα θύματα αυτής και θέτουν τον προβολέα στους δράστες της, λαμβάνοντας πληθώρα μέτρων για αυτούς -συμβουλευτικές υπηρεσίες, κέντρα φιλοξενίας, προγράμματα αναμόρφωσης, εκπαίδευση, ψυχοκοινωνική στήριξη, προκειμένου να θεραπεύσουν τις παθογενείς συμπεριφορές. Το αυτό ισχύει και για τους χρήστες ουσιών. Στην περίπτωση της έμφυλης ενδοοικογενειακής βίας οι δράστες αγνοούνται, μετατοπίζεται το κέντρο βάρους στα θύματα και αυτό θεωρούμε ότι αποτελεί αφ' εαυτού μέρος του προβλήματος⁹⁴. Ακόμα και οι ισχύουσες διατάξεις του νόμου για παρεμβάσεις στους δράστες καθίστανται κενό γράμμα, όταν ελλείπουν από το σύνολο της επικράτειας οι εξειδικευμένες και πιστοποιημένες δομές.

Στο νομικό πλαίσιο, ο θεσμός της διαμεσολάβησης μετατρέπει τον εισαγγελέα σε οικογενειακό σύμβουλο και προσχηματοποιεί την παραίτηση της πολιτείας από τις αξιώσεις της προς τους διαπράττοντες τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας. Μέσα στα τρία χρόνια που αποτελεί το χρονικό περιθώριο συμμόρφωσης των δραστών, συχνά επαναλαμβάνονται περιστατικά κακοποίησης που δεν καταγγέλλονται από τα θύματα, τα οποία ενδίδουν και πάλι σε απειλές και επεισόδια τρομοκράτησης. Οι σύμβουλοι και οι αρθρογράφοι επαναλαμβάνουν-και ορθώς- μονότονες παραινέσεις προς τις γυναίκες να φύγουν από την κακοποιητική σχέση μόλις αντιληφθούν τα πρώτα σημάδια της, όμως ποιές είναι οι παρεμβάσεις για τη θεραπεία της;

Η αυστηροποίηση των μέτρων κατά των δραστών-όπως η απαγόρευση προσέγγισης του θύματος, η επιβάρυνσή τους με τα δικαστικά και τα έξοδα νοσηλείας του θύματος, η σύλληψη και φυλάκιση ανεξαρτήτως προτέρου βίου, η ηλεκτρονική παρακολούθηση και

⁹⁴ Στο βίντεο που ακολουθεί ο ακτιβιστής συγγραφέας και παραγωγός ταινιών Jackson Katz επεξηγεί τις συνέπειες της θεώρησης της έμφυλης βίας ως γυναικείο ζήτημα.
https://www.ted.com/talks/jackson_katz_violence_against_women_it_s_a_men_s_issue?language=el

η υποχρεωτική απομάκρυνση από την οικία θα συνέβαλε δραστικά στην πρόληψη των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας αλλά θα σηματοδοτούσε και ένα ισχυρό μήνυμα ότι η οργανωμένη πολιτεία και οι θεσμοί της επιδεικνύουν μηδενική ανοχή απέναντι σε παρόμοια εγκλήματα.

Σε επίπεδο εθνικών πολιτικών κρίνεται πλέον σημαντική η συγκρότηση ενός μείγματος στρατηγικών που θα εκκινεί από τα ζητήματα της πρόληψης, που αποτελεί εστιακό σημείο (focal point) του προβλήματος. Η πρόληψη οφείλει να εκβάλλει πρωτίστως σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης με την καλλιέργεια των ανθρωπιστικών αξιών του σεβασμού της προσωπικότητας και της αλληλοαποδοχής. Επιπροσθέτως, η πρόληψη διαμορφώνεται με την ύπαρξη αυστηρού νομοθετικού πλαισίου ενάντια σε κάθε μορφή έμφυλων διακρίσεων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Η σεξουαλική παρενόχληση, η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο, η άσκηση συναισθηματικής βίας και η παρενοχλητική παρακολούθηση αποτελούν ανεπιθύμητες συμπεριφορές τις οποίες η πολιτεία οφείλει να καταστείλει πριν μεταλλαχθούν σε έμφυλη σωματική βία.

Περαιτέρω, η χώρα μας οφείλει να επικυρώσει άμεσα τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης⁹⁵ για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, την οποία έχει ήδη υπογράψει και με την οποία, απαιτείται από τα συμβαλλόμενα μέρη της να βελτιώσουν την προστασία των θυμάτων της βίας και να εγγυηθούν τη δίωξη των δραστών. Η παροχή κάθε δυνατής αρωγής και η θωράκιση των θυμάτων κατά την έξοδο από την κακοποιητική σχέση αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας. Επιμορφωτικές και συμβουλευτικές παρεμβάσεις στους δράστες στα σωφρονιστικά ιδρύματα θα μείωναν την επαναληπτικότητα της παθογενούς συμπεριφοράς.

Από τις διεθνείς πρακτικές η δημιουργία οικογενειακού δικαστηρίου θα συνδράμει στην ταχεία απονομή δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα την ασφαλέστερη διαβίωση των θυμάτων συντροφικής βίας. Οι εργασιακές διευκολύνσεις –παροχή αδειών, δυνατότητα

⁹⁵ Συγκεκριμένα η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης προβλέπει τη λήψη των ακόλουθων άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας:

Ποινικοποίηση της βίας κατά των γυναικών - κάθε μορφής βίας: ψυχολογικής και σωματικής βίας, σεξουαλικής βίας και βιασμού, παρενοχλητικής παρακολούθησης, ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, αναγκαστικού γάμου, αναγκαστικής άμβλωσης και στέρωσης·

Εξουσιοδότηση της αστυνομίας για την εκδίωξη του δράστη ενδοοικογενειακής βίας από το σπίτι της οικογένειας·

Πρόσβαση σε καταφύγια γυναικών – τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι τα καταφύγια γυναικών είναι προσβάσιμα, καθώς και ότι είναι ομοιόμορφα κατανεμημένα σε όλη τη χώρα και ο αριθμός τους επαρκεί·

Υποστήριξη μέσω τηλεφωνικών γραμμών άμεσης βοήθειας – τα κράτη μέλη υποχρεούνται να δημιουργήσουν τηλεφωνικές γραμμές άμεσης βοήθειας που θα λειτουργούν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο και 7 ημέρες την εβδομάδα, θα είναι εθνικής εμβέλειας και χωρίς χρέωση. Οι γραμμές αυτές είναι πολύ σημαντικές για την άμεση παροχή συμβουλών από ειδικούς και την καθοδήγηση των θυμάτων προς την ασφάλεια·

Διαθεσιμότητα κέντρων βοήθειας – τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν την εύκολη πρόσβαση σε κέντρα υποδοχής θυμάτων βιασμού και σεξουαλικής βίας για την άμεση παροχή φροντίδας, ιατρικής περίθαλψης και ιατροδικαστικής εξέτασης·

Κατανοητή ενημέρωση – τα θύματα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε σαφείς και συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους σε γλώσσα την οποία να καταλαβαίνουν.

μεταθέσεων κ.ο.κ. θα συνέτρεχαν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας και θα οδηγούσαν στην ταχύτερη έξοδό τους από τον κύκλο της βίας.

Η κύρια πολιτική δράσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ενδοοικογενειακή βία είναι η δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας για τα θύματα. Παρά το γεγονός ότι τα περιστατικά έμφυλης βίας βρίσκονται σε έξαρση, η ζήτηση για την υπηρεσία αυτή βαίνει φθίνουσα. Πρόκειται για ένα μοντέλο υπηρεσίας απαρχαιωμένο, γραφειοκρατικό, μη συμπεριληπτικό, ιδρυματικό, που μεταθέτει ευθέως την ευθύνη από τον δράστη στο θύμα. Περαιτέρω, οι κανονισμοί λειτουργίας των ξενώνων, όπως τέθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, δημιουργούν ένα ασφυκτικό πλαίσιο και αποτρέπουν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας να προσφύγουν σε αυτούς, παραμένοντας σε κακοποιητικές σχέσεις ή αναζητώντας εναλλακτικές λύσεις. Μία σύγχρονη κοινωνική υπηρεσία οφείλει να αίρει τους αποκλεισμούς και να είναι ενταξιακή, προσφέροντας εξατομικευμένες λύσεις. Το εν λόγω μοντέλο προτείνει τη διαβίωση με κανόνες και όρους που πόρρω απέχουν από το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και συντελεί στην ακραία μορφή κοινωνικού αποκλεισμού, που είναι η ιδρυματοποίηση. Η παροχή ασφάλειας συνιστά υποχρέωση της πολιτείας προς όλα τα μέλη της και θα πρέπει να δίδεται αδιαπραγμάτευτα και απλαισίωτα.

Στις περιπτώσεις που το θύμα (ή ο θύτης) επιθυμεί ή πρέπει να εγκαταλείψει την οικογενειακή εστία προτείνουμε τη μη ιδρυματοποιητική λύση της προσωρινής διαβίωσης σε παραχωρούμενα ή μισθωμένα από το Δήμο διαμερίσματα ή ακόμα και τη διαμονή σε συμβαλλόμενα ξενοδοχεία.

Η δεύτερη δράση των ΟΤΑ, τα συμβουλευτικά κέντρα, δεν καλύπτουν τις ανάγκες ολόκληρης της επικράτειας. Επιπροσθέτως, απαιτώντας φυσική παρουσία, αποτρέπουν μερίδες πληθυσμού να τα επισκεφτούν, λόγω του φόβου της περαιτέρω έκθεσης. Σε ό,τι αφορά τις συμβουλευτικές παρεμβάσεις για τους δράστες: Σήμερα, μόνο μια δομή - αυτή του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη - υλοποιεί σε ολόκληρη την Κεντρική Μακεδονία συνεδρίες συμβουλευτικής για δράστες. Στην ήδη απρόθυμη συμμετοχή των δραστών για συνεδρίες συμβουλευτικής προστίθενται τα δικαιολογημένα κωλύματα των γεωγραφικών αποστάσεων κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, κωλύματα που μπορούν να αρθούν μέσω της διαδικτυακής συμβουλευτικής που προτείνουμε.

Οι τοπικές κοινωνίες οφείλουν εκτός από ευφυείς να είναι και ασφαλείς. Πέραν της εφαρμογής άμεσου κινδύνου που προτείνουμε, η δημιουργία ασφαλών πόλεων που θα διαθέτουν επαρκή και έξυπνη ηλεκτροδότηση και συσκευές κλήσης σε βοήθεια θα

συνέδραμαν ουσιαστικά στη βελτίωση της ασφάλειας των γυναικών και των κοριτσιών σε δημόσιους χώρους. Περαιτέρω, προγράμματα μαζικού αθλητισμού για κορίτσια και γυναίκες που επικεντρώνονται στην αυτοάμυνα θα επικουρούσαν τη θωράκιση των θυμάτων της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στο ενδεχόμενο σωματικής επίθεσης.

Η διεθνής κοινότητα οφείλει και αυτή να λάβει αυστηρά μέτρα σε όλα τα εγκλήματα έμφυλης βίας. Οι βιασμοί γυναικών αντίπαλων στρατοπέδων, οι πρόωροι εξαναγκαστικοί γάμοι, οι ακρωτηριασμοί, τα βασανιστήρια και οι δολοφονίες γυναικών, οι υποχρεωτικές αμβλώσεις σε θηλυκά έμβρυα, η εμπορία ανθρώπων (human trafficking) αποτελούν εγκλήματα κατά της ζωής στα οποία η παγκόσμια κοινότητα οφείλει να αντιδράσει έμπρακτα. Οι πολιτισμικές, εθνολογικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες πρέπει να πάψουν να αποτελούν τη δικαιολογητική βάση για τη διαίωνιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.

Από όλα τα εγκλήματα έμφυλης βίας η ενδοοικογενειακή –όπως υποστηρίξαμε– είναι το πλέον ανεξιχνίαστο, θανατηφόρο και σκοτεινό. Δεν περιορίζεται σε χώρες αναπτυσσόμενες αλλά ανθίζει και σε αυτές που έχουν κάνει σημαντικά βήματα για την ισότητα. Υποχρεώνει τις κοινωνίες που την ανέχονται να επωμίζονται τεράστια κόστη ενώ καταδικάζει μεγάλα μέρη του πληθυσμού να ζουν στο φόβο και στην επισφάλεια.

Όμως, βασική αρχή του δικαίου είναι ότι κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί στα αδύνατα. Και η παραμονή σε μια κακοποιητική σχέση καθιστά αβίωτο τον βίο των θυμάτων. Γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό εκπλήσσονται από τις αντοχές των θυμάτων να υπομένουν χωρίς φροντίδα τα τραύματα της κακοποίησης, προκειμένου να συγκαλύπτουν περιστατικά ασύμμετρης βίας εναντίον τους. Η λήψη ουσιών και ψυχοφαρμάκων από τα θύματα, παρά την πρόσκαιρη ανακούφιση, ενισχύει την ευαλωτότητά τους και τα καθιστά ανήμπορα να διαδραματίσουν και αυτόν ακόμα τον γονεϊκό τους ρόλο, για χάρη του οποίου συχνά παγιδεύονται σε παθογενείς καταστάσεις.

Η πρότασή μας, για την πλατφόρμα συνηγορίας «Easy stop», όπως διατυπώθηκε, θεωρούμε ότι θα συμβάλει δραστικά στη γρήγορη έξοδο από τον κύκλο της βίας. Τα θύματα θα μπορούν να επικοινωνήσουν το πρόβλημά τους με ειδικούς, καθώς και με γυναίκες που υπέστησαν ή υφίστανται το πρόβλημα, να πληροφορηθούν για το νομικό πλαίσιο και τα δικαιώματά τους, να λάβουν βοήθεια και να συνδιαμορφώσουν ένα ατομικό σχέδιο δράσης. Οι πάροχοι υπηρεσιών στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας θα μπορούν να ενημερώνονται διαρκώς, να έχουν πρόσβαση σε κοινές βάσεις δεδομένων, σύγχρονα εργαλεία συμβουλευτικής, εκπαίδευση και επιστημονική εποπτεία χωρίς τους περιορισμούς των χωρικών και χρονικών αποστάσεων. Εργαζόμενοι/ες στην εκπαίδευση

μπορούν να προβάλλουν τις δραστηριότητες που οργανώνουν για την πρόληψη της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας –work shops, ομάδες εργασίας, αγώνες ρητορικής, βιωματικά παιχνίδια.

Δημιουργώντας έναν κόμβο επικοινωνίας με τους φορείς που υποδέχονται τα θύματα βίας σε πρώτο βαθμό (αστυνομικά τμήματα, νοσοκομεία),θα συμβάλει στην πραγματική αποτίμηση του προβλήματος και στην απομείωση της αθέατης και σκοτεινής βίας.

Οι υφιστάμενες παραδοσιακές πολιτικές για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας -συμβουλευτικά κέντρα με φυσική παρουσία και ξενώνες φιλοξενίας – αξιοποιούν στο ελάχιστο τις τεράστιες δυνατότητες των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας.

Η διεθνής εμπειρία κατέδειξε ότι η τεχνολογία μπορεί να συμβάλει καταλυτικά τόσο στην πρόληψη –εκπαιδευτικά παιχνίδια, εκστρατείες κατά τις ενδοοικογενειακής βίας, forum διαλόγου - όσο και στην καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας –πληροφόρηση, διαδικτυακή συμβουλευτική, άρση χωρικών αποστάσεων, εξοικονόμηση πόρων, εφαρμογές ασφάλειας, διάχυση εργαλείων συμβουλευτικής και τεχνογνωσίας.

Ολοένα και πληθαίνουν οι εφαρμογές σ' όλο τον κόσμο που χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να ενισχύσουν το έργο της καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας. Διαφορετικές ομάδες εργάζονται για παρόμοιες ιδέες, μη γνωρίζοντας ότι κάποιος , σε ένα διαφορετικό μέρος του πλανήτη, έχουν μια λύση που δεν έχουν σκεφτεί ακόμη. Δουλεύοντας όμως μαζί και προσθέτοντας εφαρμογές σε κάθε χώρα είναι σίγουρο πως βρισκόμαστε σε καλό δρόμο. Η εξάλειψη της ενδοοικογενειακής και συντροφικής βίας είναι ένας μακρύς και δύσβατος δρόμος, όμως δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να τον βαδίσουμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασίου Αθηνά,. «Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική» Αθήνα: Εκδ. Νήσος, 2006.
- Αλεξιάδη Στ., «Η έρευνα της αφανούς εγκληματικότητας», «Ποινική Επιθεώρησης» Α' 1970, 361-368.
- Αλεξιάδη Στ., «Η έρευνα της αφανούς εγκληματικότητας», «Ποινική Επιθεώρησης» Α' 1970, 361-368
- Αλεξιάδης Στέργιος, Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής. Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική εκδ.Σάκκουλα, 2005.
- Ανδρουλάκη Ν. Κ., Ποινικόν Δίκαιον, Γεν. Μέρος, τ. Β' Αθήνα / Κομοτηνή: Α. Ν. Σάκκουλας, 1985.
- Αντωνοπούλου Χρ. «Η κακοποιημένη γυναίκα – θύτης .Σχέσεις δράστη-θύματος από θυματολογική σκοπιά 1991, εκδ Σάκκουλα. Πρακτικά συζήτησης Σχέσεις Δράστη θύματος από θυματολογική σκοπιά.
- Αποστολάκης Ι., Λουκής Ε., Χάλαρης: «Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση»,εκδ. Παπαζήση ,2008
- Αρτινοπούλου Β.- Μαγγανάς Α., Θυματολογία και όψεις θυματοποίησης, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.
- Αρτινοπούλου Βάσω, Ενδοοικογενειακή Κακοποίηση Γυναικών, Νομική Βιβλιοθήκη 2006.
- Γεωργόπουλος Ν., «Στρατηγικό Μάνατζμεντ»,2013, εκδ. Μπένου
- Δαγτόγλου Π. Δ., «Ατομικά Δικαιώματα», τ. Α', Αθήνα-Κομοτηνή, Α. Ν. Σάκκουλας, 1991.
- Δασκαλάκη Ηλ., «Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών.
- Δασκαλάκη Ηλ., «Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας», στην «Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών»

- Δεληγιάννη Β. & Ζιώγου Σ., «Εκπαίδευση και Φύλο» εκδ. Βάνιας, 1999.
- Δέμελη Παναγιώτα, «Μάνες υπό περιορισμό, Μητρικές αναπαραστάσεις σε μία γυναικεία φυλακή» Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, 2007
- Δρούγα Κ., Παπαθανασίου Μ., Τσονίδης Α.: «Θύμα ή επιζώσα; Η ρητορική κατασκευή ταυτοτήτων στη συμβουλευτική για την κακοποίηση γυναικών: Μία ανάλυση περίπτωσης». 2001.
- Ηλιοπούλου – Στράγγα Τζ., «Η τριτενέργεια των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων του Συντάγματος» 1975, Αθήνα / Κομοτηνή: Α. Ν. Σάκκουλας, 1990.
- Θεοφιλόπουλος Θανάσης: «Ομοφοβική, τρανσφοβική βία και διακρίσεις στην Ελλάδα: Έκθεση αποτελεσμάτων Έργου «Πες το σ' εμάς» 01/04/2014 - 30/11/2015.
- Καλογερόπουλος Δ., «Η Ψυχαναλυτική προσέγγιση στην Εγκληματολογία», ΠΕΡ. Εγκληματολογία, 2013, τ. 1-2.
- Κογκίδου Δήμητρα, «Πέρα από το ροζ και το γαλάζιο, όλα τα παιχνίδια για όλα τα παιδιά», εκδ. Επίκεντρο, 2016.
- Κοντιάδης Ξ., Απίστουλας Δ., Μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκδ. Παπαζήσης, 2006.
- Κοντοθανάση Άννα «Η ανάγκη μιας νέας νομοθετικής και κοινωνικής πολιτικής για τον έλεγχο της ενδοοικογενειακής βίας»
- Κουμούλα Αναστασία, Γιώργος Μόσχος, Γιώργος Νικολαΐδης, Φωτεινή Μηλιώνη Όλγα Θεμελή, Μάριος Στρούθος, Ιωάννα Γιαννοπούλου, Ζωή Μπακοπούλου, Σταυρούλα Καραγιάννη, Κωνσταντίνα Σκλάβου: «Κακοποίηση: Όταν τα παιδικά όνειρα γίνονται εφιάλτες», επίσημη έκδοση του Τμήματος Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων του Σισμανογλείου Γενικού Νοσοκομείου Αττικής.
- Κουνενού Κ. & Κατσιαδράμη Αριστέα, «Η θυματοποίηση ως σημείο αναφοράς των σχέσεων: μία μελέτη περίπτωσης κακοποίησης», στο συλλογικό έργο «Η Συμβουλευτική ψυχολογία στις γυναίκες», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006.

- Κουράκης Νέστωρ, «Ασφάλεια και Ελευθερία. Τα μεταξύ τους στατικά και δυναμικά όρια», περ. Νομικό Βήμα, 54 (2006).
- Κραβαρίτου Γιώτα, «Φύλο και δίκαιο: Η προβληματική της βαρύτητας των νομικών ρυθμίσεων στις έμφυλες κοινωνικές σχέσεις», Εκδόσεις Παπαζήση, 1996
- Λαπιώτη Α., «Η συνδιαλλαγή μεταξύ δράστη και θύματος», Η εγκληματολογία στην Ελλάδα σήμερα. Τιμ. Τόμος για τον Στέργιο Αλεξιάδη, εκδ. ΚΨΜ, Αθήνα, 2007.
- Λιάπη Μαρία at al. Lex operators , Οδηγός για τους δημόσιους λειτουργούς στο ελληνικό πλαίσιο, εκδ.Διοτίμα,2012
- Λίβου Ν., «Σκέψεις για την ποινική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας». Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας της 28-6.2007 με τίτλο: «Ενδοοικογενειακή βία: Προοπτικές μετά τον Ν.3500/2006», Εκδ.Σάκκουλα.
- Μανουσέλη Σπ. ,«Γυναικοκτονία, η πιο ακραία εκδήλωση σεξιστικής βίας»,18-11-2004, στον ιστότοπο <http://www.fylosykis.gr>
- Μηλιώνη Φ. «Ενδοοικογενειακή βία: προοπτικές μετά το Ν. 3500/2006»,πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας 28/06/2007, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Μπάτλερ Τζούντιθ, «Αναταραχή φύλου, Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας».εκδ.Αλεξάνδρεια,2009.
- Μπάτλερ Τζούντιθ, Σώματα με σημασία: Οριοθετήσεις του «φύλου» στο λόγο εκδ., Εκκρεμές, 2008
- Πανούσης Γ., (1989) «Σύγχρονα θέματα εγκληματολογίας», Αθήνα: Δανιά ,1990.
- Πανούσης Γ., «Το μήνυμα στην εγκληματολογία.»1995, Συλλογή άρθρων. Εκδ. Σάκκουλα.
- Παπαμιχαήλ Σ., Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους /συντρόφους τους, εκδ. Σάκκουλα, 2005.
- Παπάνης Ευστράτιος, Γιαβρίμης Παναγιώτης: «Η κακοποίηση των ανδρών», έρευνα του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

- Πενταράκη Μ., «Σωματικές συνέπειες της συντροφικής βίας σε γυναίκες και η αναγκαιότητα παρέμβασης του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης». Κοινωνική Εργασία τ.74, 2004
- Πετούση- Ντούλη Βασιλική: «Εμφυλες προσεγγίσεις στις κοινωνικές ανισότητες και το έγκλημα»περ. Εγκληματολογία,τευχ.1,2012.
- Πομπόρτσης Α.Σ., «Εισαγωγή στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση», εκδ. Τζόλα
- Πρακτικά επιμορφωτικής ημερίδας της 28-6.2007 με τίτλο: «Ενδοοικογενειακή βία: Προοπτικές μετά τον Ν.3500/2006», Εκδ.Σάκκουλα.
- Ρουμπάνη Ν, Πενταράκη Μ.: «Προστασία από τη βία», Οδηγός Επιμόρφωσης,1997
- Σακαρέλη Σ., Καραμφίλ Α.,«Η υποκειμενική αντίληψη των θυμάτων για την κακοποιητική σχέση, όπως εμφανίζεται στο περιεχόμενο του αιτήματός τους σε ένα κέντρο υποδοχής κακοποιημένων γυναικών» στο συλλογικό έργο «Η Συμβουλευτική ψυχολογία στις γυναίκες», εκδ. Ελληνικά Γράμματα,2006.
- Σκλάβου Κωνσταντίνα, «Ενδοοικογενειακή βία και κοινωνική ένταξη αλλοδαπών γυναικών», Εκδ. Σάκκουλα
- Σπινέλλη Κ. Δ. , «Εγκλημα και θύμα», Ζητήματα και προτεραιότητες για μια θυματολογική πολιτική με αφορμή τη Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα θύματα, στον τιμητικό τόμο Ν. Χωραφά, Η. Γάφου, Κ. Γαρδίκας, τ. ΙΙ, Αθήνα, Α. Ν. Σάκκουλας, 1986.
- Σταθόπουλος Πέτρος Α., «Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών», εκδ.Παπαζήση,2012.
- Στεφανίδου Ανδρομέδα, Ενδοοικογενειακή Βία. Νομική Βιβλιοθήκη, 2010
- Συκιώτου Αθανασία, «Ενδοοικογενειακή Βία: Η πιο αποτρόπαιη μορφή βίας» Περ.Εγκληματολογία, τ.1-2 , 2014
- Τζαμαλούκα Γ., Β.Ευαγγέλου, Π.Ασημάκης, Σ.Χατζηφωτίου, Ι.Χλιαουτάκη: «Η σεξουαλική παρενόχληση ως φαινόμενο θυματοποίησης μεταξύ μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης». Περ. Ποινική Δικαιοσύνη και Εγκληματολογία,τ.1 2009.

- Χατζηφωτίου Σεβαστή . «Ενδοοικογενειακή Βία κατά των Γυναικών και Παιδιών»,εκδ.Τζιόλας, 2005.
- Χρονάκη Ζωή, «Το γυναικείο κίνημα στην Ελλάδα: Ιστορία και Πολιτισμός».Αθήνα, Μαλλιάρης- Παιδεία 1982.
- Χρονάκη Ζωή, «Το γυναικείο κίνημα στην Ελλάδα: Οι σπουδαιότεροι σταθμοί». Αθήνα: Βάνιας.
- «Καταργώντας τα εμπόδια», Συμβουλευτική και ενδυνάμωση Γυναικών, Συλλογική έκδοση, 2008, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Foucault Michel, « Η Μικροφυσική της Εξουσίας», εκδ. ΥΨΙΛΟΝ, 1991.
- Foucault Michel, «Η Αρχαιολογία της Γνώσης», εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1987.
- Foucault Michel, «Η Ιστορία της Σεξουαλικότητας. Η Δίψα της Γνώσης», εκδ.Κέδρος, Αθήνα 2005
- Foucault Michel, «Η ιστορία της τρέλας», εκδ. Ηριδανός ,2004.
- Gomez Mejia Luis at al, «Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων»,2015, Broken Hill Publishers LTD.
- Hertz Noreena, «Πώς να παίρνετε τις καλύτερες αποφάσεις σ' έναν περίπλοκο κόσμο», εκδ. Μεταίχμιο, 2014.
- Walker, L., (1989). «Η κακοποιημένη γυναίκα», εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Wolfgang M.E., Ferracuti F: «Η υποκουλτούρα της βίας». Νομική Βιβλιοθήκη, 1995.
- Wolfgang M.E., Ferracuti,F: «Η υποκουλτούρα της βίας.» Νομική Βιβλιοθήκη, 1995.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Markowitz, F. E. (2001). «Attitudes and family violence: Linking intergenerational and cultural theories». Journal of Family Violence.

- Berrington Lucy, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Βοστώνης : «Domestic Violence is terrorism with more victims».πηγή We-news.
- Stanciu V.V.: «Les droits de la victim»,PUF. Droits d'aujourd'hui.
- Ferrante Anna, Frank Morgan, David Intermaur, Richard Harding: «Measuring the extent of domestic violence», Hawkins press, 1996.
- Buzawa Eve S., Carl G. Buzawa: «Domestic Violence, The criminal Justice Response» Sage Publications,2003.
- Mosher, J, Evans, P & Little, M 2004, «Walking on eggshells: abused women's experiences of Ontario's welfare system», York University, Toronto.
- Gilbert, R. G., Kemp, A., Thoburn, J., Radford, L., Glaser, D. & MacMillan, H. (2009). «Recognizing and responding to child maltreatment».
- Guedes and Bott , «Primary Prevention Module. End Violence against Women and Girls» Virtual Knowledge Centre, 2009.
- Waldrop, A. E., & Resick, P. A. (2004). «Coping among adult female victims of domestic violence». Journal of family violence
- Michael Cruz J., University of Southern Maine: «Why Doesn't He Just Leave?»: Gay Male Domestic Violence and the Reasons Victims Stay»
- Esqueda Harrison & Willis «Myths and stereotypes of actors involved in domestic violence»(1996).
- Gordon Allport «The nature of Prejudice», Cabridge, Wesley Publishing 1954
- Bandura, A., (1977). «Social Learning Theory». New York: General Learning Press.
- Heise, L.L., (1998). «Violence against women: An integrated, ecological framework».
- Papagiannopoulou E., Gouva M, «Health care providers and domestic violence against women»,Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας, 2016
- Dixon,L. &Brownie, K(2003)q The heterogeneity of Spouse Abuse: a Review. Aggression and violent behavior.

- Morrison and Biehl (eds.), Too Close to Home: Domestic Violence in the Americas. Washington, D.C.: Inter-American Development Bank

ΠΗΓΕΣ - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- Διαλέξεις και σημειώσεις του δρ. Θεόφιλου Παπαδημητρίου στο μάθημα «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση» στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού-Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τίτλο : «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση», χειμερινό εξάμηνο.
- Διαλέξεις και σημειώσεις του δρ. Σήφη Πλυμάκη στο μάθημα «Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών», στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού - Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τίτλο : «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση» εαρινό εξάμηνο.
- Παγκόσμια έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη βία κατά των γυναικών.http://www.unifem.org/campaigns/november25/facts_figures.php)
- Περιοδικό Νομικό Βήμα
- Οδηγός δομών για την αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής βίας
- http://www.antiviolence-net.eu/Organizations_06_12_2013.pdf
- www.isotita.gr
- <http://epapanis.blogspot.gr>
- <http://www.eglimatologia.gr>.
- www.myaegean.gr
- www.judex.gr
- www.kethi.gr

- www.who.int
- www.violence-against-women.eu
- www.amnesty.org
- www.katafygiogynaikas.gr
- <https://kamenasoutien.com>
- www.dianeosis.gr
- www.omilosedra.gr
- <http://vorias.gr/index.php/article/meso-neou-espa-i-litourgia-xenonon-filoxenias-ke-simvouleftikis>
- www.youtube.com/watch?v=wjBfU-bfGII
- www.youtube.com/watch?v=wjBfU-bfGII πηγή vice 28-4-2016 Diana Tourje, Πώς η απόρριψη κάνει τους άντρες βίαιους.
- www.ekke.gr
- www.TheHuffingtonPost.gr
- https://www.ted.com/talks/leslie_morgan_steiner_why_domestic_violence_victims_don_t_leave?language=el.
- ιστότοπος και σελίδα στο facebook Ναι, είσαι μισογύνης
- www.tomov.gr
- <https://kakopoihsh.wordpress.com>
- <http://www.tlife.gr/Article/NEWS-research/0-4-39656.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=KTvSfeCRxe8>
- <http://womensenews.org/2012/07/domestic-violence-terrorism-more-victims/#.Ub7Y3Zy2-lg>
- www.diotima.org.gr

- Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ, Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναικών. Συμβουλευτικό Εργαλείο για την Τριτογενή Πρόληψη της Βίας κατά των Γυναικών. Συντάκτρια: Μαρία Λιάπη
- Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ
- Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναικών Βουγιούκα Άννα
- UNICEF, Innocenti Research Centre (2000), Domestic Violence against Women and Girls, Innocenti, Digest, No 6, June 2000, Florence.
- UN (2006) Integration of the Human Rights of Women and the Gender Perspective: the Due Diligence
- Standard as a Tool for the Elimination of Violence Against Women. Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, (E/CN.4/2006/61). United Nations, New York
- Virtual Knowledge Centre to End Violence Against Women & Girls -- <http://www.endvawnow.org/en>.
- www.haringey.gov.uk